

ΝΟΥΘΗΣΙΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΓΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΙΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΡΩΘΕΙΣΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

ΛΑΖΑΡΟΥ ΔΕΜΟΡΔΟΥ

ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΔΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Γ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

ΚΟΡΦΟΙ,

ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ.

1818.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΥΣ

Χειρουργούς της Πεδιαδος

και προς οιονδήποτε ζηλωτην Πολιτην,

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

Τὸ παρὸν Σύγγραμμα ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῇ καὶ εἰς τὴν ἀπλὴν μας διάλεκτον, διὰ νὰ ᾖναι εὐκόλον εἰς τὴν κοινὴν κατάληψιν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ τῷτο ὀγλίγωρα, τὸ παρῆσιάζω εἰς τὴν Ἰταλικὴν Διάλεκτον, ὅσπερ ἀφ' ἑ ἓνας φίλος τῆς ἀνδρωπότητος, ἓνας ἀληθινὸς Πατριώτης, ὁ ὁποῖος κάμνει καλὴν χρῆσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Θεία Πρόνοια τὸν ἐπρομήθευσε, τυπώνει τῷτο μὲ ἑξοδάτῃ. Τῷτος ὁ Λαμπρὸς Πολίτης δὲν συγχωρεῖ ὅπῃ νὰ γνωρισθῇ, ἢ τόσον περισσότερον ἀπασράπτει ἢ γενναίαν πρᾶξιν. Ὑμεῖς λοιπὸν μὲ τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

4152 φ1.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

4152 φ1.0007

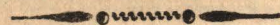

σατε τὰ ἔχνη αὐτῆ, φαινόμενοι ἐπιμελεῖς εἰς
τὸ νὰ νῆθετῇτε τὰς χωρικὰς, ἕως ὅπῃ ὕπο-
κείμενον τι, νὰ κάμῃ τὸ καλὸν νὰ τὸ μετα-
φράσῃ εἰς τὴν ἀπλὴν μας διάλεκτον, μένοντες
βέβαιοι, ὅτι δὲν θέλει κατασηδῇ ἀνωφελὲς
εἰς τὸν ἴδιον ἐαυτόν σας, μὲ τὸ νὰ ἔκαμα ἐκ
μέρους μου, ὅλον τὸ δυνατόν μοι, διὰ νὰ συνε-
ρανίσω ἀπὸ κάθε μέρος, τὸ καλλίτερον ἀπὸ
ὅλας τὰς Συγγραφεῖς, διὰ νὰ ἤθελε δυνηθῇ
νὰ κατασηδῇ ὠφέλιμον, ἢ τέτῃ εἶναι ἢ ἐλπίς,
ὅπῃ μὲ θαρρύνει νὰ αὐθαδιάσω νὰ τὸ δημο-
σιεύσω. Ἐξῆς δε.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ανίσως ἡ Νῆσός μας τούτῃ εἶναι Εὐτυχὴς διὰ κάθε ἄλλην σχέσιν,
εἶναι προσέτι τοιαύτῃ καὶ διὰ τὴν ἄλλειψιν τῶν φαρμακερῶν φυτῶν,
καὶ ζώων, μὲ τὸ νὰ μὴν εὐρίσκωνται ὀλότελα μεταλλικά. Μ' ὅλον
τοῦτο ἀκολουθοῦν συμβεβηκότα τινὰ, εἰς τὰ ὅποια χρειάζεται μία
ὀγλίγῳ βοήθεια. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅπου γνωρίζοντας ἐγὼ, ποίας
λογῆς ἤμπορουν νὰ εἶναι ἡ ἐλπειναιὶς συνέπειαι εἰς ταῖς περιπτώσεις,
ἐδιωρίσθηκα, συναῆας ἀπὸ τοὺς μᾶλλον περιφήμους Συγγραφεῖς, καὶ
ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου πείραν, τοὺς πλέον ὠφελίμους τρόπους τῆς
θεραπείας, διὰ νὰ μὴ σᾶς ἀφήσω ὑποκειμένους, ἐξαιρέτως εἰς τὸν
τρέχοντα καιρὸν τοῦ χρόνου, εἰς τὸν ὅποιον εἶναι συχνὰ τὰ φαρμάκια,
προερχόμενα ἀπὸ ἀγγελώματα, καὶ δαγκάματα.

Διὰ νὰ δώσω τάξιν εἰς τὴν ὁμιλίαν μου, θέλει τὴν διακρίσω εἰς
τέσσαρα Μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον θέλει ἐκθέσω τὰ φαρμάκια τῶν
ἀγγελωμάτων ἀπὸ ζωῶν, καὶ σκωλήκια, ὅμοῦ μὲ τὰ μέσα διὰ νὰ
πρὸλαμβάνωνται, καὶ νὰ θεραπεύωνται. Εἰς τὸ Δεύτερον θέλει ἐκ-
κολουθήσω τὸν ἴδιον τρόπον, πραγματευόμενος διὰ τὰ δαγκάματα,
καὶ διὰ μερικὰ φυτὰ φαρμακερά. Εἰς τὸ Τρίτον θέλει ὁμιλήσω διὰ
τὰ Μεταλλικά. Καὶ εἰς τὸ Τέταρτον δὲ, διὰ ταῖς Ἀσφυξίαις.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Διὰ τὰ φαρμάκια τῶν ἀγγελωμάτων ἀπὸ Ζωύφια, καὶ Σκωλήκια,
καὶ τὰ μέσα οὖν διὰ τὰ προλαμβάνονται, καὶ τὰ θεραπεύονται.

Ἦμεῖς, πολλὰ ἀγαπητοί μιν, τῶν ὁποίων οἱ ἰδρωτές, καὶ οἱ κόποι
μᾶς τρέφει, εἰσθέτει ὑποκείμενοι, διὰ τὸν τρόπον ὅπως ζητεῖ, εἰς πα-
ράξενά συμβεβηκότα, καὶ ἀρρώστιας. Πρὸς οὖν ὅμως τὰς ἑκαταρίσω
τὰ σημάδια, καὶ τὰ ἱατρικὰ τέτων τῶν ἀρρώστων, θέλω τὰς
φανερῶσω, ὅτι εἶναι εὐκολώτερον τὰς προλαμβάνετε παρά τὰς
ἱατρύετε, μετὰ τὸ νὰ ἦναι ἀνίσχυρα μερικάς φοραῖς τὰ ἱατρικά,
ἐπειδὴ κάποιαις περιστάσεσιν ἐμποδίζεν τὸ ἀποτελέσματός. Εὐτεῦθεν
ἐγὼ θέλει τὰς περιγράψω ὅλον ἐκεῖνο, ὅπως εἶναι ἀναγκαῖον τὰ γνω-
ρίζετε, διὰ τὰ ἢ θέλει ἡμπορήτε νὰ φεύγετε τὸν κίνδυνον, ἢ νὰ
ἱατρεύεσθε εὐκολώτερα εἰς τὴν περίστασιν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς νὰ
κρατῇ μακρὰν ἀπὸ τὸν αὐτόν σας.

Εἶναι ἀποφασισμένον ἀπὸ τὸ Σχολεῖον τὸ ἱατρικὸν τῶν παλαιῶν,
καὶ τῶν νεωτέρων, ὅτι τὰ φαρμάκια, ὁποῖας φύσεως καὶ ἂν εἶναι,
ἐνεργῶν κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν σωμάτων, εἰς τὰ ὅποια εἰσεβαίνου.
Οἱ ὑγιεῖς καὶ καλῆς κράσεως ἄνθρωποι, τὰς ὁποῖας λέγομεν κοινῶς
καλὸσάρκες, ἀντιστέκον, εἰς μίαν κάποιαν ἀναλογίαν, εἰς τὰ φαρ-
μακερὰ συναντήματα, ἢ καὶ ἱατρεύονται εὐκολώτερα μετὰ τὸ μέσον
τῶν βοηθειῶν τῶν καλῶν, καὶ ἀρμοδίων, εἰς διαφορὰν τῶν ἀδυνάτων
ἀνθρώπων, καὶ τῶν καχεκτικῶν, τὰς ὁποῖας ὀνομάζομεν κοινῶς,
κακὸσάρκες. Τέτην εἶναι μία ἀλήθεια, ἢ ὁποῖα δὲν ἔχει χρεῖαν ἀπὸ
ἀπόδειξιν. Προσέχετε λοιπὸν ὅπως νὰ στέκεσθε ὑγιεῖς, βαρύντες εἰς
πράξιν τὸ ὅσον ἐγὼ ἀκολούθως θέλει τὰς ἐξηγήσω. Τὸτο τὸ ἴδιον
βάνετε εἰς πράξιν καὶ μετὰ τὰ ζῶά σας, τὰ ὅποια εἶναι ἕνα μερίδιον

Κοπιάζετε ὅσον ἡμπορεῖτε, ὧ ἄνθρωποι τῆς πεδιάδος, δαλενέτε ὅσον χρειάζεσθε, ἀλλὰ μὴ πίνετε ψυχρὸν ὅταν εἰσθένε ζεσταμένοι, ἢ ἰδρωμένοι. Μὴ στέκεσθε ἀνεργοὶ εἰς τὸν ἥλιον, καὶ εἰς τὸν αἶρα. Τρώγετε ναί, τὰ συνειθισμένα σας φαγητὰ, ἀλλὰ ὅχι μὲ ὑπερβολὴν. Φυλάγεσθε ἀπὸ φαγητὰ χαλασμένα, σάπια, ἢ διεφθαρμένα. Πίνετε ναί, κρασί, ἀλλὰ νὰ μὴν ἦναι χαλασμένον. Μὴ μεθήσετε ποτέ σας. Ὑποφέρνετε τὴν ζέσταν. Μὴ κοιμᾶσθε ἔξω εἰς τὸν αἶρα, καθὼς κοινῶς εἶναι συνειθισμένον εἰς τὰ Χωρία. τοιστοτρόπως δὲν θέλει εἰσθε ὑποκείμενοι εἰς τὸν τριταῖον πυρετὸν, (ἢ τετζάναν), καὶ ἀκολέθως θέλει εἰσθε ὀλιγώτεροι ὑποκείμενοι εἰς τὰ σκρώματα, καὶ δαγκάματα. Φυλάγεσθε ὅσον δύνασθε ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ψύχραν καὶ ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν. Μὴ κοιμᾶσθε μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν, ἐπειδὴ ἐμβαίνειν μέσα τὰ ζωύφια. Ο Πάππας τῆς Ρώμης Ἀδριανὸς ὁ Τέταρτος, ἀπέθανε πνιγμένος ἀπὸ μίαν μυῖαν, ὅπῃ ἐμβῆκεν εἰς τὸν λαιμὸν του. Τὸ νερὸν, ὅπῃ πίνετε, ἄς ἦναι καθαρὸν, καὶ παστρικόν, προσέχοντες ὅπῃ νὰ μὴν ἔχη βδελλαίς, ἢ ἄλλα σκωλήκια. Ὅσον ἡμπορεῖτε φυλάγετε τὴν πύστραν εἰς τὰ ῥῆχά σας, εἰς τὸ κορμί σας, καὶ εἰς τὰ σπῆτιά σας. Παστρεύετε συχνὰ τὰ ὀσπίτια σας ἀπὸ τὰ σφαλάγκια, τὰ ὁποῖα εἶναι πολλὰ ἐπικίνδυνα, ἀνίσως ἤθελε εἰσθῆναι τὸ φαρμάκι, μάλιστα εἰς τὰ μάτια κἀνενός. Ο Βούλης, περίφημος φυσικός, διηγῆται, ὅτι ἓνα παιδίον ἔμεινε τυφλὸν ἀπὸ τήν τήν αἰτίαν. Ἀνίσως ἡ κατοικία σας εἶναι ὑποκειμένη εἰς μυῖαις, κενῆπια, ἢ εἰς ἄλλα παρόμοια ζωύφια, ἔχετε συμμα εἰς τὸ κρεββάτι σας ἓνα ἀγγεῖον γεμάτον νερὸν, καὶ ἐκεῖ μέσα θέλει πνίγονται. ἡμπορεῖτε ἄκομα νὰ κρεμάτε δεματάκια ἀπὸ κάθε λογιῆς χόρτον, τὸ ὁποῖον ἐγγίζοντάς το κολλῶσιν εἰς αὐτὸ τὰ δάκτυλά σας, ὡσὰν ψύλλια, καὶ ἄλλα παρόμοια χόρτα, καὶ νὰ καπνίζετε μὲ χόρτα μυριστικά ταῖς κατοικίαις, εἰς ταῖς ὁποῖαις συχνάζον τὰ αὐτὰ ζωύφια. Ὅποταν δὲ ἡ μέλισσαις ἐγγαίνον ἀπὸ τὰ κηβελιάτες, ἡμποροῦν νὰ ἦναι βλαβεραῖς, ὅθεν ἡμπορεῖτε νὰ φυλάγεσθε ἀπὸ τὴν βλάβην τῶν κρατῶντας τὸ πρόσωπόν

σας σκεπασμένον, καὶ ἀνάπτοντες κἀνενα ξύλον, ἢ χόρτα μυριστικά, ἐπειδὴ ὁ καπνὸς ταῖς σκοτίζει. Οἱ σκύλοι εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὴν μαϊνίαν, ἢ λύσσαν, εἰς τὰς καιρὰς τὰς θερμὰς, καὶ εἰς τὰς ψυχρὰς, ὅποταν μάλιστα δὲν ἔχον νὰ τρώγουν φαγητὰ ὑγιεινὰ. Μὴ τὰ ἀφίνετε λοιπὸν πεινασμένα, μήτε νὰ τὰ ἀφίνετε νὰ τρώγουν ψωφίμια. Μὴν ἀφήνετε νὰ τὰς λείπῃ νερὸν καθαρὸν καὶ παστρικόν. Βάνετε τα συχνὰ νὰ κολυμβῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Μὴ τὰ δυσκολεύετε ὅποταν σμίγουν μὲ τὰ θηλυκά, μὴ τὰ κακοποιῆτε, μήτε νὰ τὰ κάμνετε νὰ θυμόνυν. Ἐχετε τὴν ἰδίαν φροντίδα καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα ζωᾶ σας. Τὸ σκρῶμα ἢ δάγκαμα τὸ φαρμακερὸν εἶναι σχετικῶς περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον κινδυνῶδες, καθ' ὅσον εὖρη γυνινόν, ἢ ἀδιαυθέντευτον τὸ δέρμα τῷ ἀνθρώπῳ, διὰ τὸ μὴν περιπατῆτε μὲ τὰς πόδας γυμνὰς, μάλιστα εἰς τόπους ὑπόπτους ἀπὸ ὀχιαῖς, ὅπῃ ἀκολέθως θέλει σᾶς φανερώσω. Ἦθελε κάμνετε πολλὰ καλὰ, ὅποταν εἰρίσκεσθε εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπῃ νὰ βάνετε εἰς τὰς πόδας σας, κομμάτια πανία κερωμένα, ἢ πισωμένα, ἢ πεγυλάδα, ἢ νὰ κάμνετε ὑποδήματα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πανία, καὶ νὰ ἔχετε ἀχνάρια, ἢ σιόλαις ἀπὸ μολύβι, ἢ ἀπὸ λεπτὴν ταῦλαν. Α', τί καλὴν συνήθειαν ὅπῃ ἔχον οἱ χωρικοὶ τῆς Ἰταλίας, αὐτοὶ φέρουν παπῆτζια ξύλινα, ὅπῃ τὰ ὀνομάζυν, Τζόκκολα.

Ἀνίσως κάμμιαν φορὰν συνέβη, ὅπῃ νὰ δαγκασθῇ τινὰς, ἢ νὰ σκρωχθῇ, ἄς μὴ φοβηθῇ, ἐπειδὴ ὁ φόβος αὐξάνει τὴν ἀσθένειαν.

Εἶναι παρατηρημένον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀνδρεῖοι ἰατρεύονται εὐκολώτερα, ἀπὸ τὰς δειλὰς καὶ φοβιτζάριδες. Ἰξεύρετε περιπλέον ὅτι ἐδῶ εἰς τὸ ἐδικόν μας κλίμα, ἢ ὀχιαῖς εἶναι ὀλιγώτερον φαρμακεραῖς παρὰ εἰς τὰς ἄλλας τόπους. Ἀνίσως δὲ, καὶ ἐναντίον εἰς ταῖς προειρημέναις φύλαξες ἤθελε σᾶς σκρῶξῃ κἀνενα ζωύφιον, ἢ ἤθελε σᾶς δαγκάσῃ κἀνενα ζῶον, βάλλετε εἰς πρᾶξιν τὸ ὅσον σᾶς ἐρμηνεύω κάτωθεν, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῷ Θεῷ θέλει ἰατρευθῇτε.

Τὰ ζωύφια εἶναι βλαβερά ἀνίσως ὑπάγουν εἰς τὸν λαιμὸν, ἢ εἰς τὸ αὐτίον, ἢ εἰς τὰ ῥεθῆνια, ἢ ἐὰν περάσεν εἰς τὸν στόμαχον, ἢ τέλος πάντων ἐὰν δαγκάσεν κἀνενα μέρος ἐσωτερικόν. Τὸ ζωύφιον, ἢ καὶ σκωλήκιον, ἢ μένει ὅλον μέσα εἰς τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου, ἢ αἰσθάνεται τὸ κέντημα, ἢ σκρῶνει καὶ χάνεται. Ἀνίσως μείνῃ το ζωύ-

φιν μέσα εἰς τὸ δέριμα, ἀνοίξε τὴν πληγὴν μὲ μίαν λαντζέταν, ἥ μὲ κανένα λεπτὸν μαχεράκι, καὶ ὅσον ὀλιγωρότερα εἶναι δυνατόν εὐγάλετο, καὶ βάλε εὐθὺς εἰς τὴν πληγὴν κομματί πανίον μὲ λάδι κοινόν, τὸ ἴδιον τῷτο κάμε, εἰὰ μείνη μέσα τὸ κεντρί. Βάνε συχνὰ τὸ λάδι, καὶ κράτει τὸ μέρος ἐκεῖνο φυλαγμένον καλὰ ἀπὸ τὸν ἀέρα. Μερικοὶ Ἱατροὶ πάλιν διορίζουν μοναχὸν νερὸν κρύον, καὶ τὸ πετροσέλινον κοπανισμένον. Ἀνίσως ἐκεῖνο, ὅπου ἐσκρώχθη, ἦναι μέλος ἐλευθέρου τοῦ κοριμίσου, βούτυζέτο εἰς τὸ λάδι τὸ κρύον, κρατῶντας το ἐκεῖ μέσα, ἕως ὅτε νὰ παύσῃ ὁ πόνος. Ὅλην δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὅτε ἐσκρώχθη, πίνε νερὸν πολὺ χλιαρὸν μὲ τὸ μέλι, τρῶγε ὀλίγον, καὶ στέκα φυλαγμένον. Ἀνίσως ὕστερα ἀπὸ ὀλίγαις ὥραις ὀλιγωστεύσῃ ὁ πόνος, καὶ αὐξήσῃ ἡ κοκκινάδα, βάλλε ἐπάνω νερὸν χλιαρὸν καὶ γάλα, καὶ εἰς ἔλλειψιν τῆς, βάλλε νερὸν μολόχας καὶ κριθαρί, ἀφίνοντας τὸ λάδι. Ἀνίσως τὸ μέρος αὐτὸ κοκκινίσῃ πολὺ, ὅτε νὰ προξηινήσῃ θερμὴν, ἢ ἄλλα συμβεβηκότα, κάμε νὰ σοῦ εὐγύλιν αἷμα συμμά εἰς τὸ μέρος τὸ πονεμένον, καὶ βάλλε ἐπάνω ψωμί μὲ τὸ γάλα, καὶ εἰς ἔλλειψιν, βάλλε νερὸν μολόχας, καὶ κριθαρί ὡς ἄνωθεν, ἢ βάλλε κολοκύνθην, ἢ σπρουδαν, ψημμένην. Ἀνίσως δοκιμάζεις ἐγκράτειαν, ἢ δυσκολίαν εἰς τὰ περιττώματα τῆς κοιλίας σου, πῆ τέσσαρες ἐγγίαις μάννα, καὶ εἰς ἔλλειψιν, πῆ ἓνα δυνατόν ποτὸν ἀπὸ λάπατα καὶ μέλι. Ἀνίσως ἔχῃς μοσχέταις, ἢ ρόδα ἄσπρα, τέσσαρα μάτζα, ἢ χεριαῖς ἀπὸ αὐταῖς εἶναι ἓνα καθάρσιον ἀρκετὸν, βρασμέναις μὲ τὸ μέλι. Ἐκαμνες καλὰ νὰ ξηραίνῃς τὸ καλοκαίριον ἀπὸ τῆς, διὰ νὰ ταῖς ἔχῃς εἰς κάθε περίστασιν. Ἀνίσως τὸ ζωῦφιον σου ἀγκέλωσῃ τὴν γλῶσσαν, κράτει εἰς τὸ στόμα σου λάδι, ἢ γάλα, ἀνίσως ἦναι κόκκινη, ἢ βάλλε τὰ ἄνωθεν λιστρά ἢ δήκοκτα.

Εἰὰν δὲ τὸ ζωῦφιον ἐμβῇκεν εἰς τὸ αὐτίς, βάλλε αὐτὸ τὸ αὐτίς διὰ μισὴν ὥραν εἰς τὸν ἀχνὸν τῆς χλιαρῆς νερῆς, καὶ ἔπειτα βάλλε εἰς αὐτὸ ὀλίγον βαμβάκι μὲ λάδι, καὶ ὀλίγα σπειρία ζαφράνας εἰὰ ἔχῃς. Ἀνίσως δὲ καὶ αἰσθάνεσαι καῖραν, βάλλε γάλα ζεστόν, καὶ στέκα πάντοτε γυρισμένον ἀπὸ τὸ μέρος τὸ πονεμένον.

Εἰὰν δὲ ἐμβῇκε τὸ ζωῦφιον εἰς τὸν λαιμόν σου, πῆ νερὸν χλιαρὸν πλεσιοπαρόχως, καὶ βάλε τὸ δάκτυλόν σου εἰς τὸ στόμα σου διὰ νὰ

τὸ εὐγάλης, ἀνίσως φαίνεται, ἢ διὰ νὰ τὸ ξεράσῃς, καὶ ὕστερα γαργαρίζε τὸν λαιμόν σου μὲ νερὸν, ἀλάτι, καὶ ξύδι.

Ἀνίσως δὲ τὸ ζωῦφιον ἐμβῇκεν εἰς τὴν μύτην σου, κράτει τὴν πάντοτε βρεμμένην μὲ νερὸν χλιαρὸν, καὶ πᾶσχίζε νὰ περνίζεσαι. Εἰὰν ὕστερα ἀφ' ἧς εὐγὴ τὸ ζωῦφιον, σὲ ἄφησε πόνον εἰς τὰς μυκτῆρας, ἢ ρεθάνιας, τράβιζε ἐπάνω, καὶ ῥέφιζε μὲ τὴν μύτην σου γάλα, ἢ νερὸν τῆς μολόχας.

Ἀνίσως δὲ ἐκατέβῃ εἰς τὸν στόμαχόν σου. Ξέρασε καθὼς σὺ εἶπα ὀλίγον ἄνωτέρω, καὶ εἰὰν δὲν εὐγὴ, πῆ νερὸν, καὶ λάδι πλεσιοπαρόχως. Ἀνίσως δὲ καὶ εὐγὴ αἷμα ἀπὸ κανένα μέρος, εἶναι σημεῖον ὅτι τὸ ζωῦφιον, ἢ σκολήκιον, κεντᾷ ἀγγεῖα αἱματώδη, ἢ φλέβας τινάς. Εἰς τὴν τὴν περίστασιν λοιπὸν, παράλειψε ἀπὸ τῆς νὰ ξερνᾷς καὶ ἐξακολούθει μόνον τὰ ἄνωθεν πιεσθὰ σχεδὸν κρύα. Εἰὰν σὺ κάμῃ πόνον εἰς τὸν στόμαχον, κάμε ζεστὰ ἐξωτερικὰ, ἢ φοιμένα ἀπὸ νερὸν καὶ λάδι. Ἀνίσως εἶσαι βέβαιος πῶς νὰ ἐκατάπιες κῆμιναν βδέλλαν, τὸ νερὸν μὲ τὸ ἀλάτι, καὶ τὸ λάδι εἶναι τὸ ἀληθινὸν ἱατρικόν. Εἰς κάθε μίαν ἀπὸ ταῖς ἄνωθεν περίστασεις, ἀνίσως εἶναι θερμὴ, εἰὰν ἦναι τὸ πρόσωπον ἀναμμένον, ἢ εἶναι ἄλλα σημεῖα φλογώσεως, τότε ἡ φλεβοτομία, ἢ τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ χέρι, τὰ κλυστήρια τὰ κοινὰ, τὸ λάδι ὅτε εἶπαμεν, ἢ ἡ κάσσια εἶναι τὰ ἱατρικὰ, ὅτε πρέπει νὰ βαλθῇ εἰς πρᾶξιν. Ἀνίσως συνέβῃ σπασμοὶ ἢ κονβελσιοναῖς, ἢ φλεβοτομία τότε πρέπει νὰ διωρισθῇ ἀπὸ κανένα ἱατρὸν. Ἀνίσως πάλιν τὰ χέρια, καὶ τὰ ποδάρια τῆς πᾶσχοντος, ἦναι κρύα, καὶ ἐνύωνται ὅτε καὶ ἰδρωτὲς ψυχροὶ, ἀγκύσαις, καὶ λειποθυμίαις τῆς καρδίας, ἢ φλεβοτομία τότε εἶναι βλαβερά.

Εἰς ταῖς περίστασεις ὅπως ταῖς μεγάλαις, ζήτησαι Ἱατρὸν, ἢ Χειρουργόν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διὰ τὰ Δαγκάματα, καὶ διὰ μερικὰ Φυτὰ φαρμακερά.

Εως τώρα, ὡς Ἀναγνώστα, σὲ ἐμνήνευσα τὰ ἱατρικὰ διὰ τὰ σκρώματα, καὶ τὰ δαγκάματα τῶν ζωῶν, τώρα λοιπὸν ἀπερνῶ νὰ σὲ περιγράψω ταῖς ἀρρώστιαις, ὅπως προέρχονται ἀπὸ τὰ δαγκάματα αὐτὰ, καὶ ἀπὸ κάποια φυτὰ φαρμακερά. Πρὸ τῆς ὁμοῦ ὅπως νὰ προχωρήσω εἰς τῆς, σὲ φανερώσω κάποιαις προφύλαξες. Μὴ θέλε λοιπὸν νὰ δίδῃς θάρρος πολὺ εἰς σκυλία, γάτες, ἢ ἄλλα ζῶα. Ἀς ἦσαι συμπαθητικὸς εἰς αὐτὰ τὰ ζῶα, ἀλλὰ μὴν τὰ χαϊδεύῃς, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι ἄπιστα, καὶ μερικαῖς φοραῖς δαγκόνεν καὶ εἰς καιρὸν ὅπως εὐρίσκονται ἥσυχά καὶ ἀτάραχα. Ἐχε διὰ αὐτὰ ὅλην τὴν ἐπιμέλειαν, δίδετς καλὰ φαγητὰ, μὴτε νὰ ἀφήνῃς ὅπως νὰ τὲς λείπῃ τὸ χρειάζομενόν τες διὰ νὰ μὴν ἤθελεν ἀσθενήσῃ, καὶ μὴν τὰ κακοποιῇς διὰ νὰ μὴν ὀργίζωνται. Κάθε λογῆς ζῶον, μὲ ὅλον ὅπως νὰ μὴν ἦναι ἀρρώστον, ἀνίσως ὁμως ὀργισθῇ, καὶ θυμώσῃ, ἢ μπορεῖ νὰ δαγκάσῃ, καὶ νὰ προσεξήσῃ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἐγὼ εἶδα κακὰ φοβερά ἀπὸ τὸ δάγκαμα ἑνὸς μίγερς, ἢ ποντικῆς. Ἀλλὰ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ζῶον, ἀλοίμονον, ἀνίσως ὅπως ἑνας ἄνθρωπος ὠργισμένος, καὶ θυμωμένος, ἤθελε δαγκάσῃ ἄλλον ἄνθρωπον. Ἐνας ἄνθρωπος εἰς μίαν τέτοιαν κατάστασιν, ἢ μπορεῖ νὰ φαρμακώσῃ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ζῶον. Παραδείγματα ὅχι σπάνια ἐπικυρώνεν, καὶ βεβαιώνεν τὴν τὴν ἀλήθειαν. Ἐντεῦθεν νομίζω τὸν ἑαυτόν μου εἰς χρεός, καθὼς ἔκαμα ἐξ ἀρχῆς, ὅπως νὰ σὲ φανερώσω ταῖς αἰτίαις, ἢ ὁποῖαις ἢ μπορῶν νὰ φέρνεν τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν τοιαύτην θηριώδη ὑπερβολήν. Ὁ ἄνθρωπος θυμῶναι, καὶ ὀργίζεται, ἢ ἀπὸ τὰ φυσικὰς ἰδιώματα, ἢ ἀπὸ αἰτίαις ἠθικαῖς. Τὰ φαγητὰ τὰ ξυνά, ἢ κατάχρησις τῶν κρεάτων, καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλα, ἢ μέθη εἶναι, ἢ πλέον κοιναῖς αἰτίαις τῆς φυσικῆς κρέσεως τῶ ἀνθρώπου, καὶ ἀκόμα καὶ τῶν

συμβεβηκότων τῶν ἠθικῶν, τὰ ὁποῖα κρέμονται πάντοτε ἀπὸ τὴν φυσικὴν διάθεσιν. Ἐπειδὴ ἑνας ὀξύθυμος φυσικὰ θυμῶναι ἀπὸ ἑνα μοναχὸν λόγον πολὺ περισσότερον, παρὰ ἑνα ἄλλον, ὅπως νὰ μὴν ἔχῃ τῆς τοῦ ἰδίου. Καὶ τῆταις εἶναι ἢ αἰτίαις τῆς ὀργῆς τῆς μανιώδους, ἢ ὁποῖαις ἐρεθίζοντας τὸ σύστημα τῶ ἀνθρώπου, τὸν φέρνεν εἰς δαγκάματα, ἢ εἰς ἄλλαις σκληρότητες. Τὸ νὰ εἶναι λοιπὸν τακτικὸς καθ' ἑνας εἰς τὸ φαγητὸν, καὶ εἰς τὸ ποτόν, εἶναι τὰ πλέον ἀρμόδια προφυλακτικά. Τὸ νὰ βάλλω δὲ εἰς καλὴν τάξιν ἀκόμα καὶ τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶναι τῆς ἐδικῆς μου ἐπιχειρήσεως.

Ἀνίσως διὰ κάθε λογῆς αἰτίαν, ἤθελε συνέβῃ, ὅπως ἑνας ἄνθρωπος νὰ φερθῇ εἰς τόσον θυμὸν, ὅπως νὰ δαγκάσῃ ἄλλον ἄνθρωπον, ἢ πρώταις ἐπιμελειαῖς πρέπει νὰ ἦναι ὅπως νὰ πλύνῃς εὐθὺς τὴν πληγὴν μὲ νερόν κρύον, καὶ ἔπειτα νὰ ἀλείψῃς μὲ ἐλαιόλαδον τὸ μέρος αὐτό, καὶ νὰ κάμῃς τὸν δαγκασμένον ἄνθρωπον νὰ πῇ νερόν πολὺ βάνωντας μέσα ὀλίγον νερόν τῷ Κίτρῳ, καὶ εἰς ἔλλειψιν τῆς ὀλίγον κρασί. Εὐθὺς ὅπως νὰ δυνηθῇς κάμετς ἑνα δήκοκτον, ἢ δεκυτό, ἀπὸ κανένα χορτὸν μυριστικόν, ὡς ἀπὸ ἀλφασκιάν, χαμομήλην, ἀπὸ διάσμῳ, ἢ μένταν, δίδωντάς τες τρεῖς, ἢ τέσσαρες φοραῖς τὴν ἡμέραν, ἑνα καρτῆζον σχεδὸν ἀπὸ αὐτὸ τὸ χορτοζῶμιον χλιαρόν. Ἡ τροφὴ αὐτῆς ἦναι τακτικὴ, τρυφερά, καὶ εὐκόλοχώνευτος, ἢ ἀπὸ χορτά, καὶ αὐτὸς πίνῃ ὀλίγον κρασί νερομένον, ἀνίσως δὲ τὸ μέρος τὸ πληγωμένον δείχνῃ ἐμφλόγωσιν, ἢ ἰμφιαματίζονε, κάμετον νὰ εὐγάλῃ αἷμα πλησίον εἰς τὸν πληγωμένον τόπον. Δόσετς καὶ κανένα καθάρσιον. Βάλε ἐπάνω εἰς τὸ μέρος αὐτὸ γάλα, ψωμί, ἢ μολόχαν. ἀνίσως ἤθελεν τῷ συνέβῃ σπασμοί, ἢ κονβελσιόναϊς, ἀλειψέτς ὅλον τὸ κορμὶ μὲ ἐλαιόλαδον ζεστόν. Ἀνίσως δὲ καὶ ἢ ἀρρώστιας ἤθελε πηγαίνῃ εἰς μακρὸς, τότε κράζε ἱατρὸν καὶ χειρουργόν.

Διὰ τὸν Σκύλον τὸν Λυσσασμένον.

Ὅποταν συντρέξῃ ἢ αἰτίαις τῶ καιρῶ, ἢ πείνα, ἢ δίψα, καὶ ἄλλαις, ἢ ἀπὸ τῶν ἰδίων αἰτιῶν, ὅπως ἐπερίγραψα, ἑνα Σκύλιον τότε ἢ μπορεῖ νὰ ἈΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΗΘΟΥΡΙΟΥ

ἀσθηνήσῃ ἀπὸ λύσσαν, ἢ ὑδροφοβίαν. Τὰ σημεῖα εἶναι τῆτα. » Ὅταν ᾗναι μελαγχολικόν, ὅταν ἔχῃ φωνὴν ἀδύνατον, ὅταν εὐγαίνῃ ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφρὸς πυκνὸς, ὅταν κρατῇ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν ἐράντης σκυμμένην κάτω, ὅταν δὲν ἔχῃ ὄρεξιν νὰ τρώῃ, μήτε νὰ πίνη νερόν. » Τῆτα εἶναι σημεῖα μελλέσσης μανίας, ἢ λύσσας, εἰς τὸ σκυλίον, καὶ τότε φόνευσέτο χωρὶς ἀργοπορίαν. » Ὅποταν δὲ, ἔξω ἀπὸ τὰ ρηθέντα σημεῖα, τὸ σκυλίον προσέτι βλέπει τὸν ἀφθέντην με ἀδιαφορίαν, ἢ δὲν τὸν ὑπακεί, ἢ περιπατεῖ σκοτισμένον καὶ τριγυρίζοντας, ἢ ἔχῃ τὸ μάτις θολόν, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλα, ἐὰν τὰ ἄλλα σκυλῖα φεύγῃ τὴν συνοδιάντ. » αὐτὸ τὸ σκυλίον τότε βεβαίω-
τατα εἶναι λυσσασμένον, λοιπὸν φόνευσέτο εὐθὺς, ἐπεὶδὴ τὸ δάγκαμάτῃ εἶναι θανατηφόρον. Ἀνίσως ἓνα τέτοιον σκυλίον ἤθελε σταματήσῃ πεσομένον εἰς κἀνένα ἀλώνιον σιταρὶς, ἢ ἄλλῃ γενήματος, ἀφίνοντας μάλιστα ἐκεῖ ἀφρὸν φαρμακευμένον, ἢ εἰς κἀνένα ἐνδυμάς, ἢ ἐὰν ἔβαλε κατὰ τύχην τὸ στόματῃ εἰς νερόν, κάψῃ, ρίψῃ τότε κάθε πρᾶγμα, αὐτὸς ὁ ἀφρὸς, αὐτὸ τὸ σάλιον εἶναι λοιμῶδες, εἶναι φαρμακερόν, εἶναι μεταδοτικόν, καὶ κολλητικόν. Τῆτο τὸ ἴδιον κάμῃ, αἰνίσως καὶ αὐτὸ τὸ σκυλίον ἐγγίξῃ, ἢ ἐδάγκασε κἀνένα ζῶον ἡμερον τῇ ὀσπιτίσῃ, πέταξέτο, καύσετο, μάλιστα θάψετο εἰς τὴν γῆν, διατὶ ἀκόμα καὶ τῆτα τὰ δαγκαμένα ἀπὸ αὐτοῦ τὸ λυσσασμένον, κατασταίνονται φαρμακερὰ εἰς δεύτερον βαθμόν.

Ἀνίσως ἓνα σκυλίον, ἢ καὶ ἄλλο ζῶον, ὅπῃ νὰ εἶχε τὰ ἄνω ρηθέντα σημεῖα, ἢ καὶ ὀλιγώτερα, ἢ καὶ ὅπῃ νὰ ᾗσαι εἰς ἀμφιβολίαν διατὶ αὐτὸ, ἐπεὶδὴ δὲν τὸ ἐκατάλαβες καλά ἐξ ἀρχῆς, ἀνίσως λέγω, τὸ τέτοιον σκυλίον, ἢ ἄλλο ζῶον ἤθελε δαγκάσῃ ἄνθρωπον ἢ καὶ ἄλλο ζῶον, τότε μὴ λάβῃς συμπαθείαν ἐδεμίαν. κάμῃ εὐθὺς εἰς τὸν δαγκαμένον ὅσα κοψήματα ἡμπορεῖς εἰς τὸ κρέαστῃ βαθία, καὶ τριγύρω εἰς τὸ δάγκαμα, ἢ βάλετς εὐθὺς βεντζίαις, καὶ ἄψῃ νὰ τρέξῃ αἷμα ἀρκετόν, πλύνῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ ἕρος, ἢ μὲ νερόν ἀλάτι καὶ ξύδι, ἢ μὲ θάλασσαν. Ἐπειτα βάλε ἐπάνω σκόροδον κοπανισμένον καὶ ὡσάν ἐμπλάθῃ μὲ ξύδι καὶ ἀλάτι, ἢ σκυλοκρέμυδο, ἢ ἀσκέλα, ἢ σαπῆνι, καὶ ἀσβέστην μαλάζωντάς τα χωρὶς νερόν. Ἀλλὰ περισ-
σότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο, ἀγκαλὰ καὶ τὰ φαίνεται σκληρόν, ὡφέλει

πολύ δηλαδὴ, νὰ καυτηριάσῃς, καὶ νὰ καύσῃς τὸ μέρος ἐκεῖνο, πλησιάζοντας ἐκεῖ κομμάτι σίδηρον ἀναμμένον, ἢ ἀκόμα ἐὰν ὁ τόπος τὸ συγχωρῇ, νὰ τὸ καύσῃς μὲ κάρβουνα ἀναμμένα, ἢ νὰ στάξῃς ἐπάνω κερίον ἀναμμένον, ὅστερα βάλε ἐπάνωθεν κομμάτι πανίον μὲ λάδι καὶ ἀλάτι. Ὡσάν δὲ ὅπῃ ἡ φύσις τῇ φαρμακίῃ τῇ σκυλῖς, ἀρ-
γοπρεῖ νὰ ἀναπτυχθῇ, καὶ νὰ φανερωθῇ ἔξω, ἔτω κάμνῃ χρεῖα, ὅπῃ νὰ κρατῇς ἀνοικτὴν τὴν πληγὴν, καὶ νὰ τρέχῃ ἀκαταπαύστως, κἂν τὸ ὀλιγώτερον διατὶ ἔξῃ μῆνας. Τοῦ ἀνακοῖ, ὅπῃ γίνεται μὲ λάδι, κερὶ, τερέβινθον, ἢ ριτζίνι ἀνακατωμένον εἰς φωτίαν ὀλίγην, ἡμπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ διατὶ νὰ καθαρῇ τὸν τόπον, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀναγκαῖα ἢ ἐπιστασία ἐνὸς χειρουργῆ. Ἐπειτα ἀπὸ τῆταις ταῖς ἐργασίαις εἰς τὴν πληγὴν, δόσε τῇ ἀρρώστῃ νὰ πίνη πολὺ νερόν χλιαρόν. Ἀνίσως δὲ, καὶ ὁ φόβος, καὶ ἡ ἐντύπωσις τῇ κακῇ, κάμνῃ τὸν ἀσθενῆ, νὰ χάνῃ τὸ θάρρος, καὶ νὰ πίπτῃ εἰς λειποθυμίας, σμίγῃ εἰς τὸ νερόν ὀλίγον κρασί, ἢ ὀλίγαις σταλαγματίαις ράκη, καὶ δόσετς κάποιον ἑλαφρόν, καὶ εὐκόλοχώνευτον φαγητόν. Ἀνίσως ὅμως ἰδῇς, ὅπῃ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὸν ἀρρώστον θερμὴ, καὶ φλόγωσις γενικὴ, κάμνῃ χρεῖα τότε νὰ εὐγάλῃ αἷμα, νὰ πίνη πλεσιοπαρόχως πιστὰ χλιαρὰ, νὰ πέρῃ καθάρσι ἀπὸ μάννα, ἢ ἄλλα παρόμοια, ἢ καὶ κλυστήρια. Ἀφ' ἧς ὑπεράσῃ κάποια ἡμέρα μὲ τῆτα, ὅπῃ εἶπα, καὶ ἀφ' ἧς ἡσυχάσῃ ὁ ἀρρώστος, πᾶσχιε ὅπῃ νὰ τὸν κάμῃς νὰ ἔμβῃ ὅλον μέσα εἰς λαστρὸν ἀπὸ νερόν ὀλίγον χλιαρόν, ἢ ἐὰν δύναται, ἄς ὑπάγῃ νὰ βῇ τῇ ὁλῷ εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ κάμνῃ τῇ λαστρὰ μὲ τὸ νερόν ὡς ἄνωθεν, ὀλίγον χλιαρόν, εἰς τῆς πόδας ἕως εἰς τὰ γόνατα. Τῆτο πρέπει νὰ γίνεται κἂν μίαν φοράν τὴν ἡμέραν τὸ ὀλιγώτερον, τὴν αὐγὴν δηλαδὴ, ὅπῃ νὰ ᾗσαι ἀκόμα νηστικός. Ἀφ' ἧς εὐγῇ ἀπὸ τὸ λαστρὸν, ἢ ὅταν ᾗσαι ἀκόμα μέσα, δόσετς ὀλίγον ζμίον. Κάθε δὴ ὥραις δίνετς νὰ πίνη νερόν βρασμένον ἀπὸ μελισσόχορτον, ἢ ἀπὸ πήγανον, ἢ ἀπὸ διάσμον, ἢ μένταν, ἢ ἀπὸ ἄνθη ἀπὸ λεβάνταν, ἢ ἀπὸ νεραντζόφυλλα, καὶ δίνετς ἓνα καρττίζον τὴν κάθε φοράν. Ἀνίσως ὁ ἀρρώστος ἔχῃ ὄρεξιν διατὶ νὰ ἔρῃσῃ, βαλὴν τὸν μὲ νερόν καὶ λάδι χλιαρόν, ἢ ἄς βάλῃ αὐτὸς
ἀπὸ τοῦ οἴνου τὰ δακτυλίαις τοῦ ἐκείνου λαμόντς. Τὸ φαγητόντς ἄς ᾗσαι
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ἐλαφρόν καὶ εὐκολοχώνευτον, καὶ νὰ τὸν κρατῇς εὐκοίλιον μὲ τὰ καθάρσια, καὶ κλυστήρια.

Τῶτα ὅπῃ σὲ ἐφάνερωσα εἶναι τὰ καλλιτέρα προφυλακτικά ἱατρικά. Ἐγὼ ὅμως σὲ συμβελεύω ὅπῃ νὰ παραδοῖς εἰς χεῖρα ἱατρῶν, διὰ νὰ ἤθελε σὲ διορισθῇ ἀπὸ αὐτὸν τὰ ἱατρικά, ὅπῃ εἶναι εἰς ὑπόληψιν, ὡσὰν παραδείγματος χάριν, ὁ ὑδρέγγυρος, ἡ μερκήριο, τὸ ἀφίوني, ἡ ὀπιον, ἡ κάμφορα, ὁ μόσχος, καὶ τὸ ἀλκάλι βολάτιλε, τόσον ἐσωτερικῶς ἀπὸ δεκαπέντε σταλαγματίαις τὴν κάθε ὥραν εἰς τὸ νερόν, ὡσὰν καὶ ἐξωτερικῶς, ἤγην βάνωντας πανία βρεμμένα ἐπάνω εἰς τὸ μέρος τοῦ πονεμένου, ἢ καὶ ἄλλα παρόμοια ἱατρικά, τὰ ὁποῖα ἐσὺ μοναχὸς δὲν εἴσεν ἀρκετὸς νὰ τὰ διωρίσῃς. Πρέπει νὰ ἐλπίζῃς πολὺ διὰ τὴν ἱατρίαν τῷ ἄρρώστῳ ἀνίσως βλέπῃς, ὅπῃ ἡ πληγὴ τὴν σὺρνει, καὶ εὐγάνει ὕμνιατα ἄσπρα, καὶ πυκνά, καὶ ἀνίσως ὁ ἄρρώστος εἶναι γαληνός, καὶ ἥσυχος, καὶ χωρὶς πολὺν φόβον. Ἀνίσως ὅμως καὶ διὰ κακὴν τύχην ἐναντίον εἰς ὅλαις ταῖς ἐπιμελειαῖς σε, ἤθελεν εἶδῃς τὸν ἄρρώστον μελαγχολικόν καὶ ὅπῃ νὰ ἀρχινᾷ νὰ παραφρυνῇ, καὶ νὰ παραμιλῇ, καὶ ὅπῃ νὰ ἔχῃ δύσαν χωρὶς ὅπῃ νὰ ἡμπορῇ νὰ πίνῃ, νὰ φωνάζῃ, καὶ νὰ παραπονῆται, νὰ ξαφνίζεται εἰς τὸν ὕπνον, ἀνίσως ἡ πληγὴ στεγνώνει, ξηραίνεται, καὶ μάλιστα αἰσῶς ἀρχινήσῃ νὰ μελανίζῃ, καὶ νὰ γίνεταί ἀχνή, παράδοσε τότε τὸν ἄρρώστον εἰς τὴν Εὐσπλαγχνίαν τῷ Θεῷ, καὶ κράζε ἱατρὸν καὶ χειρουργόν, ἐὰν δὲν τὲς ἐκράζῃς ἕως τότε, εἰδὲ τὲς εἶχες κρασμένους, κράζε τότε τὸν πνευματικόν τῷ ἄρρώστῳ. Ἔως τόσον σὺ μὴ λείπῃς νὰ μεταχειρίζεσαι εἰς τὸν ἄρρώστον τὰ βρεξήματα, καὶ τὰ ἱατρικά, ὅπῃ σὲ ἐφάνερωσα, καὶ μὲ ὅλον ὅπῃ δὲν ἤθελαν δειχθῆν ἀκόμα, καὶ δὲν ἤθελε φανερωθῆν, καὶ τὰ κακὰ σημεῖα, ὅπῃ σὲ ἐσημείωσα, ἐπειδὴ εἰς τὴν τὴν ἀσθένειαν δὲν εἶναι διορισμένος ὁ καιρὸς. Ἐφάνησαν πολλοὶ ἀσθενεῖς ἀπὸ ὑδροφοβίαν, ἢ λύσσαν, εἰς τὲς ὁποῖες εὐγῆκεν ἔξω τὸ κακὸν μὲ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματά, ὥστε ἀπὸ ἑνὸς χρόνον ἀφ' ἑῷ ἐδαγκώθησαν. Εἰς καιρὸν ἡσυχίας τῷ ἄρρώστῳ, βάλετον νὰ καββαλικεύσῃ, καὶ νὰ περιπατήσῃ ἕως ἕως ὅπῃ νὰ ἰδρώσῃ.

Διὰ τὴν Ἐχιδναν, ἢ Ὀχιάν.

Η Ὀχιάς συχνάζει εἰς τὲς τόπας τὲς ἀμμόδεις, τὲς βενήσις, τὲς περῶδεις, καὶ τὲς ἀκατοικήτας. Στέκειν πάντοτε εἰς τὰ σπήλαια. Εὐρίσκονται ἀκόμα Ὀχιάς εἰς τὲς τόπας τὲς ὑλώδεις, καὶ ὑγρὰς, ἀλλὰ περισσότερον παρὰ εἰς κάθε ἄλλον τόπον, στέκονται σκεπασμέναις ὑποκάτω ἀπὸ τὰ χῶματα τὲς σβώλης. Ἀνίσως λοιπὸν ἔχῃς χρείαν διὰ ὑπόθεσίσε, νὰ φερθῇς εἰς τέτοιαις ταῖς ὑποπτῶν τοποθεσίαις, ἀναψε πρῶτα φωτίαν διὰ νὰ κατακαύσῃς ὅλον ἐκεῖνο, ὅπῃ ἡμπορῇς νὰ χρησιμεύσῃς εἰς αὐταῖς ταῖς Ὀχιάς διὰ κρυψίονα, ἡμπορῇς ἀκόμα νὰ ρίπτῃς τσφεκιαῖς, ἢ πιστολιαῖς διὰ νὰ ταῖς κάμῃς νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπῃ θέλεις νὰ ὑπάγῃς. Ἀνίσως ὅμως καὶ διὰ κακὴν τύχην ἤθελε δαγκωθῇ τινὰς ἀπὸ κάμμιαν Ὀχιάν, δέσετε εὐθὺς τὸ μέρος τοῦ δαγκαμένου τέσσαρα δάκτυλα ἐπάνω ἀπὸ τὴν πληγὴν, καὶ δέσετο ὀλίγον σφυκτὰ μὲ κάμμιαν φασκίαν, ἢ κορδέλλαν πλατεῖαν ἢ λαιδίαν ἀπὸ πανίον. Ἐγὼ σὲ ἐφάνερωσα ἤδη ἄνωθεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβᾷται πολὺ ὁ ἄρρώστος, καὶ νὰ τρομάζῃ, ἐπειδὴ ὁ πολὺς φόβος τὸν βλάπτει. Ἀνοιξέτε εὐθὺς τὴν πληγὴν βαθύς, μὲ λαντζέταν, ἢ μαχαιρίδιον, ἄφησε ὅπῃ νὰ τρέξῃ αἷμα, ὅσον εἶναι δυνατόν, βάλε ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν κἀνένα πρᾶγμα ἀπὸ τῶτα ὅπῃ θέλει σὲ φανερώσω, ὅπῃ νὰ σὲ ἦναι εὐκολώτερον, καὶ πλεον. πρόχειρον, ἤγην βάλε ταμπάκον, ἢ ἀλάτι μὲ ξύδι, ἢ σκόρδον κοπανισμένον μὲ τὸ ξύδι, σκυλοκρέμυδον ἢ ἀσκελλαν, ἢ μεταχειρίσε τὴν φωτίαν, καθὼς σὲ εἶπα διὰ τὰ δαγκάματα τῶν σκυλῶν. Ἀνίσως εἶναι δυνατόν ὅμως, τὸ πλεον ἀσφαλὲς ἱατρικὸν εἶναι, ὅπῃ νὰ κόψῃς ἕως ἀπὸ τοῦ ὑγέινου μέρους ὅλον τὸ κρέας τοῦ πληγωμένου ἀπὸ τὸ δάγκαμα αὐτό. Βοήθει τὸν ἄρρώστον, ὅπῃ εἶναι τεταραγμένος ἀπὸ τὸν φόβον, μὲ ξύδι, ἢ μὲ ἄλλα μυρωδικὰ, καὶ πνευματώδη, (σπίριτα) βάλετον εἰς τὸ κρεβάτιον καὶ δόσετε νὰ πῇ ἐὰν ἔχῃς προχειρὸν νερόν πολὺ χλιαρόν, εἰδὲ δόσετε καὶ κρύον. Ἐὰν ἔχῃς προχειρὸν ἄλλοτερον νερόν τοῦ πονεμένου μέρους, καὶ ὅλον τὸ κορμὶν, μίμναι λαδορικτὴν βράστε νερόν μὲ σκόρδον κοπανισμένον. Βάλετο εἰς

μίαν πότην, καὶ βάλε καὶ ζάχαριν, καὶ ἄς πίνη ἀπὸ αὐτοῦ τὸ
νερόν· ὁ ἄρρώστος μισὸν καρτεῖζον κάθε ὥραν. Τὸ πολέγιον, ὁ
πήγανος, ὁ διάσμος, ἡ κάππαρη, ἡ λαβάντα, τὸ δενδρόλιβανον,
τὰ φύλλα ἀπὸ φράζον, ἐκεῖνα τῆς νεραντζίας, εἶναι ὅλα ὠφέλιμα,
καὶ ἀναγκαῖα διὰ νὰ τὰ βράζῃς, καὶ νὰ δίδῃς εἰς τὸν ἄρρώστον
νὰ πίνη πλαιοπαρόχως. Ἀνίσως εἶναι ὁ καιρόσ τους ἀκόμα καὶ τὰ
κραμπία, τὰ σπαράγγια, τὰ φύλλα τῆς ἀγκυνάρας βρασμένα, εἶναι
ὅλα καλά. Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγαις ὥραις ἀφ' ἧς δαγκασθῇ, εἰάν ἔλθῃ
θέρημ εἰς τὸν ἄρρώστον, μετ' ἑξῆς γενικὴν, μετ' σφυγμὸν δυνατόν,
εἶναι ἀναγκαῖον ὅπως νὰ τῷ εὐγάλῃς αἷμα. Βάλε πηλόν εἰς τὸ
κρεβάτιον τῷ ἄρρώστῳ ἕνα μεγάλον κακάβιον μετ' νερόν ζεστόν, διὰ
νὰ ἤθελεν ἰδρῶσθαι, ἀλλάζετον ὑποκάμισον μετ' ἐπιμέλειαν ὅταν ἰδρῶνῃ,
μετ' ὑποκάμισον πατρικόν, μήτε ποτὲ νὰ τὸν ἀλλάξῃς μετ' ὑποκάμισον,
ὅπως νὰ τὸ εὐγάλῃς προητέρα ἰδρωμένον. Τὸ μέρος τὸ δαγκαμένον
ἄς στέκῃ πάντοτε ἀνοικτὸν διὰ νὰ τρέχῃ, καὶ νὰ καθαρίζεται, ὅσον
βαθύτερα εἶναι δυνατόν, ἕως ὅπως εἰάν ἐφαίνετο καὶ τὸ κόκαλον τῷ
μέρῳ ἐκεῖνῳ, ἡ πληγὴ μ' ὅλον τῷτο ἄς ἐρεθίζεται πάντοτε μετ' τὰ
ῥηθέντα ἱατρικὰ καὶ καθαρστικά, ὅπως σὲ εἶπα ἄνωθεν. ἀλλὰ τὸ
ἐπέρτατον, καὶ τὸ πλέον ἀσφαλὲς ἱατρικὸν ὕστερα ἀπὸ τὸ κόψημον,
ἂν τῷτο δὲν ἤμπορῇ νὰ βαλθῇ εἰς πρᾶξιν εἶναι, ὅπως νὰ βυζάσῃς,
καὶ νὰ ῥοφήξῃς εὐθὺς τὸ δαγκαμένον μέρος. Χρειάζεται τόλμη καὶ
ἀνδρεία. Ἐθνη ὀλόκληρα, ἤγουν οἱ ψῦλλοι, ὅπως ἦτον ἕνα ἔθνος τῆς
Διβύας, καὶ οἱ μάρσοι, ὅπως ἦτον ἔθνος τῆς Γερμανίας, ἔκαμναν
τῇτην τὴν ἐπιχειρήσιν, καὶ ἔζυσαν ἑκατὸν χρόνους. Τὸ φαρμάκι τῆς
Ο' χιᾶς δὲν εἶναι φαρμακερὸν παρὰ μετ' τὸ δαγκαμάτης. Ὅποιος λάβῃ
τὴν ἀνδρίαν νὰ βυζάσῃ τὴν πληγὴν, ἰατρύεται βέβαια. Διὰ νὰ
μὴν βλαθῇ δὲ ἡ γλώσσα, ὅποιος κάμῃ τῷτο τὸ βυζάμα ἄς
κρατῇ τὸ στόματ' γεμάτο ἀπὸ λάδι, ἢ ἀπὸ κρασί, φθίνει ὅπως νὰ
μὴν ἔχῃ κάμμιαν φσκαλίδα, ἡ πληγὴν εἰς τὴν γλώσσαν, ἐπειδὴ
τότε πρέπει νὰ μὴν κάμῃ μίαν τέτοιαν ἐργασίαν. Ἀνίσως λοιπὸν
δὲν ἤθελεν εὐρεθῇ τινὰς, ὅπως νὰ θελήσῃ νὰ κάμῃ τῷτο τὸ βυζάμα,
βάλε κάμνενα σκυλάκιον διὰ νὰ βυζάνῃ, καὶ νὰ γλύφῃ τὴν πληγὴν
τῷ ἄρρώστῳ, καθὼς κάμνουν ἡ γυναῖκες εἰς τὸ γάλατος. Μερικοὶ

ἱατροὶ διορίζον ὅπως νὰ βάνῃ τινὰς ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν κάμνενα
ζῶον ζωντανὸν ξαντερισμένον, ἐγὼ ὅμως δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς τέτοια
ἱατρικὰ, καθὼς δὲν πιστεύω ὅτι τὸ κεφάλι τῆς Ο' χιᾶς, εἰάν βαλθῇ
ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, φυλάγει τὸν λαβωμένον ἀπὸ ταῖς κακαῖς
συνέπειαις. Ἀνίσως δὲν ἔκαμες τέταις ταῖς ἐργασίαις, ἐξακολουθεῖ μετ'
δραστηριότητα, νὰ κρατῇς ἀνοικτὸν καὶ πληγωμένον τὸ μέρος μετ'
αἵατι, ξύδι, καὶ σκόρδον, καὶ ἄλλα παρόμοια ἱατρικὰ διὰ νὰ μὴν
ἀνοικτῇ ἡ πληγὴ, καὶ νὰ καθαρίζεται. Μὴν ἐμπιστεύεσαι εἰς ἱατρικὰ
συμπαθητικά, καὶ φιλάνθρωπα, μήτε εἰς τὴν πέτραν, ὅπως ὀνομάζεται
Κόβρα, τῷτα τὰ ἱατρικὰ εἶναι βλαβερά, ἐπειδὴ σὲ κάμνουν νὰ ἀνα-
βάλῃς, καὶ νὰ ἀργοπορῇς τὰ πλέον δραστήρια καὶ ὠφέλιμα. Τὰ
ἱατρικὰ λοιπὸν περικλείονται, ἢ εἰς τὸ βυζάμα, ἢ εἰς τὸ κόψημον,
ἢ ὅπως εὐθὺς νὰ σκαλισθῇ, καὶ νὰ ἀνοιχθῇ χωρὶς συμπάθειαν βαθέως
ἡ πληγὴ, διὰ νὰ ἀνοίξῃ πολὺ καὶ νὰ καθαρισθῇ τοιστοτρόπως,
καὶ νὰ τρέξῃ καθὼς χρειάζεται. Ὅλοι οἱ ἱατροὶ εἶναι σύμφωνοι,
ὅτι εἰς τῇτην τὴν πληγὴν τὴν φαρμακεράν, ἡ ἐσιώδης βοήθεια νὰ
στέκεται εἰς τὰ ἱατρικὰ καὶ τοπικά, μ' ὅλον τῷτο δὲν πρέπει νὰ πα-
ραλείπωνται καὶ τὰ ἐσωτερικὰ ἱατρικὰ. Τὰ χόρτα, τὰ ὅποια σὲ
ἐρμήνευσαν ὅτι νὰ δίδῃς εἰς τὸν ἄρρώστον νὰ πίνη, συμφωνῶν, καὶ
ὁμοιάζον εἰς τὴν ιδιότητα, μετ' τὸ πνεῦμα, ἢ σπέρμα, τῷ ἀμμωνιακῷ
αἵματι, ἢ ἀλκαλὶ βολάτιλε, τὸ ὅποιον νομίζεται ὠφέλιμον διὰ
τὸ ἐσωτερικόν. Ἐλθέ ὅμως εἰς τὴν χώραν καὶ ὠμίλησε μετ' κάμνενα
ἱατρὸν, καὶ χειρουργόν, αὐτὸς θέλει σοὺ διωρίσῃ, ἢ τὸ ἄνωθεν
σπέρμα, ἢ τὸ ἀλκαλὶβολάτιλε τοῦ ἐλαφοκέρατος, ἢ τὸ σπέρμα τῆς
κοχλυνάρας, δέκα σταλαγματίαις τὴν κάθε ὥραν εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ
δεκῶτα, ὅπου σου ἐφάνέρωσα εἶναι ἡ δόσις ἡ πλέον συνειθισμένη,
καὶ βάνε ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος ἑκοσι σχεδὸν
σταλαγματίαις.

Τοῦτο τὸ φαρμάκι κάμνει πολλὰ ὀλίγωρα τὰ ὀλέθριάς ἀποτε-
λέσματα. τὸ νὰ ἐμποδίσῃς ὅπου τοῦτο τὸ φαρμάκι νὰ μὴν ἐμβῇ
εἰς κυκλοφορίαν μετ' τὸ αἷμα τοῦ ἄρρώστου, τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι
ὅλης ἡ φροντίς καὶ ἐπιμέλεια, διὰτὶ κάθε ἀργοπορία εἰς τοῦτο
εἶναι πολλὰ ἐπικίνδυνον. Ὅπως πάλιν σοὺ λέγω, ὅτι νὰ μεταχειρίζου.

τὸ πληγωμένον μέρος μὲ σκληρότητα, καὶ μὲ συνέχειαν, καὶ ἀδιακόπως. Ὑστερα ἀπὸ ἕξ, ἢ ὀκτώ, ἢ καὶ δέκα ὥραις, λυσε τὸ δέσημον ὅπου ἔκαμες ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, καὶ ἀφ' ἧς ἀπεράσεν εἰκοσιτέσσαρες ἢ τριάντα ὥραις, ἀνίσως ὁ ἄρ' ῥωστος δὲν λειποθυμῇ, δὲν ἔχη τὰ χέρια, καὶ τὰ ποδάρια κρύα, δὲν ἔχη κιτρινάδα, καὶ ἐάν ὁ σφυγμός τις δὲν ᾗναι περικλεισμένος, ἢ ὀλιγώρος, τότε ἔχε ἐλπίδα ὅτι ὁ ἄρ' ῥωστος ἰατρύνεται. ἀνίσως δὲ, καὶ εἰς τὸ διάστημα ὅπως σὺ εἶπα, φανερωθῇ τὰ σημεῖα ὅπως σὺ ἐπροεῖπα, τότε παράδοσε τὸν ἄρ' ῥωστόν σου εἰς τὴν εὐσπλαγχίαν τῆς Θεῆς. Διὰ τῆτο πρέπει νὰ τὸν συντρέξης καὶ νὰ τὸν βοηθήσης ὅσον τὸ ὀλιγώροτερον μὲ τὰ ἱατρικὰ ὅπως σὺ ἐρμήνευσας. Ἐάν σὺ ἐπιτύχῃ ἀκόμα ὅπως νὰ κόψῃς καὶ τὴν κεφαλὴν τῆς Ὀχιάς, ἕως ὅπως αὐτὴ κινῆται, τὸ δάγκαμάτης εἶναι τόσον καὶ τόσον φαρμακερὸν, τῆτο σὺ τὸ φανερώνω διὰ νὰ προσέχῃς, ὅπως νὰ τὴν θανατώνῃς μὲ τελειότητα.

Διὰ τὸ Κρασί, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ποτὰ τὰ πνευματώδη.

Εὐὶ ἴσως θέλει θαυμάσης, ὅτι ἐγὼ βάνω εἰς τὴν τάξιν τῶν φαρμακίων τὸ κρασί, καὶ τὰ λοιπὰ ποτὰ τὰ πνευματώδη, καὶ δυνατὰ, ἢ σπιριτόζα, τὴν ῥακὴν δηλαδὴ, μπίραν, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ὁμῶς τῇ ἀληθείᾳ τῶτα ὅλα εἶναι τοῖσιν λογῆς, καὶ μάλιστα ὅπως μὲ τὸ νὰ μὴ λογαριάζωνται ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καθὼς εἶναι, διὰ τῆτο πίνονται ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τόσον θάρρος, καὶ κατάχρησιν. Τὸ κρασίον λοιπὸν ὅποταν πίνεται μὲ ὑπερβολὴν, ἔξω ἀπὸ ταῖς ἀταξίαις, ὅπως σὺ ἐπεγίγραψας εἰς τὸ δάγκαμα τῶν ἀνθρώπων, προξενεῖ περιτλὲον ἀσθενείας κινδυνώδεις, καὶ βαρέας, καὶ ἀκόμα καὶ χρονικαῖς μεγάλης συνεπείας. Ἐγὼ εἶδα νὰ προξενηθῇ ἀπὸ τὴν μέθην ὅχι μόνον ἡ ἀποπληξία, ἀλλὰ ἀπὸ μοναχὴν τὴν ἐξάτμησιν, καὶ δυνατὴν μυρωδιάν τῆς κρασίς εἶδα νὰ προξενηθῇ μία βαρὴ μελαγχολία. Ἡ ὀξεία, καὶ βαρὴ ἀσθενεία λοιπὸν τῆς καταχρήσεως τῆς κρασίς εἶναι ἡ ἀποπληξία, οἱ σπασμοὶ, οἱ κοινωσιόνοισι, καὶ ἡ θερμασίς ἢ φλογιστικαῖς, καὶ ἡ χρονικαῖς δὲ, καὶ μακρυναῖς ἀσθενείας εἶναι ἡ

παραλυσία, ὁ κλόνος, ἡ τρεματέρα, ὁ ὕδροπας, καὶ ἡ ἀναισθησία. Ταῦτα ἄλλα ποτὰ τὰ πνευματώδη κάμνουν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Πῖνε λοιπὸν μὲ μετριότητα διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς ταῖς δυστυχίαις τῆς ἀκρασίας.

Ἐάν συνέβῃ λοιπὸν ὅπως ἕνας νὰ ἔπιε πολὺ κρασίον, καὶ ὅπως διὰ τῆτο ταράττεται, δὲν κοιμᾶται, καὶ δὲν ξερωᾷ, καὶ ὅπως νὰ ἔχη σπασμούς, καὶ τρεματέρας, μὴν γελᾷς μὲ αὐτὸν καθὼς εἶναι ἡ συνήθεια, μάλιστα λυπήσῃτον, καὶ φρίζον. Οἱ Σπαρτιάται ἐμεθῶσαν τὰς δόλως τες, καὶ τες ἐπαρ' ῥησίαζαν τοῖς τρόποις εἰς τὰ παιδιᾶς, διὰ νὰ κάμνουν τῆτα, ὅπως νὰ ἀποστρέφονται ἕνα τέτοιον ἐλάττωμα. Ἄφισε λοιπὸν αὐτὸν τὸν μεθυσμένον ἥσυχον, ἐπεὶ δὲ ὁ ὕπνος θέλει χωνεῖσθαι εἰς αὐτὸν τὴν μέθην. Ἀλλὰ ἀνίσως τῆτος ὁ ὕπνος ἀργοπορῇ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὸν, ἀνίσως πάλιν καὶ ἀφ' ἧς ἀπεκοιμήθῃ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐξυπνήσῃ, καὶ νὰ ἀνανήψῃ, καὶ ἐάν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἄγριοι, ἀνίσως καὶ ἀφ' ἧς ἀπεράσεν ἕξ ὥραις τὸ ὀλιγώτερον δὲν κινῆται καὶ δὲν στρέφεται εἰς ἄλλο μέρος, τῆτο εἶναι σημεῖον ἀσθενείας ἀποπληκτικῆς. βοηθησέτον λοιπὸν εὐθὺς, τρίβωντας ὅλουν τὸ κορμὶ μὲ κομμάτια πανίον χοντρὸν, κάμετς ἕνα κλυστήριον, τρίβετς ταῖς πατέσαις μὲ αἰλάτι, βάλετς εἰς τὸ στόμα ὀλίγον κρασίον, πάσχισε νὰ τὸν κάμῃς νὰ ξεράσῃ βάνοντάς τις ἕνα πτερόν εἰς τὸν λαμὸν, ἢ δίδωντάς τις νὰ πίνῃ νερόν, καὶ λάδι. ἀνίσως δὲ, καὶ μὲ ὅλα τῆτα δὲν ἐξυπνήσῃ βάλετς εἰς τὰ πρᾶτ' αὐτοῦ δύο μεγάλα βυζικατόρια, καὶ ἐάν δὲν ἔχῃς πᾶσαν διὰ τῆτα πρᾶχειρον, ἔπαρε σκόρδον, ξύδι, προζύμιον, σινάποσπορον, καὶ κοπάνισέτα ὅλα μαζὺ, καὶ ἔτι κάμνεις πᾶσαν διὰ τὰ βυζικατόρια. Ἀνίσως δὲ καὶ ἔχη θέρμην, εὐγαλέτς αἷμα πλεσιοπαρόχως ἀπὸ τὸ χέρι, ἀνίσως μὲ ὅλα τῆτα ἀκόμα δὲν ἐξυπνήσῃ, καὶ δὲν ξερεώσῃ, τότε κράζε ἰατρόν. Διὰ δὲ τὰ κακὰ τὰ χρονικὰ, ὅπως προέρχονται ἀπὸ τὸ κρασίον, τὸ καλλίτερον ἱατρικὸν διὰ αὐτὰ εἶναι, τὸ νὰ ξεμακρύνῃ τινὰς ἀπὸ τὴν κατάχρησιν ἀπὸ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ταῦτα σὺ ἐρμήνευσας ἄνωθεν κάμε ὁμοίως ἀνίσως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔπιε κατὰ τύχην ἢ ἀφίον, ἢ πολλὴν θεριακὴν, (τριάκαν) ἢ ὑσκίανον, ἢ ῥακὴν, ἢ μπίραν, κτλ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Οἱ ἰζεύοντι τὸ πρᾶγμα εἶναι τὰ Μανιτάρια. τὰ γεννῶνται εἰς τὰ δένδρα, καὶ εἰς τὰς κοπρῶνας. Ἀπὸ τῶν μερικῶν ναί, δὲν εἶναι βλαβερά, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐκλογὴ καὶ τὸ διάλεγμα δὲν συμφέρει, ἐσὶ κράτειτα ὅλα εἰς ὑποψίαν, καὶ μὴν τρύγῃς ὁλότελα ἀπὸ αὐτά. Δύξα τῷ Θεῷ, ὁ τύποςμας εἶναι πλεσιοπάροχος ἀπὸ ὠφέλιμα γέννη ζωοτροφῶν χωρὶς ὅπως νὰ βρῆσαι εἰς κίνδυνον νὰ βλαφθῇ ἡ ὑγείας. Πλὴν εἰάν διὰ ἀπροσεξίαν ἤθελε φάγῃ τινὰς, ἀνίσως ἔπειτα τὸν ἰδῆς ὅπως νὰ ἀγκυρῶνται, νὰ ἔχῃ σπασμὸς, με' πόνους σφοδρὰς εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ νὰ ἦναι κράνα τὰ χερίαν, καὶ ποδιάρια ἢ νὰ εὐγάνῃ καὶ αἷμα ἀπὸ τὴν χερίαν, ἃς ἦσαι βέβαιος τότε διὰ τὴν φαρμακερὰν φύσιν αὐτῶν τῶν μανιταρίων ὅπως ἔφαγε καὶ βοήθησέτον παρευθὺς με' συχνὰ κλυστήρια ἀπὸ νερόν καὶ λάδι, δόσους νὰ πῇ πολὺ νερόν χλιαρόν, καὶ ἃς βάλῃ τὰ δάκτυλάς εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ ξεράσῃ, καὶ ὕστερα δόσους νερόν παγωμένον νὰ πῇ εἰάν ἔχῃς. Κάνενα ἄλλο ἀξιολογώτερον ξερατικὸν ἢμπορεῖ νὰ χρειασθῇ, ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ τὸ διωρίσῃ ἰατρὸς, ἀνίσως καὶ τὰ πρῶτα τῶν ὅπως σὲ εἶπα δὲν ὠφέλησαν. Ὑστερα ἀπὸ τῶν ἃς ἀκολοθήσων καθάρσια γλυκαντικά ἀπὸ μολόχαν με' πολὺ μέλι, εἶναι ἀκόμα ὠφέλιμον τὸ νερόν τὸ βρασμένον με' τὸν περσίμενον, ἢ πετροσέλινον, με' τὸ μέλι, καὶ ἡ κάσσια, καὶ ἡ μύνη, καὶ ἀνίσως ἡ γαστέρα ἦναι τεντωμένη βάνε ἐπάνωτης σπογγάρια, ἢ πανία βρεμμένα εἰς νερόν ζεστόν, καὶ λάδι. Ἄν τῶν τα' ἰατρικὰ δὲν δώσων σημεῖα καλλιτερωσύνης εἰς τὸν ἄρρωστον, ὀλίγον βλέπω διὰ νὰ ἐλπίσω διὰ αὐτόν, καὶ τόσον περισσότερον αὐξάνει ὁ φόβος, ἀνίσως ὕστερα ἀπὸ τὴν μεταχείρισιν τῶν αντιδότην, ἢ ἰατρικῶν, ὅπως σὲ ἐφάνέρωσα, εὐγάνῃ ὁ ἄρρωστος αἷμα ὀπίσθεν, ἢ με' ξερατόν, καὶ ἡ δύναμις τε νὰ ἀδυνατίξῃ, κραῖζε ἰατρὸν ἂν σὲ ἦναι δυνατόν. Οἱ νεώτεροι ἰατροὶ λέγουσι, ὅτι τὸ λάδι καὶ τὸ ξύδι παρμένα ἀπὸ τὸ στόμα νὰ ἦναι βλαβερά, οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ ὅμως ἐδιώριζαν τὰ ἰατρικὰ τῶν. Λοιπὸν ἀνίσως τὰ ἄνωθεν ἰατρικὰ τὰ γλυκαντικά δὲν ἔκαμαν τὸ ἀποτέλεσμάς, ἢμπορεῖς νὰ μεταχειρίσθῃς τῶν ὅπως σὲ

εἶπα τώρα ὕστερα, ἤγυν τὸ λάδι καὶ τὸ ξύδι ὡς ἀνὰ διὰ τελευταίαν δοκιμὴν. Εἰάν δὲ ἀκολοθήσων συμβεβηκότα παρόμοια με' ἐκεῖνα, ὅπου σοῦ ἐφάνέρωσα ἕως τώρα, εἰς κανένα ἄνθρωπον, ὅπου νὰ ἔφαγε κανένα χορτὸν ὑποπτὸν διὰ φαρμακερόν, καὶ ὅπου νὰ προξενῆται εἰς αὐτόν ἡ ἐνόχλησις, ὅπου σοῦ ἐφάνέρωσα, μεταχειρίσθῃ με' αὐτόν τὰ ἰατρικὰ, καὶ τὸν τρόπον τὸν ἴδιον ὅπου σοῦ ἐρμήνευσα ἄνωθεν.

Διὰ τὸν Τιθύμαλον, διὰ τὸν Ἄρον, διὰ τὴν Πικραγκρίαν, καὶ ἄλλα παρόμοια.

Τὰ ῥηθέντα χορτά εἶναι ὅλα φαρμάκια δραστήρια καὶ δυνατὰ ἢ ξερατικά, ὅπου δὲν ἰζεύῃ τινὰς νὰ τὰ διορθῶν καὶ νὰ τὰ ἐτοιμάζῃ, ἀνίσως τὰ παρῇ τινὰς ἐσωτερικῶς προξενῇ πόνους σφοδρὰς, καὶ ὀρμητικὰς κένωσις τῆς γαστροῦ. Τὰ ἰατρικὰ λοιπὸν τὰ πλέον ἁρμόδια, καὶ ὠφέλιμα εἰς τὴν περίστασιν κανένος ἀπὸ τὰ ἄνωθεν χορτά εἶναι, τὸ γάλα, τὸ βέτυρον, τὸ λάδι, τὸ δάκρυ τῆς μαυροκερασίας, ἢ κοιμίδι ἀραβικὸν εἰς δόσεις πλεσιοπάροχαις, λυμένα τῶν εἰς τὸ νερόν καὶ παρμένα ἀπὸ τὸ στόμα, ἀκόμα εἶναι ὠφέλιμα καὶ τὰ κλυστήρια ἀπὸ ἀσπράδια αὐγῆς, δαρμένα εἰς τὸ δεκότον, ἢ βρασμένον νερόν, τὸ ἰζώδες ἀπὸ μολόχαν, ἢ ἀπὸ ζιμίον πσλλακίδας, ἢ ἀπὸ βατράχους με' βρώμη, ἢ κριθάρι.

Ἀγκαλὰ καὶ τὸ Λέανδρον δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ χορτά, ὅπως γίνονται εἰς τὸν τόπονμας, ὅμως ἔφεραν μερικά ἀπὸ αὐτά, διὰ νὰ τὰ μεταχειρίζονται ἐξωτερικῶς διὰ τὴν ψώραν. ἡ ἀπατηλὴ ωραιότης δὲ τῶν λευκιδίων τῶν τῶν φυτῶν ἔκαμιν, ὅπως νὰ καταστηθῇ κοινόν, καὶ ὅπως νὰ τὸ φέρῃν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν κόλποντας. κάποια γυναικὰ ὅμως ἐπλακώθη ἀπὸ ἱλιγγον, ἢ σκοτῆραν, ὅπως ἐβαστῆσεν ἀπὸ τῶν τα' λευκιδίων, ἢ ὅποια ἐθεραπεύθη με' τὴν μυρωδιαν τῶν ξυδῶν, καὶ με' κανένα πικρόν ὀλίγον ξυδὸν ἀπὸ λειμόνια.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο Ταμπάκος νομίζεται ὡς ἄν φαρμάκι, ὅπου ἂν ὁμως γίνεται κατάχρησις εἰς αὐτὸν ἢ ἀπὸ τὴν μύτην, ἢ μὲ τὸ σιφίον, ἢ μασσώνταςτον τινὰς, ἢ πίνωντάς τον βρασμένον ἀπὸ ἄγριοιαν ἀντὶ διὰ καφέ. Τὰ πλέον συνειθισμένα ἀποτελέσματα λοιπὸν, καὶ φαινόμενα τῆς τῆς καταχρήσεως εἶναι ἱλιγγοί, ἢ σκοτέραις εἰς τὴν κεφαλὴν, ξερατὰ, κένωσις τῆς γαστρὸς μὲ πόνης, καὶ τεινεσμούς, ἢ βιασμούς, ὕπνος ἀρρώστημένος, καὶ ὅπου νὰ φοβερίζῃ ἀποπληξίαν, ἢ παραφροσύνην. Ὅθεν τὰ ἱατρικὰ τὰ μᾶλλον ἀρμόδια εἰς τοιαύτην περίστασιν εἶναι, τὸ ξύδι, τὸ ξυνὸν τοῦ κίτρου, ἢ τοῦ λεμονίς, τὸ λάδι, καὶ τὸ γάλα. Ἀφ' οὗ γνωρισθῇ καλλιπερυσύνη εἰς τὸν ἀρρώστον ἀπὸ τὴν ὀλιγώστευσιν τῶν ῥηθέντων συμβεβηκότων, εἶναι ὠφέλιμον τότε ἓνα δεκίτον ἀπὸ μεραντζούφλδαις, ἢ κιτρόφλδαις βρασμέναις. Ὅταν ὁμως εἶναι οἱ πόνοι, χρειάζονται κλυστήρια μὲ ζεμίον ὡς ἄνωθεν καὶ μὲ λάδι. Πρέπει νὰ βοηθῇται ἀκόμα ὁ ἀρρώστος εἰς ταῖς δυνάμεις τῆς μὲ ζεμίον ψευδακίδας, μὲ πανάδας ἀπὸ ῥύζι καλὰ βρασμένον, ἢ κοπαρισμένον, καὶ μὲ σαῦπαν μὲ καλὸν κρασίον.

Διὰ τὰ Φαρμάκια τὰ Μεταλλικὰ, καὶ διὰ μερικά φαρμάκια, ὅπως γίνονται ἀπὸ τὴν φθοράν, ἢ διάλυσιν τῶν ζώων, ἢ τῶν φυτῶν.

Εγὼ ἱκεῖρω καλά, ὅτι ἡ συνειδήσις, καὶ ἡ θρησκεία εἶναι ἡ βάσις, καὶ τὸ θεμέλιον τῆς διαγωγῆς, καὶ ζωῆς, καὶ ὅτι κἀνείς ἀπὸ ἐσᾶς τόσον ἐνεργητικῶς, ὡς ἂν καὶ παθητικῶς ζῇ, παραδεδομένος εἰς τὴν θέλησιν τῆς Θεῆς, διατηρῶντας τὴν ἰδίαν τὴν ζώην, καὶ ἐκείνην τῶν λοιπῶν ὁμοίων τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἂν ὅπως ἀπαρθενίζον εἰς τὸν ὕψιστον Δημιουργόν, μὴτε ὅπως τινὰς θέλει νὰ ἀδικήσῃ, καὶ νὰ βλάψῃ τὸν εαυτόν, μὴτε τὸν πλησίον τῆς μετὰ τὴν προδοσίαν φαρμακίων, ὅπως νὰ προξενήσῃ θάνατον. Ὅμως ἐάν ἤθελε συνέβῃ ἓνα τέτοιον συμβεβηκὸς ἢ ἀπὸ ἀπροσεξίας, ἢ ἀπὸ λάθος, λαμβάνοντας δηλαδὴ, τινὰς ἓνα πρᾶγμα διὰ ἄλλο, ἐγὼ ἐξακολουθῶ νὰ σὲ ἀρματώσω, καὶ νὰ σὲ ἐξημερεύσω τὰ μέσα τῆς διανοητικῆς, ἐάν ποτέ τις ἤθελε πᾶρῃ ἀπὸ λογίτης, ἢ ἤθελε τῇ δοθῇ ἀπὸ ἄλλου τὸ φαρμάκι. Ὅταν ὅπως ὁμως κάθε γένος φαρμακία μεταλλικῆς εἶναι χρειάζομενον εἰς ταῖς ἀνήκουσας τέχαις, ἔτι προτὶν νὰ ἐμβῶ εἰς τὴν μερικὴν περιγραφὴν, νομίζω ἀναγκαῖον νὰ σὲ φανερῶ, ὅτι καθένας, εἰς τὴν ἰδίαν τὴν τέχνην πρέπει νὰ κατατῇ φυλαγμένα μὲ προσοχὴν τῶν λογίων τὰ φαρμάκια ὅπως τῇ χρειάζονται, διὰ νὰ μὴν ἤθελε προξενήσῃ ἢ ἀπροσεξίαν καὶ τὸ λάθος, συνέπειαι ἐλευνίας, μάλιστα ὅπως τὰ ῥηθέντα φαρμάκια εἶναι ὅμοια μὲ ἄλλα πράγματα ἄβλαβα, καὶ συνειθισμένα, ὡς ἂν παραδείγματος χάριν, τὸ γέσσο, ἢ γύψος, καὶ ἡ τζερῆζα, ἢ σπιάγκα, εἶναι ὅμοια μὲ τὸ ὄλεον, καὶ τὸ ἀρσενικὸν τὸ ἄσπρον ὁμοιάζει μὲ τὴν ζάχαριν, καὶ ἄλλα ὁμοίως. Ἐντεῦθεν εἶναι καλόν,

ὅπως νὰ ἡμερεύσῃ εἰς τὰ σπινθίσματα φαρμάκια διὰ τὰς ποντικὰς, ΔΗΜΟΔΗΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ, ὅπως νὰ μεταδώσῃ, καὶ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

να κοινωνήσαν τὴν βλάβηντες ἢ εἰς τὸ νερόν, ἢ εἰς τὸ λάδι, ὥστε ὅπως ἐκάμνετε καλά να μεταχειρίζεσθε διὰ αὐτὰς τὰς ποντικές, ἢ ξυλόγαταις, ἢ παγίδες, ἢ γάταις, ἢ να ζυμώνετε κομμάτια ἀσβέστην, ἢ γιαλία τριμμένα ἀντὶ τοῦ φαρμάκι, ὅπως συνειθίζετε. Τὰ ἀγγεῖα ὅλα τὰ χαλκωματένια ἄς ἦναι καλά σταγκωμένα, καὶ συχνὰ να ἀνανεώνεται τὸ σταγκωμάτης, ἢ τὸ ὁποῖον ἦτον πολλὰ ὠφελιμώτερον, να μεταχειρίζεσθε εἰς τὸ μαγειρεῖνσας, καὶ ἀλλαχῆ, ἀγγεῖα ἀπὸ χῶμα, ἢ παδέλαις. Τὸ χάλκωμα τὸ γυμνόν, ἀνίσως βαλθῇ εἰς τὸ νερόν, ἢ εἰς τὸν ἀέρα, μετατρέπεται εἰς φαρμάκιον, καθὼς εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἰσχυρώτατον φαρμάκι, τὸ βερδεράμε (ὅπως εἶναι ὁ ἰός, ἦγεν ἡ σκαρία τῆ χαλκώματος) τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ ζωγράφοι, καὶ ἄλλοι τεχνίταις. Ἐχετε λοιπὸν προσοχήν, ὅπως να μὴν ἀφίνετε, μήτε να κρατῆτε νερόν εἰς τὰ χαλκώματα, μήτε να ἀφίνετε κἄμμιᾱς ἄλλης λογῆς φαγητόν, καὶ ἀνίσως καὶ τὸ ἄφισες, καὶ τὸ βλέπης ἐπειτα ὅπως να ἔχη χρῶμα ὡς ἀν γαλάζιον, μὴν τὸ πῆς, μήτε να φάγης ἀπὸ αὐτοῦ ἐὰν ἦναι φαγητόν, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ βλαβερὸν καθὼς θέλει εἶδῃς κατωτέρω. Τῆτο τὸ ἴδιον σᾶς φανερώνω, ὅπως να προσέχετε καὶ διὰ τὸ μολύβι, καὶ διὰ τὸν στάγγον, ὅταν μάλιστα δὲν ἦναι καλά καθαρισμένα, καὶ παστρικά εἰς τὴν κράσιντς.

Ἀφ' οὗ ἔδοσα τέταις ταῖς γενικαῖς νουθεσίαις, ἔρχομαι τώρα εἰς ταῖς περιστάσεις ταῖς μερικαῖς, ταῖς ὁποῖαις ἐπιθυμῶ, καὶ εὐχομαι να στέκην μακρὰν ἀπὸ τὸν ἐαυτόνσας. Ἐχε λοιπὸν, ὦ ἀναγνώστα, πάντοτε εἰς τὸν στοχασμόνσας, ὅτι τὰ κακὰ ὅλα, εὐκολώτερα προλαμβάνονται πρὸ τῆ να ἔλθην, παρὰ ὅπως θεραπεύονται, ἀφ' οὗ ἔλθην. ἔχε προσοχήν ὅποταν τρώγης, ἢ πίνης, ὅπως να μὴν καταπίνης τὸ σῶν, ἐὰν πρῶτα ἢ γλώσσας, ὅπως εἶναι ὁ πιστὸς κατάσκοπος, να μὴν δοκιμάσῃ καλά τὸ φαγητόν, ἢ τὸ ποτόν, καὶ ἀνίσως κάμνης ἔτω πάντοτε, δὲν θέλει πέσης εἰς τὸν κίνδυνον ὅπως να φαρμακευθῇ. Ὅποιος λογῆς φαρμάκι ἐγγίξῃ εἰς τὴν γλῶσσάνσας, τέτη, διὰ να εἰπῶ ἔτι, σὺ τὸ φανερώνει εὐθὺς μετὰ τὸ κέντημα, ἢ κἄραν, ἢ ἐρέθισμα, ὅπως αἰσθάνεται, καὶ τοιστοτρόπως ἐν μὴν ἐξακολοθῶντας να φάγης, ἢ να πῆς, θέλει φυλαχθῇ. Ἡ γλῶσσα ἰατρύεται με λάδι,

γάλα, μολοχόνερον, ἢ κριθρόνερον, τὰ ὁποῖα τέτα ἰατρικά μεταχειρίζοντα συχνότατα, πτύοντας καθέ φοράν. τὸ τοπικὸν αὐτὸ κακὸν ἰατρύεται ὀγλίγωρα, παρὰ ἔξω ἀνίσως καὶ τὸ ἀμελήσης. ἐξακολοθεῖ να πλύνῃς τὴν γλῶσσαν, καὶ τὸ στόμας ἔως ὅπου να ἰατρευθῇ. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεράσῃ ὁ μέγας πόνος, ἀνίσως μείνῃ εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὸ στόμας κἄμμιᾱ πληγῇ, ἔπαρε ὀλίγα τραυταφυλλόφυλλα ξηρά, ἢ φλέδας ἀπὸ ρόδιον, ἢ φύλλα ἀπὸ κυδωνίαν, ἢ καὶ τὸ κυδώνιον, ἢ μύρτον, ἢ ἀφροζυλίαν, καὶ μέρος ἀπὸ τέτα τὰ εἶδη, ἢ καὶ ὅλα βρασμένα με κρασίαν, καὶ νερόν, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει προσθέσης καὶ ὀλίγον μέλι, καὶ ὀλιγώτερον ῥακὴν, καὶ ἔτω θέλει ἰατρευθῇ ἡ γλῶσσάς, ἢ τὸ στόμας. Κράτει πάντοτε τὸ στόμας ἀνοικτὸν κατὰ σκυμμένον. ἀνίσως ἡ γλῶσσάς χοντραίνῃ, ἐὰν ἔχῃς πονοκέφαλον, ἢ ὅπως διὰ συναίσθημα ἤθελεν ἐμφλογωθῇ ὁ λάρυγξας, ἐὰν σὺ ἔλθῃ θεμασία μετὰ τὸν σφυγμὸν δυνατόν, θέλει σὺ εἶναι ὠφέλιμος τότε να εὐγάλης αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι, ἢ ὑποκάτωθεν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν. Ἐξω ἀπὸ τὸ πλύσιμον τῆς γλώσσης σὺ μετὰ τὰ ἄνωθεν ὅπου σὺ εἶπα, ἦγεν κριθάρι, μολόχαν, ἢ γάλα, πίνε ἀκόμα πλεσιοπαρόχως ἀπὸ αὐτά. Ἀνίσως δὲ καὶ πάσχῃς ἐγκράτειαν εἰς τὸ χῶνεμας, κάμει ἕνα κλυστήριον κοινόν, ἐὰν τέτο δὲν κάμῃς τὸ ἀποτελέσματς, δύω, ἢ τρία φλετζάνια μέλι βρασμένον μετὰ τὸ ῥηθὲν μολοχόνερον, καὶ ὀλίγα σπειρία ἀπὸ γλυκάνισον, ἢ μάρathon, θέλει ἀναπληρώσῃ ὡς ἀν ἕνα καθάρσιον. Ἀνίσως τὸ φαρμάκι ἐμβῇκε παραμέσα ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐμφλόγωσε τὸν λάρυγκα, καὶ τὰ τριγύρω μέρη, μεταχειρίζονσας τότε μᾶλλον πλεσιοπαρόχως τὰ ῥηθέντα μαλακτικά ποτά. Ἐὰν δοκιμάζῃς δυσκολίαν ὅταν καταπίνῃς, μάλιστα με θερμὴν ὡς ἄνωθεν, κάμνει χρεῖα να εὐγάλης αἷμα περισσώτερον ἀπὸ μίαν φοράν. συμβαλεῖς μετὰ ἱατρὸν ἐὰν ἦναι δυνατόν, καὶ γὰρ γάριζε συχνὰ τὸν λαμόνσας μετὰ τὰ ῥηθέντα ποτά. Ἀνίσως ἦναι ὁ καιρός τς, καὶ εὐρίσκωνται μῆλα, ἢ κολοκύνθια, βράζετα μετὰ τὸ μέλι. κράτετα εἰς τὸ στόμας, καὶ ἀκόμα κατὰπινε ἀπὸ αὐτά, καθὼς ἀκόμα ἠμπορεῖς να κάμνης καὶ ἐμπλέθῃς ἔξωτερικῶς ἀπὸ μολόχαν με λάδι, ἢ βστύρον, ἢ ἀπὸ καθε ἄλλο παχὺ, ἢ ἀπὸ τὸ κολοκύνθιον, ὅπου σὺ εἶπα. τὸ φαγητόνσας δὲ, ἄς ἦναι ζεμίον, πελλακίδας, ἢ

γάλα, καὶ αὐγὰ ῥεφλεκτά. ἀνίσως δὲ, καὶ τὸ φαρμάκι ἐκατέβη εἰς τὸν στόμαχόν σου, κατὰ τὴν ποιότητα, καὶ κατὰ τὸ εἶδος τοῦ αὐτοῦ φαρμακίου, κυβερνήσας εἰς τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Διὰ τὸ Ἀρσενικόν, διὰ τὸ Ὁρπιμέντον,

καὶ διὰ τὴν Σανδρακαν.

Ὅποιος ἤθελε λάβῃ τὴν κακὴν τύχην, καὶ καταπῇ τὸ παραμικρότερον μέρος ἀπὸ τὰ ῥηθέντα εἶδη τῶν φαρμακίων, αἰσθάνεται εἰς τὴν γλωσσάν σου μίαν γενεὴν δυσάρεστον, καὶ αὐστηράν με συχνὰ πτύσματα. ἀκείη σκοτέραν εἰς τὴν κεφαλὴν. μετὰ ταῦτα αἰσθάνεται πόνον δρυμνύτατον με σφαζαῖς. κοκκινίζει τὰ χεῖλη, καὶ ὅλα τὰ πέραν μερήεις. τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς κάθε ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ κορμίου, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἀπέρασεν τὰ φαρμάκια. ἀνάπτει θερμασία, ἀνδία, ἐνίοτε ξερὰν με αἷμα, ἱλλυγκας, σπασμοὶ τῆς καρδίας, παραφροσύνη, ἡ πνοὴ δυσκολεῖται, ὀλίγη ὁ ἀρρώστος πρίσκειται, τὸν πλάκωνεν σπασμοί, προβαίνειν κοκκινάδια εἰς τὸ δέμας. τὸ ἔρως γίνεται αἱματώδες, ἔχει ἰδρώτας ψυχρὰς. ἀνίσως δὲ, καὶ ἐπανώλῃς ἀπὸ τὰ συμπτώματα καὶ σημεῖα, ἀκολουθῶν κένωσης τῆς κοιλίας με μαύραις, καὶ δυσωδέσταταις, τὸ ὅποιον εἶναι σημεῖον σφακίως, ἡ πλήγης, εἰς τὰ ἐντόσθια, καὶ τέλος πάντων πίπτει τὸ δέμας ὡς ἄν λείπα.

Εἰ γὰρ ἐκθεσάς ἐδῶ τήν τὴν φοβερὰν ἐπισυναθροίσιν τῶν συμβεβηκότων, διὰ νὰ ἤθελεν εἶσθε πάντοτε εἰς μεγάλην προσοχὴν, καὶ προφυλάξιν εἰς τὸ νὰ φυλάγεσθε με ὅλην τὴν ἀκρίβειαν, ἐπεὶ ἀνίσως καὶ εἰς κάμμιαν σπανίαν περίστασιν, διὰ τὴν ὀλίγησιν καὶ ἐπιμελὴ φροντίδα, συμβαίνει ὅπως νὰ γλυτώσῃ τινὰς καὶ νὰ ζήσῃ, μένει ὅμως ὁ ταλαίπωρος ἀδύνατος, παραλυτικός, καὶ ἀνωφελὴς εἰς τὸν κόσμον. Μήτε ὀλιγώτερα κακὰ ἀπὸ τὰ ῥηθέντα συμβαίνειν καὶ με μοναχόν τὸ ἐξωτερικὸν ἄλλεμμα τῶν ἄνωθεν φαρμακίων, ὥστε

ὅπως κἀνεις πολλὰ καλὰ νὰ μὴ τὰ μεταχειρίζεσθαι ὁλότελα διὰ ἀδεμίαν περίστασιν, ἢ γινῇ μὴτε διὰ ταῖς ψείραις, καθὼς πολλοὶ συνειθίσκον, μὴτε διὰ κάμμιαν λογιῇ πληγὴν, ἢ διὰ πιτυρίδα, μὴτε διὰ ψώραν, καὶ τὰ ἕξῃς. ἐπεὶ δὲ μὴ τὰ νὰ ἦναι πληγόμενα τὰ μέρη τῶν κορμίων, ἀπὲρ τὰ φαρμάκια εἰς τὸ αἷμα με μεγαλωτάτον κίνδυνον. Τὰ ἀκόλουθα λοιπὸν εἶναι τὰ ἱατρικὰ εἰς τὴν περίστασιν. Ἀνίσως εὐθὺς ὅπως ἀνανοηθῇ τινὰς, ὅτι ἐκατάπτε φαρμάκι, καὶ τὸν πῖσιν θέρη με σφυγμὸν δυνατόν, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐγγάλη αἷμα ἀπὸ τοῦ χέρι, νὰ πίνῃ νερόν χλιαρὸν πολλὰ πλεωσιπαρόχως καὶ με τὸ αὐτὸ νερόν νὰ τῷ ῥίπτῃ κλυστήρια συχνότατα. εἰς τὸ αὐτὸ νερόν ὅπως πίνει βανέτς μέσα δάκρυ ἀπὸ κερασίαν μαύρην, ἡ κομμιδι ἡραβικόν, ἀσπράδια ἀπὸ αὐγὰ, ἡ παχὺ κάθε λογιῇ, φθάνει ὅπως νὰ ἦναι ἀπὸ ὀλίγησιν ἔσφαγμένον ζῶον, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς ὅλα εἶναι τὸ γάλα, καὶ εἰς ἑλλεψιν τέττα ἡναπλήρωνε κοπάνιζωντας καὶ ζύφοντας με νερόν κολοκυνθόσπορες, ἡ πεπονύσπορες, ἀμυγδαλα, ἡ σοςάμιον, ἡ κκενάρια, (ἢ γινῇ σεμάδας) καὶ εἰς ἑλλεψιν ὅλων τέτων, τὸ νερόν ὅπως πίνει ἄς ἔχῃ κὰν πολλὴν μολόχαν, λάδι, καὶ κριθάρι, ἡ βρώμην. ἀλλὰ λέγω πάλιν, ὅτι πρέπει νὰ πίνῃ πολὺ ὅσον εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ κρατῇ πάντοτε τὸν στόμαχόν σου, καὶ τὰ ἐντόσθια γεμάτα ἀπὸ τὰ ῥηθέντα ποτὰ. Ἀφ' οὗ ἀπέρασεν ὀλίγαις στιγμήσι εἶναι ὡφελιμώτατα τὰ κλυστήρια κάθε μισὴν ὥραν ἀπὸ ὀξύγγιον, ἡ παχὺ κάθε λογιῇ, ἡ ἀπὸ λάδι με πολλὴν μολόχαν. Ἀκόμα βρέχε τὸν ἀρρώστον ἐξωτερικῶς με σπογγάρια, ἡ πανία, εἰς τὸ στήθος, καὶ εἰς τὴν γαστέρα, ἀπὸ τὰ ἄνωθεν βρασμένα νερά χλιαρά. Ἀφ' οὗ ἀπέρασεν ὀλίγαις ὥραις ὑστερὰ ἀπὸ τὰ πλεωσιπαρόχα ποτὰ ὅπως σε εἶπα, βάλε μέσα εἰς τὰ κλυστήρια ὀλίγον πηλόν, καὶ ἐκόμα δίνε τῷ ἀρρώστῳ νὰ ῥεφάῃ κάθε τρεῖς ὥραις ἕνα αὐγὸν νοπὸν, ἡ φρέσκον, βιωνύτας μέσα εἰς αὐτὸ μίαν καταλίαν θιάφην τριμμένην, εἰάν δὲν ἔχῃς θιάφην, κοπάνισε καλὰ, καὶ πέρασε ἀπὸ φίλην σίταν, ἡ ζόφλια ἀπὸ αὐγὰ, καὶ εἰάν θέλῃς, ἀνακάτωνε τέττα τὰ ἀνγότςφλα ἐκ τῆς θιάφης εἰάν τὴν ἔχῃς. Εἰάν ἔχῃς γλυκαῖσιν ἀπὸ τὸν ἀρρώστον κάθε μισὴν ὥραν ἕνα φλετζάνιον ἀπὸ τέτο τοῦ νερόν,

ἀνακατωμένον μὲ τὸ γάλα, ἢ μὲ τὴν σεμάδαν, ὅπως αὖ ἐρμηνεύσας ἄνωθεν. Ἀφ' ἧ δὲ ἀπεράση μισῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῶτα τὰ δραστήρια ἱατρικὰ δὲν κάμιν ὑδαμίαν ἐνέργειαν, καὶ ὁ ἄρ' ῥώστος πίπτει εἰς λειποθυμίαν, χάνει τὸν σφυγμόν τε, κυτρινίζει τὰ χερία τε, καὶ οἱ πόδες τε, καὶ παρ' ῥησιάζονται τὰ ἄλλα συμπτώματα, καὶ σημεῖα, ὅπως σὺ ἐφάνέρωσα ἄνωθεν, τότε εἶναι ἀπηλπισμένη ἡ ζωὴς, καὶ παραδόσετον εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν. τῷ Θεῷ.

Λέγεται πῶς νὰ ᾖ ἡναι ὠφέλιμος, ἐναντίον εἰς τῶτα τὰ φαρμάκια, ἡ κινικίνα, καὶ καταπιεσθαι καὶ ἐγὼ εἰς τῶτο, διὰ αἰτίαν τῆς εὐκολίας μὲ τὴν ὁποίαν σφακελώνονται, ἢ πληγώνονται τὰ ἐσωτερικὰ μέρη τῷ ἄρ' ῥώστω. Ὅθεν εἰν σὺ ἡναι δυνατόν εὖρὲ ὀγλίγωρα τρεῖς, ἢ τέσσαρες ἡγχαίς κινανκινάν, ἐξαίρετον, καὶ δίνετς δύο, ἢ τρία δράμμια κάθε δύο ὥραις. εἰν δὲ σὺ εἶναι ἀδύνατον νὰ εὖρῃς αὐτὴν τὴν Κίνναν, κοπάνισε πολὺ ψιλά κυπαρισσόμηλα, καὶ ἀνακάτωσέ τα εἰς τὸ βρασμένον νερόν ἀπὸ περιστερώνα, ἢ ἀγνώφυτον, καὶ ἀπὸ φαρμακῆλι.

Διὰ τὸ Σολιμάτον, καὶ τὸ Πρετζιπιτόν τὸ κόκκινον.

Τῶτα τὰ φαρμάκια, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἡναι τόσον ὀγλίγωρος ἢ βλάβητος, ὅποταν πέρωνται εἰς πολλὰ ὀλίγην ποσότητα, ἐπειδὴ ἐγὼ εἶδα κάποιον ὅπως ἰατρεύθη, ὅμως κατὰ τὴν ποσότητα τῶν φαρμακίων τέτων, ὅπως νὰ λάβῃ τινας, ἢ κατὰ τὴν κράσιν ἐκείνη, ὅπως τὰ πάρη, προξενῶν ἀποτελέσματα πολλὰ φοβερά εἰς τὰ ἐντόσθια, εἰς τὸν στόμαχον, καὶ εἰς κάθε μέρος, ὅπως νὰ ἐγγίξεν. ξεσχίζεν τὰ ἀγγεῖα τῷ αἵματι, προξενῶν πόνους δρυμνιτάς, καὶ ξερατὴν μὲ αἷμα. Ἀνίσως δὲ, καὶ δὲν συντρέξῃς, καὶ δὲν βουθήσῃς ὀγλίγωρα τὸν ἄρ' ῥώστον μὲ ἱατρικὰ, μέλλει νὰ τὸν ἀκολεθῇσιν ἀγκέσαις, καὶ στενοχωρίαις σκληρόταταις. ὕστερα κρναίεν τὰ ἄκρα τῷ κορμίστς, καὶ κυτρινίζειν τὰ χερία τε δηλαδὴ, καὶ τὰ ποδορία τε, χάνει τὴν φωνήν τε, τῷ ἔρχεται παραφροσύνη, καὶ ἔτω τελειώνει καὶ ἡ ζωὴς. Τὰ γενικά μίσα, καὶ ἡ βοήθειαις εἶναι, τὰ πλεσιόπαροχα πιότα.

ἀπὸ νερόν χλιαρόν, καὶ τὰ κλυστήρια ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νερόν. ἔπειτα ἀκολεθῇν τὰ εἰδικὰ, ἢ ξεχωριστὰ ἱατρικὰ. ἦγεν, ὁ πηλὸς, τὸ νερόν τῆς στάκτης τῆς κοινῆς, βρασμένης, τὰ αὐγοτζεφλα κοπατισμένα, τὸ νερόν τῆς ἀσβέστης τὸ δεύτερον, καθὼς θέλει σὺ εἰπῶ παρακάτω, ἢ τὸ σαπνὶ ἐνωμένον μὲ τὸ γάλα, ἢ μὲ ταῖς σεμάδαις, ὅπου σοῦ ἐπερίγραψα ἄνωθεν εἰς τὸν προηγηθέντα παράγραφον, ἡμπορεῖς νὰ τὰ μεταχειρίζεσαι μὲ μεγάλην ὠφέλειαν, καὶ τῶτα δὲ ὅπως σὺ λέγω, πρέπει νὰ τὰ μεταχειρίζεσαι εἰς τὸν ἄρ' ῥώστον ὅσον ἀπὸ τὸ στόμα, ὡσὰν καὶ μὲ τὰ κλυστήρια, τὰ ὁποῖα ὅμως πρέπει νὰ ᾖναι συχνότατα, καὶ πλεσιόπαροχα. Παραγγέλλεται προσέτι ὡσὰν ἱατρικὸν ἀρμόδιον τὸ ἔρος τῆς ἀγελάδας, ἢ τῷ ἀλόγῳ. Τὸ φαγητόν δὲ τῷ ἄρ' ῥώστω πρέπει νὰ ᾖναι, ζεμίον δυνατόν ἀπὸ παλλακίδαν, καὶ ἀπὸ κρέας, καὶ αὐγὰ νεογνὰ, ἢ φρέσκα, καὶ τῶτα τὰ ῥηθέντα φαρμάκια ἀκόμα εἶναι βλαβερά καὶ ἐξωτερικῶς, καθὼς εἶπα διὰ ἄλλα φαρμάκια ἄνωτέρω, ὅθεν εἰν δοθῇ ἡ περίστασις καὶ εἰς τῶτα, κυβέρνησε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον τὸν ἄρ' ῥώστον, καὶ μὲ τὰ ἴδια ἱατρικὰ καθὼς ἐκεῖ σὺ ἐπερίγραψα.

Νερόν ἀπὸ ἀσβέστην δεύτερον.

Εἰς τὸ νερόν τὸ κρύον βάνεται ὀλίγη ἀσβέστη ἄβρεχος. χύνεται ἔξω τῶτο τὸ πρῶτον νερόν, καὶ ὕστερα βρέχεται πάλιν ἡ ἀσβέστη, καὶ τῶτο εἶναι τὸ νερόν τὸ δεύτερον τῆς ἀσβέστης, ὅπως σὺ εἶπα.

Διὰ τὸ Βερδεράμε.

Ὅποιος ἔλαβε τοῦτο τὸ φαρμάκι, αἰσθάτεται μίαν γεῦσιν ἀηδιαστικὴν, ξερὰ καὶ βλαβερὰ καὶ ὁ λάρυγξας τε, ἀκολεθῇ ἔπειτα εἰς αὐτόν διὰ τὸν ὀφθαλμὸν, πόνος δρυμνιτάς τοῦ στομάχου, ξερατὰ φοβερά,

καὶ διάρροια με συχνὴς βιασμός. δυσκολύεται τὸ ἔρως τς, δυσκολύεται
ἢ πνοής, δοκιμάζει ἀγκύσαις, καὶ παραφροσύναις. Λάβε λοιπὸν
φροντίδα διὰ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Τέτο το φαρμάκι δὲν ἡμπορεῖ
να παρῇ ἀπὸ ὑπρωσείαν. ἢ αἰτία ἡμπορεῖ να ἦναι ἡ ἀμέλεια
εἰς τὸ να ἀφεθῇ νερόν, ἢ φαγητὸν εἰς ἀγγεῖον χάλκινον. Μεταχειρίσθαι
λοιπὸν με ὁποῖον ἔλαβε τέτην τὴν κακὴν τύχην, τὰ γενικὰ ἱατρικὰ,
ὁποῦ ἀνωθεν σοῦ ἐξήγησα. ἀλλὰ ἐν πρώτοις κάμνει χρῆνα να παρα-
κινήσῃς εἰς αὐτάους τὸν ἄρρώστον, τὸ. ξερατὸν, κεντῶντας τς τὸν
λάφυγκα με ἓνα πτερόν ἀλειμμένον εἰς τὸ λάδι, ἢ καὶ με τὰ δάκτυ-
λάς, τὸ ὁποῖον τοῦτο ξερατὸν πρέπει να διπλασιασθῇ, καὶ να
τριπλασιασθῇ. Ὑστερα δὲ, πρέπει να μεταχειρισθῇς με τὸν ἄρρώστον, τς
τὰ λάδια, τὰ τζέφλια τς αὐγῆς, τὸν πηλόν, τὴν μολόχαν, ἐὰν ἔχῃς,
ἀλθέαν, ἢ ἀγριομολόχαν, ἢ ἀμάραντον, ἢ κυδωνόσπορες, βράζε
νερόν με πολλὴν ποσότητα ἀπὸ τούτα τὰ εἶδη, ὁποῦ σοῦ εἶπα,
καὶ εἶδε εἰς τὸν ἄρρώστον να πίνῃ πλεονάζοντως, καὶ κάμνετς
καὶ κλυστήρια. μαλακτικὰ ἀπὸ λάδι, παχὺ, ἢ ζύγγιον κτλ.

Εἰς τέτοιαν περίστασιν εἶναι ἀκόμα ὠφελιμώτατα τὰ λαστρα τὰ
ἐξωτερικὰ, καὶ τὰ ἐμπλάθρια ἀπὸ μολόχαν, ἢ σπλόνον βραζωντάστα
με τὸ λάδι, καὶ βάνωντάστα εἰς τὴν κοιλίαν τς ἄρρώστου. Τὰ ἱατρικὰ
τούτα μεταχειρίζμενα καὶ ἐξωτερικῶς μάλιστα εἰς κρίσεις τρυφεραῖς,
καὶ ἀδυναταῖς, προξενῶν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Ἀνίσως ἡ ἐμφλό-
γωσις, ἢ ἱμφιαμαζῶν, προχωρεῖ εἰς τὰ ἐσῶθεν μέρη περισσύτερον
πὰρ εἰς τὰ ἐξῶθεν προξενεῖ θερμότητα καὶ σφυγμὸν δυνατὸν, τότε
εἶναι ἀναγκαῖον να τοῦ εὐγάλης αἷμα ἀπὸ τὸ χεῖρ, μάλιστα ἀνίσως
δυσκολύεται τὸ ἔρως τς.

Εἰς καθένα ἀπὸ τὰ φαρμάκια, ὅπς σὲ ἐπερίγραψα εἶναι ὠφελιμώτατα
τὰ λαστρα, καὶ τὸ φαγητὸν καθὼς σὲ εἶπα ἀνωθεν ἐλαφρὸν δηλαδὴ,
καὶ εὐκολοχώνευτον, καὶ ἀκόμα τὰ μυαλὰ ἀπὸ βυῖδιον, καὶ τὸ
ζσμῖον ἀπὸ ποδάρι μωσαρίς. Καὶ πρὸς τέτοις, ἡμπορεῖν να ἦναι
ὠφέλιμα εἰς τὰ φαρμάκια καὶ τὰ ξυνὰ, ἢ σαύραις, ἢ γαστριτίδαῖς,
καὶ τὰ λοιπὰ ἀμφίβια, τὸ ζσμῖον ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶν κραιπνίων,
ἢ ἀντισκουπρετικά, καὶ τὸ ζσμῖον ἀπὸ ταῖς πολυπροβατσεῖς, ἢ
καὶ ἀπὸ τὰ μυρήγνια.

Διὰ τὸ Μολύβιον.

Οἷας λογῆς φαγητὸν, ἢ πιετόν ἤθελε μείνῃ πολὺν καιρὸν εἰς
τὸ μολύβι, προξενεῖ ἀποτελέσματα ὁμοίως ὀλέθρια, καὶ βλαβερά,
καθὼς καὶ τὰ ἀνωθεν ὅπς σὲ ἐπερίγραψα. Τὰ χαρακτηριστικὰ
σημεῖα, ὅτι τὸ νερόν, ἢ τὸ κρασίον, ἢ ἄλλο φαγητὸν ἔλαβαν εἰς
τὸν ἐαυτόντας ἀπὸ τὰ μέρη τς μολυβίς εἶναι, μία κάποια γεῦσις
γλυκέτης ἀστυρῆς, ὅπς μαζώνει, καὶ ζαρώνει τὴν γλῶσσαν, κατα-
σταίνοντάς τιν, διὰ να εἰπῶ ἔτζι, παραλυτικὴν, ἐπειδὴ δὲν αἰσθάνεται
πλέον κῆμμις λογῆς γεῦσιν. ἀνίσως τέτο το φαρμάκι ἀπεράσῃ εἰς
τὸν στόμαχον προξενεῖ πόνους σκληρὸς, καὶ βάρος ἀνυπόφερτον.
Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγαις ὥραις τὰ ποδάρια κατασταίνονται ἀκίνητα,
καὶ περιμαζωμένα.

Τὰ ἱατρικὰ λοιπὸν εἶναι τέτα. ἦγυν, κάθε ὥραν πρέπει να τς
δίδῃς μίαν ἐγγίαν λάδι κοινὸν ἐξαίρετον, ἢ ἀμυγδαλόλαδον με ὀλίγαις
σταλαγματαῖς ἀπὸ λάσανον λίκβιδο, ἢ ἀφῖον ἓνα γράνον εἰς κάθε
τρεις ὥραις. ἂς ἔλλειψιν τέτς, ἀνίσως ἔχῃς παπαρῶναν, ἔπαρς ἀρκετὴν
ποσότητα ἀπὸ αὐτὴν, βράσετῃν με ὀλίγον νερόν, ζίφετῃν δυνατὰ,
καὶ ἀνακάτωσε τὸ ζσμῖον τέτο με λάδι, καὶ ἐὰν ἔχῃς καὶ ζαφεράναν
βάλε μισὴν κασταλίαν. κάμετς συχνὰ κλυστήρια με λάδι, καὶ με πολὺ
χαμομύλιον βρασμένον, με παπαρῶναν, με σπλόνον καὶ με ὀλίγα
φύλλα ἀπὸ ὑσκύαμον, ἦγυν δαιμοναργιάν, κάμνετς ἀκόμα καὶ
ἐξωτερικὰ φομέντα με τέτα τὰ ἴδια δεκότα, καὶ ἐμπλάθρια εἰς τὴν
κοιλίαν. Ἀφ' ὅ παύσῃς εἰς τὸν ἄρρώστον οἱ πόνοι, τότε ἔχει χρῆναν
διὰ καθάρσια. Ἡ γρατζιώλα, ἢ τὸ λάπατον, ὅσον βαστῶν τὰ
πέντετς δάκτυλα, ἢ ὡσάν ἓνατς δάκτυλον ρῖζα ἀπὸ ἄρο, βρασμένα
με νερόν, καὶ γλυκασμένα με μέλι, καὶ συγκερασμένα με κινερόσπορες,
καὶ μύραθον. Ἀνίσως ἡμπορεῖς, ἐλθέ εἰς τὴν χώραν εἰς κῆνεναν
ἱατρόν, ὁ ὁποῖος θέλει σὲ διωρίσῃ ρεβέντι, ἢ ραβάρβρον, διὰ να
δίδῃς εἰς τὸν ἄρρώστον ἓνα δράμμι τὴν φορὰν διὰ τρεῖς, ἢ τέσσαρες
ἡμέρας συνεκολεσθῶν εἰς ἔλλειψιν δὲ τέτς, λάβε μιὰ μισὴν ἐγγίαν
ἐλατὶ κοινὸν, λυσοῦτο εἰς ἓνα καρτῆζο νερόν με ὀλίγον γάλα,
5

σφόδρ' ἐξέτο ἀπὸ κομμάτι πανίον, βάλε δύνω, ἢ τρεῖς καταλαιῖς μέλι, καὶ δόσεται εἰς τὸν ἄρ' ῥώστον νὰ τὸ πῖν δια' δύνω, ἢ τρεῖς αὐγιναιῖς συνακολεθιναιῖς. Ἡ φύσις τῆς φαρμακίης τότε δὲν εἶναι τόσον θανατηφόρος ὅπως νὰ προξενῇ ἀσθένειαν ὀξείαν, ἀφίνει ὅμως ἀσθένειαις χρονικαῖς, ὡσάν τὴν παράλυσιν, ταῖς τρεματέραις, καὶ ἄλλα κακὰ, καὶ πάθη εἰς τὰ νεῦρα. Τῶτα τὰ χρονικὰ πάθη ἰατρεύονται μὲ τὴν μεταχείρισιν τῆς γάλακτος ἀνακατωμένῃς μὲ δεκότα ἀπὸ δαφνίουκκα, ἢ κεδρόμυλλα, ἢ μὲ κορυφαῖς κικκουαριῖας.

Αἰνίσως τῶτα δὲν ὠφελήσεν τὸν ἄρ' ῥώστον συνομίλησε μὲ ἰατρὸν, ὁ ὅποιος θέλει σὲ διωρίσῃ δια' τὸν ἄρ' ῥώστον χάπια, ἢ μπάλαις, ἀπὸ σαπένιον, καὶ ρέβεντι. Κάθε πρᾶγμα, ὅπου σοῦ εἶπα δια' τὸ μολύβι, ἡμπορεῖ νὰ συνέβῃ, καὶ ἀπὸ τὸν στάγκον, εἰς τῶ ὅποις τὴν ἔνωσιν νὰ εὐρίσκεται περισσότερον μολύβι, ὅθεν τὰ ἱατρικὰ πρέπει νὰ ἦναι τὰ ἴδια ὡς ἄνωθεν. Τοῦ φαγητὸν τῆς ἄρ' ῥώστῃς ἄς ἦναι ἐλαφρὸν, καὶ εὐκολοχώνευτον, ἀπὸ χόρτα συνειθισμένα δηλαδὴ καὶ ζῷον.

Εἰς τὴν θέλῃς νὰ γνωρίσῃς τὸν στάγκον ἂν ἔχῃ μολύβι, ψῆσε καλά ἓνα αὐγὸν, κόψετο εἰς τὴν μέσῃν, βάλετο ἐπάνω εἰς τὸ πιάτον, ἢ εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ὑποπτου, ἔπειτα ράντισε τὸ αὐγὸν μὲ ξύδι, αἰνίσως τὸ ξύδι τῆτο ἀποκτήσῃ γλυκάδα, καὶ τὸ αὐγὸν γένη μαν-ροκίτρινον, κατάλαβε τότε, ὅτι ἐκεῖνο τὸ ἀγγεῖον εἶναι ἐπικίνδυνον, καὶ λοιπὸν ἄπεχε ἀπὸ αὐτό.

Διὰ τὸ Ζέσον, διὰ τὴν τζεῤῥσαν, καὶ διὰ τὴν

Μίλτον, ἢ μίνιον.

Τῶτα τὰ φαρμάκια ἀφίνεν τὴν γλῶσσαν λευκὴν, ἢ κόκκινην ἀναφορικῶς καθὼς ἀρμόζει εἰς καθένα ἀπὸ αὐτὰ. προξενῶν εἰς τὸν στομάχον βᾶρος, πόνον ὑπερβολικὸν μὲ ἐγκράτειαν τῆς κοιλίας, μὲ ἱλιγκα, βῆχα βίαιον, ἀποκαρομάραν, καὶ παραφροσύνην. Τὰ

ἱατρικὰ λοιπὸν θέλει εἶναι, νὰ εὐγάλης τῇ ἄρ' ῥώστῃ αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι, αἰνίσως ὅμως καὶ τὸ ἐπιζητῇ ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ κοκκινάδα τῆς προσώπου. νὰ τῇ κάμνης κλυστήρια ἀπὸ νερόν, ἀλάτι, καὶ λάδι, καὶ ὀλίγον ξύδι. νὰ τῇ κάμνης φοιμένα, νὰ παρακινήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ξερατὸν ὡς ἄνωθεν, ἢ μὲ τὰ δάκτυλα, ἢ μὲ νερόν καὶ λάδι, καὶ εἰς τὴν ἔχῃς, καὶ μὲ μίαν καταλαίαν ἀπὸ ῥεπανόσπορος. καὶ ἀκολούθως νὰ μεταχειρισθῇς μὲ αὐτὸν τὰ καθάρσια ὅπως σὲ ἐρμήνευσα ἄνωθεν. Ἐπειτα δὲ, ἀφ' ὅς παύσῃς τὰ συμβεβηκότα, καὶ παστρέψῃς καλά τὸν ἄρ' ῥώστον μὲ αὐτὰ τὰ καθάρσια, εἶναι ὠφέλιμα τὰ δεκότα ἀπὸ σῦκα ξηρά, ἢ ἀπὸ γλυκὸς ῥίζαν μὲ ὀλίγην ῥέγγανη. Τοῦ φαγητὸν τῆς δὲ, πρέπει νὰ ἦναι καθὼς σὲ ἐρμήνευσα ἄνωθεν.

Διὰ τὸ Τυαλίον, διὰ τὸ Βελόνιον, ἢ διὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα,

ὅπως νὰ προξενῇ ξέσχισμα.

Τὸ τυαλίον δὲν εἶναι φαρμάκιον καθ' αὐτό, παρὰ αἰνίσως καὶ τινὰς ἤθελε καταπῆ μικρὰ μέρη, τῶν ὁποίων ἡ ἄκραις νὰ κεντῶν, καὶ νὰ ξεσχίζῃν τὰ μέρη ὅπωςθεν ἀπερῶν. λοιπὸν εἰς τέτοιαν περίστασιν πρέπει νὰ μεταχειρισθῇς πλεσιοπαρόχως τὸ λάδι, καὶ καθὼς εἰς ὁμοιον τρόπον τὴν φιδὲ βρασμένην, ἢ μαρμαπαράλευρον βρασμένον. ἀκόμα, τὰ ἐξωτερικὰ φοιμένα, τὰ κλυστήρια ἀπὸ παχύ, καὶ λάδι, καὶ εἰς τὴν ἔχῃς θερμὴν, ἢ πόνους κεντητικῆς, εὐγάλεις αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι. εἶναι ὠφέλιμον ἀκόμα νὰ τῇ δίδῃς νὰ πίνῃ ζῷον, ὅχι ὅμως παχύ. Εἰς τὴν εἶδα πολλὰς ὅπως ἰατρεύθησαν μὲ τῶτα τὰ μέσα. Τὸ ἴδιον τοῦτο κάμει εἰς ἑκατάπτε ἀδάμαντα, ἢ διαμάντε, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι φαρμάκι παρὰ διὰ τὴν μηχανικὴν τὴν ἰδιότητα, ἢ γινεῖς ὅποταν ἤθελε καταπῆ τινὰς μερίδια ἀπὸ αὐτό.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τῇ φλογίζει τὸ στόμα, καὶ ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπερνᾷ. Ὅποιοι λάβῃ τὴν τυχὴν κακὴν τύχην, αἰσθάνεται φλόγῳσιν, πόνους εἰς τὸν στόμαχον, ρεψήματα φλογισμένα, δυσκολίαν εἰς τὸ ἔρος, καὶ σπασμούς. Εἰς τέτοιαν περίστασιν λοιπὸν μεταχειρίσῃ μετὰ τὸν ἄρρωστούσαν, μεγαλὴν ποσότητα ἀπὸ νερόν με γάλα, ἢ σεμάδαις ἀπὸ σπόρες, ἢ ἀπὸ ἀμύγδαλα, ἢ σσάμι. νερόν με λειμονόζυμον, ἢ ὀλίγαις σταλαγματαῖς ἀπὸ σπέρτον τῆς μιτριολίς γλυκόν, λυμένον εἰς πολὺ νερόν, ἢ ξύδι, λάδι, μολοχόνερον καὶ γάλα, τὸσον ἀπὸ τὸ στόμα, ὡσάν με κλυστήρια. Τὸ φαγητόν τε δέ, ἄς ᾖναι χόρτα τρυφερά βρασμένα ἀπὸ τὰ συνειθισμένα, καὶ κολοκύνθια. τὰ κρέατα, καὶ τὰ αὐγά εἶναι βλαβερά εἰς αὐτόν. ἀρμόδιον λοιπὸν φαγητόν θρεπτικόν διὰ αὐτόν εἶναι, ψωμίον βρασμένον, καὶ ἡ ἀνωειρημέναις σεμάδαις.

Διὰ ταῖς Μυίγαις τῆς Ἰσπανίας, ἢ διὰ τὴν πύσταν,

ὅπῃ γίνονται τὰ βυζικατόρια.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φαρμακίς τέτα εἶναι, πόννοι σκληρότατοι, καὶ πενητητικοὶ εἰς τὴν κοιλίαν, ἔρος αἱματώδες, σπασμοί, καὶ ξερατόν με χολήν. Τὰ ἱατρικὰ λοιπὸν εἶναι, τὸ νερόν τὸ χλιαρόν με λειμόνι, ἢ ξύδι, τὸ γάλα, τὸ λάδι, ἢ φλεβοτομία, ἢ γὰρ ἐν γάλῃ αἷμα, τὰ κλυστήρια ἀπὸ λάδι, καὶ τὰ ἐψήματα, ἢ δεκότη, ἀπὸ μολόχαν, ἢ κριθάρι. τὰ φομέντα τὰ ἐξωτερικά, μάλιστα εἰς τὰ ὑπογάστρια. τὰ ἐμπλάθρια ἀπὸ μολόχαν, κολοκύνθιον, ἀπὸ πλατάριον ἀλειμμένον με λάδι, καὶ ἕνα ἐμπλάθριον εἰς τὸν ἔρως, ἀπὸ λάδι ἀγριομολόχας. Μετὰ τὰ ἱατρικὰ ἐγὼ εἶδα πολλὰς, ὅπῃ ἰατρεύθησαν.

Διὰ τὴν ἀμφιβολίαν μήπως καὶ τινὰς ἐπῆρε φαρμάκιον.

Κάθε ἄνθρωπος ἀνίσως ὥστερα ἀπὸ ὀλίγαις στιγμαῖς ἀπὸ τὸ φαγεῖν, ἢ πίνει, αἰσθάνεται πόνους, ξερατόν, λειποθυμίας, καὶ μάλιστα ἀνίσως ἐν γάλῃ αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα, ἢ ὀπίσθεντα. ἀνίσως ᾖναι κρῦα τὰ χέρια, καὶ ποδαριάτα, ὁ σφυγμὸς τε συνεσταλμένος. εἰς τὴν κάποιαν μαυρότητα ὑποκάτω ἀπὸ τὰ βλέφαράτα, ἢ ματόφυλλα, τότε ἡμπορεῖ καλῶτα νὰ ὑποπτεύσῃ, ὅτι ἐφαρμακεύθη. λοιπὸν ἄς πασχίσῃ νὰ καταλάβῃ ποίας λογῆς φαρμάκιον ἔλαβε, καὶ ὥς τὸσον ἄς μεταχειρισθῇ τὰ μέσα τὰ γενικά. ἢ γὰρ τὰ λάδια, τὸ παχὺ, τὰ πλεονεπάρχα πιωτά, τὰ διαλυτικά, τὰ κλυστήρια, καὶ τὰ φομέντα. ἀνίσως δέ καὶ ξερὰ αἷμα, τὸ νερόν τότε ἄς μὴν ᾖναι πολλὰ ζεστόν, ἀλλὰ μόνις ἄς ᾖναι χλιαρόν.

Διὰ τὰ Μίδια, ἢ χυβάδια, καὶ διὰ τὰ Ἀσπρόμυδα.

Ἐχομεν ἀπὸ τὴν πείραν περιήμων ἱατρῶν, ὅτι τέτα τὰ ὀστρακόδεσμα ἐνίοτε εἶναι φαρμακερά, λείπουν ὅμως οἱ ἀληθινοὶ χαρακτῆρες διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀσθένειαν ὅπῃ προξενῶν, καὶ τὴν δηλητήριον ιδιότητα ὅπῃ ἔχουν. ἰξεύρομεν δὲ βέβαια, ὅτι μερικαῖς φοραῖς προξενῶν πόνους εἰς τὸν στόμαχον, ἀναγῆλαι, ξερατόν, καὶ λειποθυμίαν, εἰς τὰ ὅποια ἀκολουθεῖ μία γενεὶς κακῆ ἐκ φύσεώς της, καὶ μία σφοδρὰ μυρωδία εἰς τὰ ρεσθένια. Τὰ μίδια ἐξαίρετως κοκκινίζουν τὸ δέμα με μεγάλην φαγέραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖν ἐξανθήματα κνισμώδη, ὅπῃ προξενῶν φαγέραν. Τὰ πρῶτα λοιπὸν ἱατρικὰ εἰς τὴν τὴν περίστασιν εἶναι, ὅπῃ νὰ παρακινήσῃ εἰς τὸν πάσχοντα τὸ ξερατόν ἢ μετὰ τὰ δάκτυλάτα, ἢ μετὰ ὀλίγην φλέγαν ἀπὸ κροξυλίαν βρασμένην εἰς τὸ νερόν, ἢ μετὰ τὸ νερόν, καὶ μετὰ τὸ λάδι, καὶ τὰ κλυστήρια τὰ ἐλαυρά, καὶ ἀπὸ μολόχαν. Ἐπειτα μεταχειρίσῃ τὸ λειμονόζυμον,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΚΛΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΟΥ

ἢ τὸ ζυδι ἀνακατωμένον μετὰ τὸ νερόν, καὶ ἐξακολούθησε τοιοῦτρόπως ἕως ὅπως νὰ ἰατρευθῇ τελείως, τὸ ὁποῖον ἀκολοθεῖ κατὰ τὸ συνήθες ἔπειτα ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραις, καθὼς ἐγὼ ἀνέγνωσα, ὅπου ὁμοῦς δὲν συντρέξουν ἄλλαις περιστάσεσι εἰς τὴν κρᾶσιν τῶ ἀνθρώπου, ὅπως ἤθελε φάγη ἀπὸ τῆς καὶ ὁποῖαις νὰ τῷ αὐξήσῃ τὴν ἀρρώστιαν. Τὸ φαγητόν τις ἄς ᾔναι ὅλον ἀπὸ χόρτα συνειθισμένα, καὶ πωρικὰ, εἰς περιστάσιν δὲ ἀδυναμίας δίδετ' ὀλίγον κρασίον νερωμένον. Ἀνίσως πάλιν καὶ προζευνηθῇ εἰς αὐτὸν χολή, τὰ ἱατρικὰ τότε ἄς ᾔναι, τὰ ζεμιά τὰ ξυσιμμένα, καὶ τὸ κρασίον.

Διὰ τὰ αὐγά, διὰ τὰ λεπτοκάρνα, ἢ καρύδια τὰ τζαγκωμένα.

καθὼς καὶ διὰ τὸ παχὺ, ἢ τὸ λαδί ὁμοίως τὰ τζαγκωμένα.

Εἰς ὅλας εἶναι γνωστὸν τὸ ῥέψιμον ὡς ἀν κλέδια αὐγά, εἰς μερικαῖς ἀπὸ τῆς ταῖς περιστάσεσι ἀκολοθεῖν λειποθυμίας, καὶ ἀγκύσιαις κινδυνώδεις. εὐφημίζεται ἀπὸ ὅλας ὡς ἀν ἀντίδοτον, καὶ ἱατρικὸν ξεχωριστὸν τῆς τῆς ἀσθενείας, ἢ ζάχαρη, τὴν ὁποίαν νὰ λάβῃ ὁ ἀρρώστος εἰς ἀρκετὴν ποσότητα, δηλαδὴ δύο, ἢ τρεῖς ἑγγίαις μετὰ νερόν, καὶ εἰς ἑλλειψιν τῆς ἄς πάρῃ μέλι. Τὸ ἴδιον ἄς γίνεταί καὶ εἰς τὴν ἀγκύσιαν, ὅπως προξενεῖται ἀπὸ τὰ λεπτοκάρνα, καρύδια, ἀμύγδαλα, παχὺ ἢ λαδί τζαγκωμένα. ἂν λείπῃ ἢ ζάχαρη ἄς ἀναπληρώσῃ τὸ μέλι. Καὶ ἀκόμα καὶ κανένα κλυστήριον μετὰ νερόν καὶ ἀλάτι θέλει εἶναι ὠφελίμον, ἀνίσως ὁμοῦς δὲν ἔχῃ διάρροϊαν, ἢ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνοδεύει τὰ τὰ τζαγκωμένα φηγητά. Τὸ φαγητόν τις ἄς ᾔναι χόρτα καὶ λιιμονοζέμον πλεσιοπάροχον. Ἐὰν θέλῃς δὲ νὰ φυλάγῃς τὰ ἀνθὼν πωρικὰ ὅπως νὰ μὴ τζαγκώσῃς ἄφινετα μετὰ τὰ κελύφεις, ἢ φλέδαις, εἰς τόπος στεγνὺς, καὶ ὅτω διατηρῶνται σῶα, καὶ ἄβλαβα, καὶ τὰ αὐγά κράτειτα μέσα εἰς τὸ ἀλάτι, ἀλειμμένα μετὰ λαδί, ἢ βέτυρον.

Διὰ τὰ ἑρέατα, καὶ τὰ ὀψάρια τὰ ἐφθαρμένα.

Τὸ πλέον δυνατόν φαρμάκιον, ὅπως νὰ γνωρίζεται, καὶ ὁποῦ νὰ φονεύῃ χωρὶς θεραπείαν εἶναι, ἡ τελευταία διάλυσις, καὶ σῆψις τῶν ζώων, καὶ τῶν ἰχθύων. Μία πανσκληρὴ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ σκομβρῶς τοῖσιν λογῆς. Ἀς χρησιμεύῃ τοῦτο τὸ παράδειγμα διὰ νεθεσίαν εἰς ἐκείνους, ὅπου φυλάγουν τὰ κρέατα πολλὰς ἡμέραις διὰ νὰ γίνωνται τρυφερά. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν τῶν διεφθαμένων φαγητῶν εἶναι, ἡ διάρροϊαις ἢ ὑδατώδεις, καὶ σῆψις ἀνυπόφορος εἰς τὰ ἐντόσθια, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸν ἀφροδῶνα, σφυγμὸς στενωχωρημένος, καὶ ὀγλίωρος, καὶ ἰδρωτὲς κροῖοι, ὅπως φοβερίζουν τὸν θάνατον. Τὸ καλλίτερον μέσον λοιπὸν τῆς ἱατρείας, ἀνίσως δίδεται, εἶναι ἐν πρώτοις τὰ ξυνά, τὰ χόρτα, καὶ τὸ γάλα. καὶ ἀνίσως τῆς δὲν ἐλαφρώσῃ τὸν ἀρρώστον, δόσετ' ὀλίγαις σταλαγματίαις ξυνὴ μεταλλικῇ, ἢ ἀτζιδό μινεράλε, ἢ τῷ βιτριολί, ἢ τῷ ἀλατί, καλὰ λυμένα τῆς τὰ ὅσα εἰς νερόν βρασμύμενον μετὰ πολὺ κριθάρι, ἢ μετὰ ἢ βιολέταις, ὁμοῦς ἢ πλέον δραστήριας βοήθειας εἶναι ὁ ἰσώδης χυμὸς, ἀπὸ κυδονόσπορος, ἀπὸ ἀμάραντον, καὶ ἀπὸ τὸ δάκρυ τῆς κερασίας. Ἐὰν δὲ ἡ καλὴ τύχη κάμῃ ὅπως νὰ ἰατρευθῇ ὁ ἀρρώστος, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ τῷ δώσῃς κανένα πιστόν πικρόν, μάλιστα τὴν φλέδα τὴν περσιβιάναν, καὶ ξυμὸν παχὺ ἀπὸ φύλλα ξυνομεραντζίας. Ἡ τροφή τις δὲ, πρέπει νὰ ᾔναι ὀλοτελῶς ἀπὸ χόρτα, γάλα, καὶ ψυμὸν μετὰ τὸ κρασίον. Εἰς ἑλλειψιν Κιννασκίννας, δόσετ' κυπαρισσόμηλα κοπανισμένα, βρασμένα, καὶ σερωμένα.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ.

Διὰ ταῖς Ἀσφυξίαις, διὰ ταῖς Συγκοπαῖς, ἤγυν διὰ ταῖς περιστάσεις,
εἰς ταῖς ὁποίαις φαίνεται ἕνας ἄνθρωπος ὡς ἀν ἀπεθαμμένος, (α)

καὶ διὰ τὰς πνιγμένους.

Ἐγὼ ἔως ἐδῶ σὰς ἐφάνέρωσα, καὶ ἠμῆνευσα διὰ τὰ ἀγκελώματα, διὰ τὰ δαγκάματα, διὰ τὰ μεταλλικά, καὶ διὰ τὰ χορταρικά φαρμάκια, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἱατρικά, ὅπου χρειάζονται εἰς κάθε περιστάσει τῶν αὐτῶν φαρμακίων.

Ἀπομένει λοιπὸν διὰ τελευταῖον νὰ σὰς ὁμιλήσω διὰ τὰ φαρμάκια τὰ αἰρώδη, ἣγυν ὅπῃ προέρχονται ἀπὸ ταῖς ἐξάτμησεις, καὶ ἀναθυμιάσεις, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις προξενῶνται οἱ θάνατοι κατὰ τὸ φαινόμενον, καθὼς λέγονται καὶ διὰ τὰς πνιγμένους.

Κάθε ζῶον εἶναι κατασκευασμένον τοις τοτρόπως, ὅπῃ μὴν ἀναπνέοντας ἀποθνήσκει. καὶ ἀνίσως ὁ ἀέρας ὅπῃ χρησιμεύει εἰς τὴν ἀναπνοὴν δὲν ἦναι ἀρκετὸς εἰς τὸ νὰ διατηρῇ τήν τὴν θαυμασίαν, καὶ μυστηριώδη ἐργασίαν τῆς φύσεως, τὸ ζῶον τότε, ἂν δὲν ἀποθάνῃ, ἀλλ' ὅμως ἀσθενίζει βαρέως, κατὰ τὴν ιδιότητα, καὶ ποσότητα τῆς δυσκρασίας τοῦ ἀέρος ὅπου ἀναπνέει.

Καθένα ἀπὸ τὰ εἶδη τῶν Ἀσφυξιών, καὶ τῶν Συγκοπῶν λαμβάνει τὴν ἀρχήν τῃς ἢ ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν, ἢ ἀπὸ τὴν δυσκρασίαν τῆς ἀέρος. Ἡ ἑλλειψις τῆς ἀέρος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προξενεῖται εἰς τὰς πνιγμένους,

(α) Ἀσφυξία θέλει νὰ εἰπῇ, ὅταν ἕνας ἄνθρωπος εἶναι ἐξηρημένος ἀπὸ σφυγμῶν, καὶ δὲν κτυπᾷ ὁ σφυγμὸς του.

Συγκοπή θέλει νὰ εἰπῇ, λειποθυμία, καὶ παντελὴς ὑσέρησις τῶν αἰσθητικῶν καὶ ζωτικῶν δυνάμεων. καὶ τούταις εἶναι ἡ περιστάσις, εἰς ταῖς ὁποίαις ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ὡς ἀν ἀπεθαμμένος.

ἀγκαλὰ καὶ ἡ τέχνη νὰ ἤρρηκεν εἰς τὰς βετηκτὰς τὰ μέσα, ὅπου νὰ στέκεν ὑποκάτω εἰς τὸ νερὸν χωρὶς ἐνόχλησιν, ἢ κίνδυνον. Ἡ δυσκρασία δὲ τῆς ἀέρος λαμβάνει τὴν ἀρχήν τῃς ἀπὸ κάμμιαν ἀπὸ ταῖς αἰτίαις, ταῖς ὁποίαις θέλει σοῦ ἐξηγήσω.

Ἡ αἰτία, ὅπου προξενῶν ταῖς ῥηθείσαις ἀρρώστιας εἶναι, ἡ ἐσωτερικαῖς, ἢ ἐξωτερικαῖς. Ἡ πρώτη ἀπὸ αὐταῖς, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἦναι τοῦ σκοπῆς, ὅμως μὲ τὸ νὰ προξενῶνται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ μακρυναῖς αἰτίαις ἀέρος ἀκαθάρτου, ἐγὼ δὲν θέλει λείψω ἀπὸ τῆς νὰ σὰς ἐξημηνέσω τὰ μέσα τὰ προφυλακτικά διὰ νὰ μὴν μένετε ὑποκείμενοι εἰς τοὺς κινδύνους τῆς κακῆς εἰσροῆς τοῦ ἀέρος. Ἡ δὲ αἰτία, ἣγυν ἡ ἐξωτερικαῖς, νομίζονται πῶς εἶναι ἡ ἀκόλουθα. δηλαδὴ, ὁ πνιγμός, ἡ ὑπερβολικὴ ψύχρα, ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης, τὸ ἀστροπελέκι, οἱ καπνοὶ, αἱ μεμφυτίδες, ἢ ὁ ἀέρας ὁ ἀχρηστὸς διὰ ἀναπνοὴν, αἱ ἀμάραι, ἣγυν τόποι εἰς τὰς ὁποίας εἶναι βαρέαις δυσωδίαις, τὸ γλεῦκος, ἢ ὁ μῆστος, ἢ βία καὶ ὀρμὴ τῶν παθῶν, καὶ ἡ πεσοματία. Ἀπὸ ὅλων σχεδὸν τέταις ταῖς αἰτίαις, ὅπου σοῦ ἐπαρίθμησα ἀναπτύσσεται, καὶ ἐξηγεῖται μία ἐξάτμησις αἰρώδους φαρμακερὰ, ἢ ὁποία διακόπτει, καὶ μολύνει τὴν διαπνοίαν, ἢ ἀναπνοὴν, καὶ ἐντεῦθεν ἀκολουθεῖ ἡ ἀσφυξία, ἢ ἡ συγκοπή. Ἡ ἐσωτερικαῖς ἀφορμαὶς πάλιν εἶναι, ἡ ὑστέρησις τῶν καταμνηνύων εἰς ταῖς γυναῖκες, τὰ ἀποστήματα εἰς τὸ στήθος, ἢ φθορὰ, ἢτε διάλυσις τῆς αἵματος, καὶ ἡ αἰφνιδίαις πλεσιοπάροχαις κένωσεις τῆς κοιλίας. Ἡ δὲ λοιπὸν νὰ ὁμιλήσω ξεχωριστὰ διὰ ταῖς ῥηθείσαις ἀρρώστιας, εἶναι καλὸν νὰ σὰς προβάλλω τὰ μέσα τὰ γενικά διὰ νὰ ταῖς γνωρίζῃς, καὶ νὰ ταῖς προλαμβάνῃς, σημειώνωντάς σε τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι πλέον συχναῖς.

Σημεῖα τῆς Ἀσφυξίας, καὶ τῆς Συγκοπῆς.

Κάθε ζῶον, τὸ ὁποῖον νὰ πίπτῃ αἰφνιδίως χωρὶς αἰσθήσεως, τοῦ ὅπου ὁ σφυγμὸς νὰ μὴν ἀκέται, ὅπῃ νὰ ἦναι κρῦνον, ὅπου νὰ μὴν
 ΓΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κινήται, καὶ νὰ μὴν τινάζεται εὐκολα εἰς τὰ κινήματα, ὅπου τοῦ γίνονται, αὐτὸ τότε εἶναι νοσευμένον ἀπὸ τὴν Ἀσφυζίαν. Ἡ δὲ Συγκοπὴ ἔξω ἀπὸ τοῦτα τὰ σημεῖα ὅπου εἶπα, τῆς ἐξωτερικῆς καταθλίψεως καὶ ἀδυναμίας, ἀφίνει κάποιον καθαρὸν σημεῖον ζωῆς εἰς τὸν νοσῶντα. τοῦτος εἶναι ὀλίγοντὶ ζεστός, ἰδρώνει, ξανοίγεται εἰς αὐτὸν καὶ μία κάποια ἀσαφὴς ἀναπνοή. Εἶναι ὀλιγώτερον δύσκολον νὰ κάμῃ τινὰς νὰ ἀναστηθῇ τοῦτον τὸν ἀσθενῆ, εἰς δεδομένην ἀναλογία, παρὰ τὸν ἀρρώστον ἀπὸ τὴν Ἀσφυζίαν.

Σημεῖα, τοῦ κακοῦ Ἀέρος.

Εἶναι ἀκάθαρτος ὁ αἶρας, τὸν ὅποιον ἀναπνέει τινὰς εἰς τὰς τόπας τοὺς χαμηλοὺς, εἰς τοὺς βαλτώδεις, καὶ ἀλμυροὺς, καὶ ἀκόμα ὅπου πνέει αἶρας σταματησμένος, καὶ στενοχωρημένος, ἢ ἀπὸ χόρτα διεφθαρμένα, καὶ σάπια, ἢ ἀπὸ ψοφῆμια, καὶ κοπρῶνας, καὶ ὅπως εὐρίσκονται πολλὰ ζώφια. Εἰς τούταις ταῖς τοποθεσίαις, ὁ αἶρας εἶναι ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς, καὶ ἀκούονται μυρωδίαις ἀηδιαστικαῖς. Τὰ ζῶα, καὶ οἱ ἄνθρωποι, εἰς τέτοις τόπαις εἶναι ὀκνηροὶ, καὶ ἀργοὶ, τεμπέλιδες, δοκιμαῖεν νύσταν, καὶ ὀρεξίν διὰ ὕπνον, εἶναι κυτρινάρικοι, ἢ πολλὰ ἀχνοὶ. ἀρρώστον εὐκολα ἀπὸ θερμαῖς, ξηραίνεται ἢ σπληνάτς, τὸ αἷματὸς νεκρῶν, καὶ διαλύεται. ἐντεθεν ἀκολουθεῖν, ὁ ὑδρώπικας τὸ σκορβούτον μὲ σημάδια μαῦρα εἰς τὸ δέρμα, ἢ δυσωδία τῆς ἀναπνοῆς, ἢ ἀδυναμία τῶν ὀδόντων. Εἰς τούταις ταῖς τοποθεσίαις ἀκόμα εἶναι συχνὰ τὰ κρύφια ἀποστήματα εἰς τὸ στήθος, τὰ ὅποια δὲν φανερόνται παρὰ εἰς τὴν στιγμήν, ὅπως ἐλεεινῶς μέλλει νὰ σπάσῃ. Τὰ σημεῖα τῆς ἀσθενείας τέτλης εἶναι μία κάποια στενοχωρία, καὶ ἀγκῆσια, ὅπως αἰσθάνεται τινὰς, ἢ δυσκολία τῆς ἀναπνοῆς τὴν ὅταν περιπατῇ εἰς ἀνίφορον, ὅταν αἰσθάνεται βαρὴ τὰ ἐπάνω βλέφαρα, ἢ ἐπάνω ματόφυλλα, καὶ τὰ κάτωθεν οἰδαλέα, καὶ φεσκωμένα, ὁ τοῖστος ἄνθρωπος ὅποταν οὐκ ἐλεεινῶς περισσοτέρως

δυσκολίαν εἰς τὴν ἀναπνοήν, ἢ φωνήτς εἶναι βραχνή, καὶ στοναχική. ἐκεῖνος ὅπου ἔχει τὰτα τὰ συμπτώματα καὶ σημεῖα, εἶναι ὑποκείμενος νὰ πέσῃ εἰς τὴν Ἀσφυζίαν, ἢ εἰς τὴν Συγκοπήν, λοιπὸν πρόσεχε εἰς αὐτὸν, καὶ φύλαγέτον. Πρὸς τέτοις ὅταν ἰδῇς ἕνα ἄνθρωπον μὲ τὰ σημεῖα τῆς ἀναισθησίας, ὅπου σοῦ ἐξηγήσα ἀνωθεν, καὶ ὅπως ἔχη φσκαλίδες κύτριναις εἰς τὰ κατώτερα ἄκρα τοῦ κορμίστς, καὶ τστος εἶναι ἀκόμα εἰς τὸν αὐτὸν κίνδυνον. εἰς τοῦτον τὸν τρόπον ἐγὼ εἶδα ἄνθρωπος, ὅπου ἀπέθαναν εἰς μίαν στιγμήν. Ἡ τοποθεσία ἢ ἀλικιᾶς, ἔξω ἀπὸ τὰ κακὰ τὰ γευκὰ τὰ βαλτώδη ὅπως ἔχον, εἰσεβάλλον ἀκόμα εἰς τὸ αἷμα ἕνα μεγαλώτατον κέντημα, καὶ ἕνα ἐρεθισμόν, εἰς τὸν ὅποιον ἀκολουθεῖν ἢ διάλυσις, καὶ ὁ διασπασμὸς εἰς τὸν σωρὸν τῶν χυμῶν, τὰ ἔλκη, ἢ πληγαίς, εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὰ ἐντόσθια, ὅπου προξενεῖν τῆξιν, καὶ μαρασμόν, καὶ ἢ δυσεντερίας, καὶ πληγαῖς εἰς τὰ ἐσχατὰ μέρη δυσίαταις. Τὰ μοναχὰ προφυλακτικὰ εἰς τὰτα τὰ πάθη, ἔξω ἀπὸ ἐκάνα ὅπου θέλει σοῦ εἰπῶ κάτωθεν, εἶναι ἀκόμα, τὸ νὰ κρατῇ τινὰς τὸν ἐαυτόντς στεγνόν, νὰ τρώγῃ φαγητὰ ἱζώδη, καὶ εὐκολοχώνεντα, νὰ μεταχειρίζεται τὸ γάλα, νὰ πίνῃ πλεσιοπαρόχως νερὸν κρύον, καὶ νὰ τρώγῃ καὶ χορταρικά γλυκὰ.

Τέταις ἢ ἀσθενείαις, ὅπου προξενεῖνται ἀπὸ τὴν εἰσορὴν τοῦ αέρος, ὅπου εἶναι γεμάτος ἀπὸ ταῖς κακαῖς ιδιότητες τῆς τοποθεσίας εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖν οἱ ἀσθενησμένοι, δὲν ἰατρεύονται ὅποταν φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ωριμότητος, ὅθεν πρέπει νὰ ταῖς προλαμβάνῃ τινὰς, ἢ μεταβάλλωντας τόπον νὰ πηγαῖν νὰ κατοικῇ εἰς τοποθεσίαις ὀλίγον ὑψηλαῖς, καὶ ἀερώδεις, ἢ κάμνωντας καθὲ δυνατόν τρόπον διὰ νὰ καλλιτερεύσῃ, καὶ νὰ καταστήσῃ μᾶλλον ὑγιεινὸν τὸν αἶρα τῆς τοποθεσίας, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται.

Ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀπὸ τῆς παλαιᾶς καιρὸς ἕως εἰς τὸν παρόντα, εὐρέθῃ ὠφέλιμον διὰ νὰ ἐλευθερόνεται ὁ αἶρας ἀπὸ τὰ μέρητς τὰ φαρμακερὰ, καὶ τὰ νοσῶδη ὅπως περιλαμβάνει, συνίσταται, εἰς τὸ νὰ σηκώνωμεν ὅλα τὰ κακὰ χόρτα, ἢ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τοῖς ἕως, νὰ ἀνάπτωμεν τὴν νύκτα φωτιάς ἀπὸ χόρτα ἀνίστατα, ὡσανύ ἀπὸ κυπαρίσσιον, ἀπὸ κικανάρϊαν, ἢ ἀπὸ πέγελαν.

να κάμνωμεν σπέρα συχνά, να στεγνώνωμεν τὰς τόπας τὰς ὑγρὰς, να ἀνοίγωμεν αὐλάκια, δια να τρέχον τὰ νερά, ἀνίσως ἦτον πολλὰ σταματησμένα, καὶ ἄρκετὰ δια να περιέχον ζωῦφια, να κρατῶμεν παστρικάς ἀπὸ ἀκαθαρσίαις, καὶ να κρατῶμεν καλὰ πλακωμέναις, καὶ σκεπασμέναις ταῖς δυσωδίαις, καὶ τὰς τόπας τὰς ἀκαθάρτους. Τὶτο εἶναι ὅλον ἐκεῖνο ὅπου ἡμπορεῖ να γίνεται δια τὴν εὐκрасίαν, καὶ καθαρισμόν τοῦ ἀέρος. ἄλλα κάμνει χρεία προσέτι ὅπου να εἴμεσθον ἀόκνοι, προσεκτικοί, καὶ δια να εἰπῶ ἔγω, καὶ πεισματικοί, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τόσον εὐκόλον να ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοπέμας χωρὶς μεγάλον κόπον, καὶ διαμουνήν, καὶ τόσον περισσύτερον, ὅπου ἡ πρόβλεψις τῆς δημοσίας οἰκονομίας, καταστὶ ἀναγκαίης δια τὴν χρῆσιν τῆς γεωργικῆς, καὶ τοῦ θησαυροφυλακίς, τὰς τόπας τὰς ὑγρὰς, καὶ ταῖς αἰλικαῖς. πρέπει να ἐνθυμῶσαι, ὅτι ἐγὼ σὲ εἶπα, ὅτι κάθε λογῆς φαρμάκιον, ἢ ἄλλη ἀσθένεια μέλλει να ἦναι ἀναφορικὴ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς φυσικῆς οἰκονομίας τοῦ ἀνθρώπου. λοιπὸν ἔξω ἀπὸ τὸν καθαρισμόν τοῦ ἀέρος, ὅπου σου ἐρμήνευσα, φρόντισον ὅπου να στερεώσης τὴν σύστασίν σου, καθὼς ἐθεώρησες εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς πραγματείας ταύτης, προσθέτωντας προσέτι, εἰς τὰς τόπας τὰς ὑποκειμένους εἰς τὴν δυσκрасίαν τοῦ ἀέρος, καὶ ἀκολουθῶς τὰς νοσώδεις δια τὰς ὁποίας τώρα ὁμιλῶ, τὴν διαγωγὴν, καὶ διαίταν τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν σὲ προβάλλω. Μὴν εὐχαίνης ἀπὸ τὴν οἰκίαν σου νησιτικὸς, μάλιστα ὅπταν βλέπης ὁμίχλην, καὶ θαμπωμένον τὸ φῶς ἀπὸ ταῖς ἀναθυμιάσεις. κάμνε κίνησιν, καὶ περιπάτει ὅσον δύνασαι εἰς ταῖς ὥραις ὅπῃ σὲ μένει ἐλεύθεραις ἀπὸ ταῖς ἐργασίαις σου, ὕστερα ὅμως ἀφ' ἧς ἀναπαυθῆς, καὶ ψυχαγωγηθῆς με κάποιον φαγητόν, καὶ τὰ φαγητὰ δὲ, ὅπου μεταχειρίζεσαι δια ζωοτροφίαν σου ἄς ἦναι καλὰ μαγειρευμένα. μὴν τρώγῃς πικρὰ ξυνά, μήτε βολβας ἰζώδεις, ἢ γεν ὅπου ἀναγλιτίζαντες, προ τῆς να τὰς παστρεύσης καλὰ, καὶ να τὰς ἀρτύσης με λαδί, ξίδι, πιπέρι, καὶ ῥίγανην. εἰς τῶτον τὸν ἴδιον τρόπον τρώγε τὰ ἀγκέρια, καὶ τὰ ὕσπρια τὰ ὅποια με τὴν φλεβάντες, καὶ χωρὶς ἄρτυμα εἶναι πολλὰ βλαβερὰ. τὰ γενήματα, ἢ σιτάρια, ἄς ἦναι πολυκαιρινα, ἐπειδὴ τὰ νέα εἶναι βλαβερὰ, ἔκαμνες πολλὰ καλὰ προ τῆς να τὰ τρώγῃς να τὰ ἀφῆνης να ἀναπαύωνται δύο

ἢ τρεῖς μῆνας, κρατῶντάς τα εἰς τόπας στεγνὰς, καὶ να τὰς διδῃς συχνά ἀέρα, καὶ εἰς τέτοιον τρόπον θέλει εἶναι ἀκόμα, καὶ πλέον θεραπευτικά καὶ οἰκονομικά, ὅπταν σφάγῃς, τὸ ὅποιον δὲν ἀκολουθεῖ εἰς τὰ σιτάρια τὰ νέα. πρέπει ἀκόμα να ἦναι γερά, ἐπειδὴ ὅπταν εἶναι χαλασμένα κατασταίνονται ἕνα ἀληθινὸν φαρμάκιον. Τὸ ψωμίον πάλιν ὅπῃ τρώγῃς ἄς μὴν ἦναι πολλῶν ἡμερῶν, ἔτε μέχλιον, τὸ κρᾶσιον ἄς ἦναι γερὸν, καὶ καθαρὸν, καὶ ἄς ἦναι καλλίτερα ἀδρι, παρὰ ὅχι, ἢ γεν ἄς μὴν ἦναι γλυκύν. Τὸ νερόν ἄς ἦναι ζωντανόν καὶ τρεχέμενον, καὶ καθαρόν. ἦτον ἀκόμα ὠφέλιμον, καὶ ὑγιεινόν, ὅτι εἰς τὰ ἀγγεῖα εἰς τὰ ὅποια κρατεῖς τὸ νερόν, να ἔσβυννες μέσα κάθε αὐγὴν ἕνα μεγάλον κομμάτι σίδηρον ἀναμμένον. τῶτο τὸ νερόν τὸ σιδηρωμένον ἐνδυναμώνει τὸν στόμαχον, βοηθεῖ τὴν χώνευσιν, καὶ στερεώνει τὴν κρᾶσιν, μάλιστα τῶν παιδίων. Ἀνίσως ὅπταν ζύψῃς τὸ κρᾶσιον ἔκαμνες, καθὼς βάνει εἰς πρᾶξιν εἰς πολλές τόπας τῆς Ἀσίας (καὶ τὸ ἐσυνειθῶσαν καὶ οἱ παλαιοίμας Ἕλληνες) να ἐνώνων δηλαδὴ τὴν ἀψινθίαν με τὸ κρᾶσιον, ἔκαμνες ἕνα κρᾶσιον ὀλιγώτερον ὑποκείμενον εἰς τὸ να χαλᾷ, καὶ ὑγιεινότερον εἰς τὰ σώματα τὰ ἀδύνατα, καὶ ἀχαμνῆς κράσεως. ἔξω ἀπὸ τὰ ρηθέντα πράγματα, δια τέττας τὰς ἀδυνάτους ἀνθρώπους εἶναι ὠφέλιμον, τὸ να πίνων δύο φορὰς τὴν ἡμέραν ἕνα ποτήριον ἀπὸ δεκόντον, καμωμένον ἀπὸ κορφαῖς κεκοναρίας, ἀπὸ ἀκρόδρυα κέδρος, (πάλαις γινέπρ) ἢ ἀπὸ κυπαρισσόμηλα. τὰ πικρομέραντζα, ἢ ἀλιβασκία, τὸ διάσμον, ἢ μαντζούνα, ἄλλα μάλιστα τὸ ἀβρότανον, ἢ ὁ ἀμάραντος, ἢ ἡ ἀψινθία εἶναι πολλὰ ὑγιεινά δια τὰ παιδιά. τὰ καρδάματα, τὸ ράδι, τὸ ἡμερον, καὶ τὸ ἄγριον, τὰ ραπάνια τὰ ἡμερα, καὶ τὰ ἄγρια, καὶ ἡ ῥάβας εἶναι ὠφέλιμα εἰς ὅλες βρασμένα, ἢ σαλάτα, καθὼς ἀνωθεν εἶπα.

Τῶτα εἶναι τὰ μέσα τὰ προφυλακτικά, καὶ τὰ θεραπευτικά εἰς τὸν ἴδιον καιρόν. Ἀνίσως τὸ ὀσπίτιόν σου ἔχη περισσύτερον ἀπὸ ἕνα πάτωμα, κοιμώσθαι εἰς τὰ ἀνώτερα πατώματα, καὶ ὅπταν δὲν ἦναι κανεὶς μέσα εἰς τὰς κοιτῶνας, ἢ ὄνταδες, ἄς ἦναι ἀνοικτὰ τὰ παράθυρα δια να ἐκπύνηται ὁ ἀέρας νέος. Μὴ κοιμᾶσαι εἰς ὀσπίτιον νεοκτισμένον, ἢ ὀλιγώρως παλαιόν, καὶ προ τῆς να κατοικήσης εἰς αὐτό.

κάπνιζε διὰ ἀρκεταῖς ἡμέραις καὶ νύκτες τοὺς ὄνταδες τοῦ μέ-
χόρτα εὐωδιαστικά.

Μέσα διὰ νὰ προφυλάγεται τινὰς ἀπὸ ταῖς εἰδικαῖς καὶ ξεχωρισταῖς
αἰτίαις, ὅπως προξενῶν τὸς θανάτους κατ' ἐπιφάνειαν.

Εἶπα ἤδη, ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν δυσκрасίαν καὶ νοσότητα τοῦ τότε
εἶναι ἀκόμα καὶ μερικάις ξεχωρισταῖς ἀναθυμιάσεις, καὶ ἄλλαις αἰτίαις
ὅπως φαρμακένοντας, καὶ σταματοῦντας τὴν ἀναπνοὴν, προξενῶν
ταῖς ἀσθενείαις, ὅπως φαίνονται πῶς νὰ ἦναι θάνατος. Πρὸ τῆς δὲ
νὰ σὲ περιγράψω τὰ ἱατρικότες, λέγωσσι διὰ τὸ καλόνος, τὸ
ὅσον ἀκολουθεῖ.

Εἰρμήνευε τὰ παιδία νὰ μάθωσι νὰ κολυμβῶσι, καὶ ὅταν εὐγαίνωσι
ἀπὸ τὸ κολύμβημα νὰ κάμνωσι εὐθὺς κίνησιν. Διαφθεντέως ὅσον
δύνασαι ἀπὸ τὴν ψύχραν, καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον. ὅποτε ἀνοίγῃς
κάνενα κατώγειον, ἢ μαγαζεῖον, ὅπως νὰ ἦτον κλεισμένον ἀπὸ πολὺν
καιρὸν, μάλιστα εἴαν ἦτον ἐκεῖ μέσα κλεισμένον κρασίον νέον, ἢ καὶ
παλαιόν, ἢ εἴαν ἦτον σιτάριον, ἄχνηρον, σανὸς, καὶ κάθε ἄλλο
πρᾶγμα ὑποκείμενον νὰ ἐκθερμαίνεται, καὶ νὰ ἀνάπτῃ, πρὸ τῆς νὰ
ἐμβῇς λοιπὸν ἐκεῖ ρύψῃ μέσα πολὺν νερὸν κρύον, καὶ μὴν ἐμβῇς
μέσα ἀνίσως καὶ πρῶτα δὲν ἀνανεωθῇ ὁ ἀέρας. Ὅποτε δὲ ἀνοίγωνται
οἱ τάφοι, ἢ τὰ κοιμητήρια, πρέπει ἐκεῖνοι ὅπως σκάπτειν, νὰ μὴ
στέκωνται μετὰ τὸ στόμα ἀνοικτὸν κάτω, ἀλλὰ νὰ κρατῶν τὴν μύτην τες
βλωμένην μετὰ κομμάτι παλίου, βρεμμένον εἰς τὸ ξύδι, καὶ νὰ ρίπτειν
νερὸν τριγύρω πρὸ τῆς νὰ ἀνοίξωσι τὸν τάφον, καὶ ἔτε νὰ τὸν ἀνοίξωσι
ὅλον ἐν ταύτῳ, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. καὶ ἀνίσως ἦναι
δυνατὸν ἄς βάνεται προτύτερα πρὸ τῆς νὰ σκαφθῇ ὁ τάφος, μέσα
ἓνα κομμάτι ξύλου ἀναμμένον ἀλειμμένον μετὰ πέγλαν. Ἐχε πάντοτε
εἰς τὸ σπῆτις ξύδι ἀρωματικὸν μετὰ ρίγανην, λεβάντα, διάσμον, ἢ
μέντα, καὶ μετὰ ἄψινθιον. καὶ διὰ ταῖς μεταχειρήσεις ὅπως θέλει σὲ εἰς
ἀκολουθίαν, ἔχε πάντοτε εἰς τὸ σπῆτις ράκην, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ

ἐσάπῃκε μέσα σκόρδον, πιπέρη, καὶ ρίγανη. Ἐχε πολλὴν φροντίδα,
ὅπως νὰ μὴ πλησιάζῃς εἰς ταῖς τοποθεσίας, ὅπως εὐρίσκεται ἀσβέστης
ἄβρεχος, ἢ κάρβουνα, καὶ πολὺ περισσότερον ἀλλὰργενε ἀπὸ τὰ
ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα γίνονται τέταῖς ἢ ὕλαις, ἀνίσως καὶ πρῶτα
τέταῖς δὲν ἀερισθῶν καλά, καὶ δὲν ῥαντισθῇ μετὰ νερὸν κρύον τὸ ἔδαφος
ὅπως ἔστεικεν ἡ ἀσβέστη, ἢ τὰ κάρβουνα, καὶ μάλιστα μὴ πλησιάζῃς
ποτὲ εἰς τέτλες τὰς τόπες μετὰ τὸ στόμα ἀνοικτὸν, μήτε νηστικός. Τὰ
ὀσπίτια δὲ, εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἀσθενεῖς κάθε λογῆς, πρέπει
νὰ κρατῶνται παστρικά, καὶ νὰ μὴν μένωσι εἰς αὐτὰ ἢ ἀκαθαρσίαις
τῶν ἀρρώστων. νὰ μὴν ἐμβαίνωσι ἐκεῖ πολλοὶ ἄνθρωποι. νὰ ἀνανεώ-
νεται ὁ ἀέρας εἰς ἐκεῖνες τὰς ὀντάδες, ἀνοίγοντας συχνὰ τὰ παράθυρα,
καὶ σκεπάζοντας τὸν ἀρρώστον, εἴαν ἦναι χειμῶνας, ἢ ἡμέρα, ὅπως
νὰ ἦναι ἄνεμος πολὺς. Ἀς κρατῶνται ἐκεῖ μύρτοι, καὶ μεραντζούφυλλα
εἰς ἀγγεῖα μετὰ νερὸν, ἀνανεοῦντάς τα συχνὰ. καὶ ἄς ἀλλάζωσι συχνὰ
οἱ ἀρρώστοι ἀπὸ σκετῖα. Ἡ ἀναθυμίασις τῶν ἀρρώστων εἶναι
βλαβεραῖς εἰς τὰς ὑμῖς, καὶ ἐκεῖναις τῶν ὑγείων εἶναι βλαβεραῖς
εἰς τὰς ἀρρώστους. Εἰς κάθε τόπον, ὅπως εὐρίσκονται πολλοὶ ἄνθρωποι,
πολλὰ φωτὰ, καὶ ἐξαιρέτως ἐκεῖ ὅπως τρώγῃς εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ
δειπνῶν, ἐπειδὴ ὁ ἀέρας ἐκεῖ εἶναι νοσώδης, καὶ ἔχε προσοχήν, ὅπως
νὰ κάμνῃς νὰ ἐμβαίνειν, καὶ νὰ εὐγαίνειν εἰς αὐτὰς τὰς τόπες ὁ ἀέρας
ἀπὸ φορὰν εἰς φορὰν.

Εἰς κάθε σπήλαιον, ἢ ὑπόγειον, ἢ εἰς ἄλλον τόπον σκοτεινόν,
ὅπως εἶχε κάμη χρεῖα διὰ νὰ ἐμβῇς, μάλιστα εἴαν ἀκέεται μυρωδία
ἀσφαλτῶδης, ἢ κακῆς φύσεως, βάλῃς εἰς τὴν εἰσοδὸν ἓνα κηρίον
ἀναμμένον, καὶ ἀνίσως σβυσθῇ μὴν ἐμβῇς μέσα, εἴαν πρῶτα δὲν
ρίψῃς μέσα νερὸν κρύον, καὶ νὰ ρίψῃς πολλὰ σπάρα, καὶ νὰ
διπλοτριπτασιάσῃς τὴν δοκιμὴν τῆς ἀναμμένης κηρὸς. Κάμνε περιφράγματα
καὶ σκεπάσματα εἰς τὰς τόπες, ὅπως εἶναι νερὰ σταματησμένα, ἢ
λάκκοι μετὰ νερὸν, ἢ καὶ χωρὶς νερὸν τοιαυτοτρόπως ἀκόμα ἀσκήκωνε
ὑψηλὰ τὰ ἐπιστόμια τῶν πηγαδίων, ἀνίσως ἦναι ἴσια μετὰ τὴν γῆν.
ἄς ἦσαι μετριοφρων εἰς τὰ πάθη, μὴν θυμίζῃς, μὴ κάμνῃς πεισμα-
τολογίαις, καὶ φιλοσοφίαις, ἐπειδὴ ἀπὸ κάθε μίαν ἀπὸ τῶν ταῖς
ἀνθρώπων νὰ μείνῃ ἡμίθυτος. Κράτει εἰς τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ

ΛΟΛΟΓΙΑΙΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

μήνην σὺς ἐκεῖνο, ὅπῃ σὺ εἶπα διὰ τὸ κρασίον. εἰς ταῖς χαραῖς μὴ
 ἐκκλίνης εἰς πηδήματα. Ὅλοι οἱ ἄρρώστοι, ὅπῃ ἤθελαν ἀποθάνη
 ἀπὸ ταῖς ἀνωγειρηθείσαις ἀσθένειαις, καὶ ταῖς ὁποῖαις θέλει σὺ ξεκαθα-
 ρίσω κάτωθεν, πρέπει νὰ σταματούνται κάποιαν ἡμέραν πρὸ τῆ
 νὰ θαπτῇ. πολλά παραδείγματα μᾶς βεβαιώνουν, ὅτι ἀπὸ ταῖς
 τοιαύταις ἀσθένειαις ἡμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ πάλιν, καὶ ἐὰν
 τῷτο δὲν συμβαίνει συχνάκις, φθάνει ὅπως ἕνα μοναχὸν παράδειγμα
 διὰ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ φυλαγωμεσθῇ πάντοτε εἰς ὄλως. Εἰς τὴν
 φραγκοεκκλησίαν τῆ Ρ'οζάρει ἐδῶ εἰς τὰς Κορφές, ἀνοίγοντες ἕνα τάφον
 εὐρέθη μία γυναῖκα καθησμένη μετὰ τὰ χεῖρά της εἰς τὴν κεφαλὴν της.
 καλλίτερον πρᾶγμα εἶναι νὰ παραστέκη τινὰς τὰς ἀποθαμμένους, παρά
 νὰ τὰς ἐγκαταλείπη ζωντανὰς. μὴ κεράζεσαι εἰς ταῖς χρεῖαις εἰς τὸ
 νὰ βοηθῇς αὐτὰς καθὼς θέλει σὺ εἰπῶ, καὶ μάλιστα εἰς ταῖς γυναῖκες
 ὅταν γένων, ἢ ὅταν πάσχον ὑστέρησιν τῶν καταμηνίων, ἐπειδὴ
 μερικαῖς φοραῖς πίπτουν εἰς λειποθυμίαν, καὶ μένουν διὰ μερικαῖς ἡμέραις
 ὅπῃ φαίνονται ὡς ἀποθαμμέναις, καὶ ἔπειτα μετὰ ταῖς βοήθειαις
 γυρίζουν εἰς τὴν ζωὴν. τῆς τοῖστος λογιῆς θέλει ἐσταθῇ ἐκείνη ἡ
 γυναῖκα τῆ Ρ'οζάρει, ὅπῃ εἶπα ἄνωθεν. ἔξυρε ἀκόμα ὅτι τὰ βρέφη
 πηγαίνουν ὑποκείμενα εἰς σπασμούς, ὅπῃ σταματούνται τοις τοτρόπως
 τὴν ζωτικὴν κίνησιν, ὅπῃ φαίνονται ὡς νεκρά. ἐγὼ εἶδα ἀπὸ
 τούταις ταῖς ἀσθένειαις εἰς βρέφη, τὰ ὅποια τὰ ἔφεραν πάλιν εἰς τὴν
 ζωὴν, τὰ μεγάλα λῆτρα ἀπὸ νερὸν χλιαρὸν, τὰ τριψήματα, τὸ ξύδι,
 καὶ ἄλλαις βοήθειαις, καὶ τὰ ὅποια τὴν σήμερον εἶναι πατέρες.

Διὰ τὰς πνιγμένους εἰς νερὸν ψυχρὸν, ἢ θερμὸν.

Ὅποιος ἔξυρει νὰ κολυμβᾷ σώζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὸν
 κίνδυνον τοῦ πνιγμῆ. ἀνίσως δὲ, καὶ ἐσταμάτησε μέσα εἰς τὸ νερὸν,
 κάμε κάθε δυνατὸν διὰ νὰ τὸν εὐγάλη, καὶ μὴ φοβηθῇ εἰς τὸ
 νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἐχομεν πολλά παραδείγματα ἀνθρώπων, οἱ
 ὅποιοι ἐγύρισαν εἰς τὴν ζωὴν, ὕστερα ἀφ' ὧς ἐσταμάτησαν ὀλίγον

καρδὸν, καὶ ἀκόμα καὶ πολλὰς ὥραις μέσα εἰς τὸ νερὸν. εὐγαλέτον
 λοιπὸν εἰς τὴν γῆν, λῶσές καθὲ δεσμὸν, καὶ σφίγμα, ὅπῃ νὰ εἶχεν
 εἰς τὸ κορμὶς, βίλετον ἴσια ἴσια, μετὰ τὴν κεφαλὴν γυρισμένην
 εἰς τὰ δεξιὰ, πᾶστρεν τὸ στόμα ἀπὸ τὸν ἀφρὸν, τρίβετον εἰς
 ὅλον τὸ κορμὶς μετὰ πανίον ζεστὸν, φύσατον εἰς τὸ στόμα κρατῶντας
 τὴν μύτην βλωμένην, ἢ φύσατον ἀπὸ τὰ ρεθάνια, ἀνίσως καὶ
 δὲν σὺ εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὸ στόμα, καὶ ἐρέθιζέτῃ τὰ ρεθάνια μετὰ
 κανένα πρᾶγμα δυνατόν, ὡς μετὰ σκόρδον, ἢ μετὰ περσικαίαν, κρατῶντας
 τὰ τότε τὸ στόμα κλεισμένον. ἀνίσως δὲ, καὶ θελήσῃς νὰ τὸν φυσήσῃς
 εἰς τὸ στόμα μετὰ τὴν ἐδικήν σου πνοήν, θέλει κάμῃς μίαν ἐλεημοσύνην
 αἰτήμητον, ἢ καὶ φυσήσῃς μετὰ κανένα κανάλιον, ἢ μετὰ κανένα φυσόνιον.
 Ἀφ' ὧς τὸν φυσήσῃς καλά, βάλετῃ εἰς τὰ ρεθάνια, μετὰ ταῖς ρηθείσαις
 προφύλαξες, ξύδι μετὰ σκόρδον κοπανισμένον, ἢ ταμπάκον δυνατόν,
 ἢ πιπέρη, ἢ ὀλίγον ἀλάτι. κράτειτον ζεστὸν διὰ πολλὰς ὥραις,
 ἀνανεώνοντας συχνὰ τὰ τριψήματα, καὶ τὴν θερμότητα. ἐὰν ἔχῃς
 ψωμίον ζεστὸν, ἢ στάκην ζεστήν, ἅλωσέτῃ καὶ βάλετῃ ἐπάνω τὸν
 ἄρῳστον, ἀλλέως κοκκίσει εἰς τὴν φωτίαν τῆ βλα, καὶ βάλετῃ
 ὑποκάτω ἀπὸ τὰς πόδας, ἀλλὰ μὴ παραλείψῃς ποτὲ τὰ τριψήματα,
 καὶ τὴν ζέσταν. τρίβετῃ ταῖς πλάταις μετὰ ἀλάτι. εἰσέβασέτῃ ἀπὸ
 τὸν ἀφροδῶνα τὸν καπνὸν τοῦ ταμπάκου μετὰ δύο βέργαις, καὶ τῶν
 ὁποίων τὰ σιφία νὰ ᾖναι καλὰ ἐνωμένα τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ
 ὕστερα ἕνας ἱμαμὲς εἰς τὸν ἀφροδῶνα τῶν ἄρῳστων, καὶ ὁ ἄλλος εἰς
 τὸ στόμα ἐκείνου, ὅπῃ τὸν ἐπιμελεῖται. Ἀνίσως τέτῃ ἡ ἐργασία δὲν
 εἶναι εὐκόλος, βράσε καλά ταμπάκον, ἢ ἄλλην ρίζαν καθαρτικὴν
 ὡς κολοκβίντιδα, ἢ γιαλάπαν δύο δράμματα, ἢ τρία, εἰς σκόνιν,
 καὶ κάμετῃ ἕνα κλυστήριον. Τῷτα εἶναι τὰ καλλίτερα μέσα διὰ νὰ
 ἀνακαλέσῃ τινὰς εἰς τὴν ζωὴν ἕνα δυστυχῇ πνιγμένον. Μὴ μετα-
 χειρισθῇς μετὰ αὐτὸν ταῖς κακαῖς συνήθειαις ὅπῃ βάνονται εἰς πρᾶξιν
 εἰς τέτοιαις περιστάσεις, ἢ γινῇ νὰ τὸν στριφογυρίσῃ, νὰ τὸν κρεμῇ
 ἀνάποδα μετὰ τὴν κεφαλὴν κάτω, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὅποια μάλιστα
 εἶναι βλαβερὰ. Ὁ πνιγμένος δὲν ἀποθνήσκει ἀπὸ τὸ νερὸν ὅπου
 ἐκατάπτετο, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὑστέρησιν τῆς ἀναπνοῆς, ὅπῃ ἐμπο-
 ροῦνται ἀνίσως ἀφ' ὧς κάμῃς ὕλαις ταῖς ἐπιμελείαις, ὅπῃ ἄνωθεν

σὺ ἐρμήνευσα, καὶ μέινει ἀνωφέλευταίς, μὴ ὅλον τῷτο ἐξακολούθησε
 νὰ τὸν βοηθήσῃ. ἄς θερμανθῇ ὁ ἑαυτοῦ σὺς ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησιν,
 ὅτι νὰ καταστηθῇ ὠφέλιμος εἰς τὸν πλησίον σου. ἔαν ὕστερα ἀπὸ
 δύο ὥραις δὲν δώσῃ σημεῖα ζωῆς, εὐγαλέτω αἷμα ἀπὸ τοῦ χέρι, ἢ
 βάλῃς βεντιλίαις εἰς τὸ στήθος. ἔαν ὕστερα ἀπὸ ταῖς συμπαθητικαῖς σου,
 καὶ ἀοκναῖς ἐπιμείλαις, τὸν ἰδῇς νὰ ἀποκτήσῃ βαθμὸν καλλιτερω-
 σύνης, ὅπως νὰ παρρησιασθῇ δηλαδὴ ὁ σφυγμός σου, ἢ ὁποῦ νὰ
 κινηθῇ ὀλίγον τι, τότε εἶναι ἀναγκαιότατον νὰ τῷ εὐγάλης αἷμα ἀπὸ
 ὅποιον μέρος σὺ εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ εἶναι καλλίτερον, νὰ τὸ εὐγάλης
 ἀπὸ ταῖς φλέβες τῷ λαμῷ, εἰς τήν τὴν ἐπιθυμητὴν περίστασιν,
 ὀλιγώστευσε τότε τὰ τριψήματα, καὶ τὴν θερμότητα, καὶ ἀπὸ ὀλίγον
 κατ' ὀλίγον παράλειψέ τα ὀλότελα. ἀνίσως δὲ, καὶ πίνῃ, κάμῃ τὴν
 δοκιμὴν νὰ τῷ ἀνοίξῃς τὸ στόμα, καὶ σηκώνωντας τὴν γλῶσσάν σου,
 ρίψετς ὀλίγην ῥακὴν, ἢ ζσμῖον. Ἐὰν σὺ ἐπιτύχῃ νὰ τὸν ἀναζήσῃς,
 κράτειτον φυλαγμένον ἀπὸ τὴν ψύχραν, κυβέρνατον μὲ αὐγὸν, καὶ
 αὐγὸν, καὶ ὀλίγον κρασίον, καὶ ἐλθέ εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ ἐρωτήσῃς
 κατὰ τὴν κατάστασίν σου κἀνένα ἰατρὸν, διὰ ἄλλο τι, ὅπως ἤμπορεσε
 νὰ χρειασθῇ.

Ὅποιος δὲ ἤθελε πνιγῇ εἰς νερόν, ἢ ἄλλο ὑγρὸν ζεστόν, πρέπει
 νὰ κυβερνηθῇ μὲ ὀλιγώτερα ζεστά, μὲ ὀλιγώτερα τριψήματα, καὶ
 τὰ ἐρεθιστικά εἰς τῷτον, πρέπει νὰ ᾔναι ἐλαφρότερα, ὅμως τὸ αἷ-
 μα πρέπει νὰ τὸ εὐγάλης ὀλιγώτερα εἰς τῷτον, ὅπως ἐπνίγῃ
 μέσα εἰς θερμὸν ὑγρὸν, παρὰ εἰς τὸν ἄλλον, ὅπως σὺ ἐρμήνευσα
 ἄνωθεν. Ἀκόμα καὶ ἐδὼ τὸ ἄλκαλι τὸ βυλάτιλε εἶναι ἀναγκαιό-
 τατον νὰ τῷ τὸ δίνῃς ἀπὸ τὸ στόμα, καὶ μὲ αὐτὸ νὰ τὸν τρέβῃς.

Διὰ τὴν Ἀσφυξίαν ὅπως προέρχεται ἀπὸ ψύχραν.

Ἡ ψύχρα εἶναι ὁ θάνατος ὅλων τῶν ἐμφύων ὄντων. Τέτη περί-
 στήγη τὸ ὄργανον τῷ δερματός, ἀργοπορεῖ τὴν κίνησιν τῷ αἵμα-
 τος, καὶ περιορίζοντάς το εἰς τὸ στήθος, φέρει τὸν πνιγμὸν. Τῷ

το τὸ κακὸν ἀποτέλεσμα ἐπιζητεῖ τὰ ἴδια μέσα, ὅπως βάνονται εἰς
 πρᾶξιν μὲ τὸν πνιγμένον, ἤγαν ἢ ζέστα, τὰ δυνατὰ μυριστικά,
 τριψήματα, κρασίον, καὶ ῥακὴ εἰς τὸ στόμα. Ἀνίσως τὰ ἄκρα
 τῷ κορμίσ σου ᾔναι μαυρομελανιασμένα, τότε ἔαν ἔχῃς κρύσταλον,
 ἢ χιόνι, τρίβετον εἰς αὐτὰ τὰ μέρη μὲ τῷτο τὸ ψυχρὸν τὸ πηκτὸν,
 ἔαν δὲ, καὶ δὲν ἔχῃς ἀναπλήρωσε μὲ νερόν ψυχρὸν, βρέχωντας
 πανάκια, καὶ τρίβωντας μὲ αὐτὰ, τὰ μέρη τῷ ταῖς μαυρομελανιασμένα,
 καὶ βάνωντάς τα ἐπάνω. Φυλάξ ὅμως ὅπως τῷτα τὰ μαυρομελα-
 νιασμένα μέρη νὰ μὴν τῷ ταῖς ζεστάνης, ἐπειδὴ μὲ τῷτο ἤθελες τὸν
 κάμῃς νὰ ἀποθάνῃ τὸ ὀλιγώροτερον. Βάλετς τὸν ταμπάκον εἰς
 τὸν ἀφεδρώνοντα, καθὼς σὺ εἶπα ἄνωθεν. Ἀνίσως δὲ, καὶ δώσῃ
 σημεῖα ζωῆς, καὶ τὸ προσωπόν σου, καὶ τὰ ὀμμάτιά σου ἀποκτήσου
 κοκκινάδα, εὐγαλέτω αἷμα ἀπὸ τοῦ χέρι. Ἀνίσως πίνῃ, βράσε αἷ-
 λιφασκιάν, ἢ μελισσόχορτον, ἢ χαμομήλιον, καὶ δίδετς ἓνα φλε-
 τζῖνι μὲ ζάκχαριν κάθε μισήν ὥραν. Κυβέρνατον μὲ ζσμῖον, μὲ
 ὀλίγον κρασίον, καὶ μὲ πανάδας. Κράτειτον σκεπασμένον διὰ πολ-
 λοῖς ἡμέραις, καὶ φυλαγμένον, καὶ ἀπερυνῶντας ἢ ἡμέραις αὐγάτισε
 τὴν τροφήν σου, καὶ ἄς ᾔναι καὶ ὀλίγον θρεπτικώτερη.

Διὰ τὴν Ἀσφυξίαν, ὅπως προέρχεται ἀπὸ θερμότητα.

Εἶναι πρᾶγμα σπάνιον, ὅπως ἡ θερμότης ἢ ἀτμοσφαιρική εἰς τὸ
 ἐδικόν σου κλίμα, νὰ προξενήσῃ τέτην τὴν ἀσθένειαν, παρὰ ἀνίσως
 καὶ τινὰς ἐσταμάτησε διὰ πολὺν καιρὸν ἔξω εἰς τὸν ἥλιον. Ἡ μ-
 πορεῖ ὅμως καλῶτα νὰ προξενήσῃ τέτην τὴν ἀσθένειαν ἢ θερ-
 μότης ἢ τεχνική, ἤγαν ὅταν εἶναι φλόγες κλεισμέναις, ὡσαν ἀπὸ
 ἀσβέστην, ἀπὸ κάρβουνα ἀναμμένα εἰς ὀντάδες, ὅπως νὰ ᾔναι κλεισ-
 μένοι πολλοὶ ἄνθρωποι, καὶ πολλὰ φῶτα, ἢ ἀπὸ ἀναθυμιάσεις
 ἀπὸ κακὰς με λίδια, ἢ ἄλλα παρόμοια πράγματα, τὰ ὁποῖα
 ἀπορροῶντας τὸν αἶρα, καὶ ἀκολούθως μεταβάλλοντας τὴν ἀναπνο-

ἦν, ἡμπορῶν νὰ προξενήσων τὴν ἀσθένειαν τέττην, ὅπῃ ὀνομάζεται Ἀσφυξία.

Τὰ μέσα λοιπόν, ὅπῃ πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ δια νὰ ἰατρεύῃ τοῦτον τὸν ἄρρωστον εἶναι, ὅπῃ νὰ τὸν σηκώσῃ εὐθὺς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, νὰ τὸν ραντίσῃ μὲ νερὸν κρύον, νὰ τὸν εὐγάλῃ εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα εἰς ἴσκιον, νὰ τοῦ βάλῃ ὑποκάτω ἀπὸ τὰ ρεθούνιά του ῥάκην μὲ σκόρδον κοπανισμένον, καὶ νὰ τὸν τρίβῃ εἰς ταῖς ἄκραις τοῦ κορμίστου. Ἀνίσως δὲ, καὶ ὁ ἄρρωστος γυρίσῃ εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὁ σφυγμός του γένηται δυνατός, καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἤθελε κοκκινίσῃ πολὺ, τότε εὐγαλέτου αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι. Κάμετς κἀνένα κλυστήριον κοινόν, μὲ νερὸν δηλαδὴ, ἀλάτι, λαδί, καὶ μολόχαν. Ἡ τροφή του δὲ, ἥτις ἔστιν ὀσπρία, ἀπὸ χόρτα, καὶ ἀπὸ ζῆμιον πελλακίδας, καὶ ἄς πίνῃ νερὸν κρύον.

Διὰ τὸν Κεραυνὸν, ἢ Ἀστροπελέκιον.

Ἀνίσως ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἀνομβρίας, καὶ ξηρασίας, ἐξαίρετως, εἰς τὰς μῆνας τῆς Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου, καὶ Δεκεμβρίου, ἤθελες ἰδῇ τὸν ἄραν νὰ μαυρίσῃ, νὰ πυκνώνωνται τὰ σύννεφα, μὲ μίαν κάποιαν μαυρίαν ξεχωριστὴν ἐδικήντης, καὶ ἤθελες ἰδῇ τὰς κόρακας νὰ ἀπετῶν ὀγλίγωρα, καὶ μὲ κάποιαν σύγχυσιν, λάβῃ τότε φόβον, ὅτι ἐνδέχεται νὰ κάμῃ χειμῶνα μὲ ἀστροπελέκια. Τέττη εἶναι ἡ στιγμή, εἰς τὴν ὁποίαν σημαίνει, ἢ καμπάναις, καὶ γίνονται σπάρτα, διὰ νὰ ἀραιωθῇ ἡ πυκνότης, ἢ κινδυνώδης τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ τότε συνειθίζεται ἀκολούθως εἰς ταῖς παρατήρησεις ὅπῃ γίνονται εἰς τὰς τύπας, ὅπῃ γίνεται πόλεμος καὶ σύγχυσις τῶν κανονίων, εἰς τὰς ὁποίας τύπας δὲν φαίνονται ἀστροπελέκια. Λέγεται ὅτι ὁπότεν ἄρχῃ νὰ βροντᾷ, καὶ νὰ ἀστράπτῃ, ἢ βοᾷ τῶν καμπάνων, καὶ τῶν σπάρων, διορίζῃ τὴν ὁστροπήν πρὸς τὴν γῆν, καὶ ἀκολούθως γίνεται μὲ τοῦτο περισσύτερον κακὸν παρὰ καλόν. Τὸ συνέδριον, ἢ παραμένον τῆς Τολόζας εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐμπόδιε μὲ θέσπισμα

ἐπὶ τῆς, τὸ σήμαμα τῶν καμπάνων εἰς ταῖς τοιαύταις περιστάσεις. Παρακαλεῖτε λοιπόν εἰς τὸν Θεὸν ναὶ, μὲ προσευχαῖς, ἀλλὰ μὴ σημαίνετε ταῖς καμπάναις εἰς ταῖς περιστάσεις, ὅπου σὰς ἐπερίγραψα. Τὸτο τὸ ἴδιον ἄς εἰπωθῇ εἰς τὴν περιστάσιν τῶν σεισμῶν, καὶ τῶν Οὐραγάνων, ἢ τῶν ἀνέμων τῶν σφοδρῶν. Ὅποτεν δὲ, ἦσαι εἰς φόβον ἀστροπελεκίς, πλησίαιε ὅσον ἡμπορεῖς εἰς ὀσπρία πέτρινα, ὅπῃ νὰ μὴν ἦναι μέταλλα, τὰ ἀχρυσόπιτα ὅμως εἶναι τὰ πλέον ἀσφαλῆ ἀπὸ κάθε ἄλλον τόπον εἰς τέτοιαν περιστάσιν. μὴ σταματᾷν ὑποκάτω ἀπὸ δένδρα ἃς ἦναι κλεισμένα τὰ παράθυρα εἰς τὰ ὀσπρία. τὰ ἐνδύματάς ἃς ἦναι μάλλινα, ἐπειδὴ τὸ λινάριον, καὶ τὸ μετάξιον εἶναι πλέον δεκτικά, καὶ ὑποκείμενα εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀστροπελεκίς. Μὴν βαστάς ἄσπρα εἰς τὴν τζέπην, μὴτε ἄλλο πρῶγμα μεταλλικόν, μὴτε μαχαίριον, μὴτε φθιάριον, μὴτε ἄλλο ἐργαλεῖον γεωργικόν, ἐπειδὴ τῆταις ἢ φλόγες ἢ ἀτμοσφαιρικαῖς τείνουν, καὶ τρέχουν εἰς τὰ ξύλα, εἰς τὰ μέταλλα, εἰς τὸ λινάριον, κτλ. διὰ τὸτο ἐφάνη ἐνίοτε ἕνα σπαθίον, ὅπῃ ἐκαταφαγόθη ὁ σίδηρος, καὶ ἔμεινεν ἀβλαβὴς ἢ θήκη. ὅπῃ ἔγιναν στάκτη τὰ ἄσπρα εἰς τὴν τζέπην ἐνὸς ἀνθρώπου, χωρὶς ὅπῃ αὐτὸς νὰ δοκιμάσῃ ἄλλην βλάβην, καὶ ἄλλα τοιαῦτα φαινόμενα, ὅπῃ ἀληθινὰ φαίνονται παράδοξα, καὶ ὅπῃ δὲν πιστεύονται ἀπὸ μερικῶν, ἀλλ' ὅμως φαίνονται μὲ τὴν δοκιμὴν ὅπῃ ἀκολούθως.

Ἀνίσως λοιπόν, ἤθελε λάβῃ κάμμιαν βλάβην ἀπὸ ἀστραπῆς, τὸ κορμὶ κἀνεὸς, εἰς τὸ δέσμα, πλύνετ' εὐθὺς μὲ κρασίον τὸ κεκαυμένον μέρος, καὶ ἀνίσως, καὶ ἡ πληγὴ εἶναι βαθύτερα, ἀλειφέτω τὸ μέρος αὐτὸ μὲ ἀμυγδαλόλαδον, ἢ μὲ λαδί κοινόν. Ἀνίσως δὲ, καὶ ὁ φόβος ἐκαταπλάκωσε τὸν ἄρρωστον, ἢ ἡ μυρωδία ἐσταμάτησε τὴν ἀναπνοήν, κἀνίσχοντο δυνατὰ, κίνατον ὅσον ἡμπορεῖς, βάλετω εἰς τὰ ρεθούνια ῥάκην μὲ σκόρδον κοπανισμένον. ἀνίσως καὶ πίνῃ δόσιν νερὸν μὲ λεϊμόνιον, ἢ ξυδι μὲ ζάκχαριν, τρίβεται εἰς τὰ ἄκρα τῆς κορμίστου μὲ τὴν ἰδίαν ῥάκην, κράτειν εἰς τὸν θροσπερὸν ἀέρα, σήκωσε ἀπὸ αὐτὸν ὅλας τὰ ἐνδύματα, εἰς τὰ ὁποία νὰ ἔμεινεν ἡ κακὴ μυρωδία ραντίσεται μὲ νερὸν κρύον, δόσιν ζῆμιον, αὐγόν, καὶ ὀλίγον κρασίον. ἀνίσως καὶ ὁ σφυγμός του γένηται δυνατός, καὶ ὁ ἄρρωστος γυρίσῃ εἰς τὴν ζωὴν, τότε εὐγαλέτου αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι.

Η ασβέστη ἢ στεγνὴ, ὁ καπνὸς ἀπὸ τὰ καμίνια, ἀπὸ τὰ χωνευτήρια, ἤγεν, ἀπὸ τὰς τόπας εἰς τὰς ὁποῖας διαλύονται τὰ μέταλλα, καὶ ὁ καπνὸς ἀπὸ λύχνου, ἢ κηρία, ὅταν σβύνωνται πνίγνυ την ἀναπνοὴν, καὶ κάμνουν ὅπου νὰ πίπτῃ τινὰς κάτω ὡσάν νεκρὸς. λοιπὸν τὰ μέσα, ὅπου πρέπει νὰ βάνωνται εἰς πρᾶξιν, καὶ εἰς τήν τὴν περίστασιν εἶναι, τὸ ξύδι τὸ δυνατόν τὸ ἀρωματικὸν ὑποκάτω εἰς τὰ ῥεθνία τῷ ἄρρωστῃ, τὰ τριψήματα τὰ ἐλαφρὰ εἰς τὰ ἄκρα τῷ κορμίστῃ, καὶ νὰ εὐγίνεται ὁ ἄρρωστος εὐθὺς εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα εἰς ἴσκιον. ἀνίσως δέ, καὶ φανῶν σημεῖα φλογώσεως, νὰ τῷ εὐγάλης καὶ αἷμα, καὶ ἀνίσως καὶ πίνῃ δόσετς ὀλίγον κρασίον νερομένον, δίδετς ζμίον, αὐγὸν, καὶ πανάδαῖς ἀνίσως καὶ τρώγῃ. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν δυνάμιντς ἄς στέκεται ὁ ἄρρωστος εἰς τὸπον γαληνόν, καὶ ὅπῃ νὰ ἔχῃ αἶρα καθαρὸν, ἕως νὰ δυναμώσῃ καλά.

Δια' ταῖς Μεμφτύιδες, δια' ταῖς Ἀμάραις,

ἢ τόπας βρομερὰς, καὶ δια' ταῖς βαρέαις μυρωδίαῖς.

Κάθε κακὴ μυρωδιά, ὡσάν ἀπὸ σβυστοκάρβουνα, ἀπὸ κοιμητήρια, ἢ μυρωδιά ἀπὸ πολλὰ ἄνθη ἄς ἦναι καὶ ἄρεστα, ἢ ἀναπνοαῖς τῶν ἄρρωστων εἰς καιρὸς ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν, ἤμπορῶν νὰ βλάψῃ τὴν διάπνοιαν, ἢ ἀναπνοὴν. Ὅθεν κάμνει χρῆμα νὰ εὐγάλης τὸν ἄρρωστον ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ νὰ τὸν ἐκθέσῃ εἰς τόπον καλλίτερον, καὶ εἰς αἶρα καθαρώτερον, νὰ τοῦ βάλλῃ εἰς τὰ ῥεθνία τὸ ξύδι τὸ δυνατόν, καὶ νερόν κρύον εἰς τὸ πρόσωπον, τῆτα εἶναι τὰ μέσα διὰ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Δὲν εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον εἰς τήν τὴν περίστασιν νὰ τῷ εὐγάλης αἷμα, παρὰ ἀνίσως, καὶ ἤθελε τύχῃ κάμνῃ μερικὴ κράσις, ὅπου νὰ τὸ ἐπιλήτῃ, καὶ τῆτι

περίστασις, πρέπει νὰ γνωρισθῇ ἀπὸ ἱατρὸν, καὶ αὐτὸς νὰ τὸ διωρίσῃ. μεταχειρίσῃς ὁμοίως μὲ τὸν ἄρρωστον τῆταν, τὰ τριψήματα τὰ κλυστήρια, τὸ φαγητὸν τὸ γλυκὺ, ἀπὸ ζμίον δηλαδὴ ἐλαφρὸν, κἀνένα αὐγὸν, ὀλίγον κρασίον, ἢ ῥακὴν, ὅχι ὅμως δυνατόν. Τῆτα τὰ ἴδια μέσα μεταχειρίσῃς καὶ μὲ ἐκεῖνον, τοῦ ὁποῖο ὁ ἀνασασμὸς ἐκρατήθη ἀπὸ ταῖς ἀναθυμιάσετς κἀνενὸς σπηλαιοῦ.

Διὰ τὸ Γλεῦκος, ἢ Μῆστον.

Ανίσως εἰς κἀνένα κρασοκάτωγον, ὅπῃ βράζει τὸ κρασίον, ἢ-θελεν ἔμβῃ τινὰς, ἤμπορῶσεν ἔξαφνα νὰ μείνῃ χωρὶς πνοῇ. Ἐὰν ἤθελε λοιπὸν συνέβῃ τῆτο, εὐγαλε εὐθὺς ἔξω ἐκεῖθεν τὸν ἄρρωστον αὐτόν, βάλετς ὑποκάτω εἰς τὰ ῥεθνία τῷ τὴν ῥακὴν μὲ τὸ σκύρδον, καθὼς σὲ ἐρμήνευσα ἄνωθεν. Βρέξε του μὲ νερόν κρύον τὸ πρόσωπον, τὰ χέρια, καὶ τὰ ὑπογάστρια, καὶ κράτειτον εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, ἀλλ' ὅμως γαληνόν. Ἀνίσως δέ, καὶ λάβῃ ἐμφλόγωσιν εὐγαλέτου αἷμα, καὶ κάμνετς κλυστήρια μαλακτικά. Ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ δὲ ὁ ἄρρωστος τοῦτος, καὶ ἀρχινήσῃ νὰ καλ-λιτερεύῃ εἶναι ἀναγκαῖον εἰς αὐτόν κἀνένα καθαροῖον.

Διὰ τὰ Πάθη τὰ Βίαια.

Ο θυμὸς, ἢ χαρὰ ἢ ὑπερβολικὴ, καὶ ὁ φόβος σταματαίνου- την ἀναπνοὴν εἰς τρόπον ὅπῃ ἀφῆκεν τὸν ἄνθρωπον ἐκστατικόν. Μὲ τῆτον λοιπὸν τὸν ἄρρωστον μεταχειρίσῃς το ξύδι τὸ ἀρωμα-τικὸν ὑποκάτω εἰς τὰ ῥεθνία, τὴν φλεβοτομίαν, τὰ πιωτὰ ἀπο νερόν ὀλίγον χλιαρὸν μὲ κρασίον, τὰ τριψήματα τὰ ἐλαφρὰ

ΙΑΚΩΒΙΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Διὰ τὴν ὑστέρησιν τῶν Καταμηνίων,
καὶ διὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πλαιοπαρόχων Ἐκκενώσεων.

Μία γυναῖκα ἐγκαστρωμένη, ἢ λεχώνα, ἀνίσως συγχισθῇ ἢ λυπηθῇ πολὺ, πίπτει εἰς λειποθυμίαν, καὶ ἐμποδίζονται, καὶ ἀργοποροῦνται εἰς αὐτὴν ἡ ζωώδεις ἐνέργειαι, καὶ ἡ ζωτικαῖς, καὶ ὑπὸ τῆτα προέρχεται εἰς αὐτὴν ἡ Ἀσφυξία. Ταῖς ἱατρικαῖς λοιπὸν διὰ τὰ πάθη τὰ βίαια, αἷς ἦναι τὰ πρῶτα, ὅπως πρέπει νὰ μεταχειρισθῇς εἰς τέτοιαν περίστασιν. Ἦγυν ταῖς μυρωδαῖς ταῖς βαρεῖαις, καὶ βρομεραῖς ἀπὸ πετρίον καυμένον, ἢ χαρτίον, καὶ τὴν ῥάκην μὲ τὸ σκόρδον. Τρίβε ἀκόμα ταῖς πατούσαις τῆς ἀρρώστου με ἀλάτι, καὶ εὐγαλέτης αἷμα ἀπὸ τοῦ ποδάρου, ἀνίσως ὅμως καὶ δὲν ἦναι ἀδυνατισμένη ἀπὸ κένωσης ὅπως νὰ ἔκαμε. Ζέσταινε τὸ κρεββάτιον εἰς τὸ ὅποιον κείται, κράτει τὴν εἰς φύλαξιν ἀπὸ ταραχαῖς, καὶ σύγχυσε, καὶ πρόσεχε ὅπως νὰ μὴν ἐμβαλεῖν πολλοὶ εἰς τὸν ὄνταν εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκεται. Δίδε τῆς δὲ φαγητὸν καθὼς ἡ περίστασις συγχωρεῖ, ἢ γυν ζμίον, αὐγὸν, σοῦπαν μὲ κρασίον, καὶ ζέσταινέ τὴν ἐλαφρά. Διὰ ταῖς ἐγκαστρωμέναις δὲ, καὶ ταῖς λεχώναις, ὅπως ἤθελεν ἀρρώστησεν ἀπὸ ὑπερβολικαῖς κένωσης, τὰ ἱατρικὰ διὰ αὐταῖς, εἶναι τὸ μοναχὸν ξύδι, ἢ ἡ ῥάκη εἰς τὰ ῥεθνα. Νὰ βρέχωνται συχνὰ τὰ χέρια, καὶ ποδάριά τας μὲ τὸ αὐτὸ ξύδι, ἢ ῥάκην, καὶ νὰ κυβερνῶνται ἀπὸ φαγητὸν μὲ ζμίον, καὶ κρασίον.

Διὰ ταῖς Πεσοματίας.

Δὲν εἶναι πρᾶγμα σπάνιον, ὅπως ἀπὸ καμμίαν πεσοματίαν, νὰ μένῃ ἓνας ἄνθρωπος, ἀναίσθητος, καὶ χωρὶς σφυγμῶν. Ἡ πρώτηται φροντίδες λοιπὸν, ὅπως πρέπει νὰ λάβῃς ἀν συνέβῃ τῆτο εἰς κανέναν,

εἶναι ἡ μυρωδαῖς ἀπὸ ξύδι, ἢ ῥάκην ἀρωματισμένα, καθὼς ἄνωθεν σὲ ἐρμήνευσα, καὶ νὰ βάνῃς εἰς τὸν ἀρρώστον πανία βρεμμένα μὲ νερὸν κρύον εἰς τὰς τόπας, ὅπως ἐδοκίμασε ζῆψιμα, καὶ τῆτα τὰ βρεξήματα νὰ τὰ διπλοτριπλασιάσῃς εἰς τὸν ἀρρώστον διὰ δύο ὥραις τὸ ὀλιγώτερον. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεράσῃ κάποια ὥρα, καὶ ἡσυχάσῃ ὁ ἀρρώστος, εὐγαλέτω πλαιοπαρόχως αἷμα ἀπὸ τὸ χέρι, ὅποταν ὅμως τῆτο ἤθελε τὸ ὑποφέρνῃ ἡ ἡλικία, καὶ ἡ κράσις τε, κάμετε καὶ κανένα κλυστήριον μὲ νερὸν, καὶ λάδι. Εἰδὼ μ' ὅλον τῆτο εἶναι ἀναγκαῖος ἓνας Χειρουργός, καὶ ἓνας Γατρός, διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ, καὶ νὰ καταλάβῃ τὸ ἐσωτερικὸν ἀποτέλεσμα τῆς πεσοματίας, εἰς τὰ μέρη ὅπως ἐπληγώθησαν, καὶ διὰ νὰ διακρίνῃ τὴν ἡλικίαν, καὶ κράσιν τε.

Διὰ ταῖς Συγκοπαῖς.

Ἡ Συγκοπαῖς, ὅπως προξέονται ἀπὸ ταῖς αἰτίαις, ὅπως σὲ ἐξήγησα ἄνωθεν, πρέπει νὰ κυβερνῶνται καὶ μὲ τὰ μέσα, τὰ ὅποια ἄνωθεν σὲ ἐρμήνευσα, καθε μία δηλαδὴ μὲ τὰ μέσα ὅπως ἐπίζητεῖ ἡ αἰτία, ὅποια ἐπροξένησεν αὐτὴν τὴν συγκοπήν.

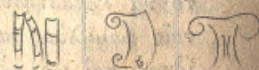
Ἐσῆς λοιπὸν, ὃ ἡγαπημένοιμ ἀναγνώσται, ἔχετε εἰς τέταταις ταῖς Νοθεσίαις, ὅπως ἔως ἐδῶ σᾶς ἐκθεσα, τὸ ὅσον εἶναι ἀρκετὸν νὰ σᾶς προφυλάγῃ, καὶ νὰ σᾶς ἱατρεύῃ ἀπὸ τὰ φαρμάκια. Ὅθεν ἐγὼ σᾶς συμβαλεῖν νὰ ταῖς διαβάζετε τὸ ὀλιγώτερον καὶ μίαν φορὰν τὸν μῆνα εἰς ἡμέραν ἑορτῆς εἰς ταῖς σῶναξες, καὶ συναναστροφαῖς, ὅπως κάμνετε ἔξω εἰς τὸ παζάρι, ἢ καὶ ἀλλαχῆ. Τῆταις ἡ Νοθεσίαις εἶναι ὠφέλιμα διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ κακά, εἰς τὰ ὅποια εἰσθene ὑποκείμενοι. καὶ ἀκόμα σᾶς φυλάγῃ ἀπὸ ταῖς ἀταξίαις τῆ φαγητῆ, καὶ τῆ ποτῆ, καὶ ἡμπορεῖν νὰ συμβάλλῃ, καὶ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν ὑγεινὴν τὴν σύστασιν σας, διὰ νὰ κυβερνᾷτε τὰς φαγητῆς καὶ ποτῆς ὡς ἐκθεσεν ὠφέλιμοι εἰς τὸν αὐτόν σας τὸν ΜΟΧΕΙΟ ΔΗΧΟΥΡΙΟΝ, καὶ εἰς τὰς Χωραῖταις ἀκόμα, μὲ τὰς ὁποῖας ἔχετε μίαν

πολλά σφικτήν σχέσιν, ἐπεὶ καὶ ἐσεῖς εἰσθενε ἀναγκαῖοι εἰς αὐτὸς, καὶ τῷτοι ὁμοίως πρὸς τὸν ἐαυτύνσας. Ἐφ' ῥώσθε.

Τ Ε Λ Ο Σ

Δέν μοι πρέπει ὄχι, ἡ κατηγορία ὅπως λέγει, ὅτι « ὅποιος σιωπαίνει ἐκείνο, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λέγεται, ἀμαρτάνει. » Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι ὁ Εὐεργέτης Πατριώτης, με ἐξοδα τῷ ὁποίῳ ἐτυπώθη Ἰταλικά τῷτο τὸ Συγγραμμάτιον, δέν θέλει νὰ φανερωθῇ τὸ ὄνομάς, ἐγὼ ὅμως δέν πρέπει νὰ σιωπήσω αὐτὸν τὸν Αἰξιόμιμητον Πατριώτην, ἄς γνωρίζεται λοιπὸν, καὶ ἄς ἐπαινῇται, ἐπεὶ εἶναι Αἰξέπαινος. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι, ὁ Εὐγενής Κύριος ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ὁ ΘΕΟΤΟΚΗΣ.

Π Ι Ν Α Ε

Τῶν περιεχομένων εἰς τὸ Βιβλίον τοῦτο.

Εἰδοποιήσεις πρὸς τοὺς Χειρουργούς.	Σελίς. 3
Προλεγόμενα.	5

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν.

Διὰ τὰ φαρμάκια τῶν ἀγγελωμάτων ἀπὸ Ζωύφια, καὶ Σκολήκια, καὶ τὰ μέσα ὁμοῦ, διὰ νὰ προλαμβάνωνται, καὶ νὰ θεραπεύωνται.	7
Κανόνες προφυλακτικοί.	8

Μ Ε Ρ Ο Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν.

Διὰ τὰ Δαγκάματα, καὶ διὰ μερικά Φυτὰ φαρμακερά. . .	12
Διὰ τὸν Σκύλον τὸν λυσσασμένον.	13
Διὰ τὴν Εχιδναν, ἢ Οχιάν.	17
Διὰ τὸ Κρασί, καὶ διὰ τὰ λειπὰ πιωτὰ τὰ πνευματώδη. .	20
Διὰ τοὺς Μύκητας, ἥγουν Μανιτάρια.	22
Διὰ τὸν Τιθύμαλον, διὰ τὸν Ἀρον, διὰ τὴν Πικρανγκουρίαν, καὶ ἄλλα παρόμοια.	23
Διὰ τὸν Ταμπάκον.	24

Μ Ε Ρ Ο Σ Τ Ρ Ι Τ Ο Ν.

Διὰ τὰ φαρμάκια τὰ Μεταλλικά, καὶ διὰ μερικά φαρμάκια, ὅπου γίνονται ἀπὸ τὴν φθοράν, ἢ διαλύσιν τῶν ζώων, ἢ τῶν φυτῶν.	25
Διὰ τὸ Ἀρσενικόν, διὰ τὸ Ορπιμέντον, καὶ διὰ τὴν Σανδράκαν.	28
Διὰ τὸ Σολιμάτον, καὶ τὸ Πρετζιπιτὸν τὸ κόκκινον. . .	30
Νερὸν ἀπὸ ἀσβέστην δεύτερον.	31

ΙΑΚΩΒ Τὸ Εὐεργέτης.	ιδία
ΔΗΜΟΣΙΟΝ Τὸν Μολύβιον.	33
ΜΟΥΣΕΙΟΝ Τὸν Τζερουσαν, καὶ διὰ τὴν Μίλτον ἢ Μίνιον. .	34

Διὰ τὸ Γυαλίον, διὰ τὸ Βελόνιον, ἢ διὰ κάθε ἄλλο πράγμα, τοῦ νὰ προξενῇ ξέσχισμα.	Σελίς. 35
Διὰ τὸν Ασβέστην.	36
Διὰ ταῖς Μυίγαις τῆς Ἰσπανίας, ἢ διὰ πάσαν, ὅπου γίνονται τὰ Βυζικατόρια.	ιδία
Διὰ τὴν ἀμφιβολίαν μήπως καὶ τινὰς ἐπῆρε φαρμάκιον. . .	37
Διὰ τὰ Μυδία, ἢ Κυβάδια, καὶ διὰ τὰ Ασπρόμυδα. . . .	ιδία
Διὰ τὰ αὐγά, διὰ τὰ λεπτοκάρυα, ἢ καυδία τὰ τζαγκωμένα, καθὼς καὶ διὰ τὸ παχὺ, ἢ τὸ λάδι ὁμοίως τὰ τζαγκωμένα. 38	
Διὰ τὰ Κρέατα, καὶ τὰ Οφύρια τὰ ἐφαρμένα.	39
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ.	

Διὰ ταῖς Ασφυξίαις, διὰ ταῖς Συγκοπαῖς, ἡγουν διὰ ταῖς περίσσευσις, εἰς ταῖς ὁποῖαις φαίνεται ἓνας ἄνθρωπος ὥσαν ἐπιθαμμένους, καὶ διὰ τοὺς πνιγμένους.	40
Σημεῖα τῆς Ασφυξίας, καὶ τῆς Συγκοπῆς.	41
Σημεῖα τοῦ κακοῦ Αἵματος.	42
Μέσα διὰ νὰ προφυλάγεται τινὰς ἀπὸ ταῖς εἰδικαῖς καὶ ξε- χωρισταῖς αἰτίαις, ὅπως προξενῶν τὴν θανάτῃς κατ' ἐπιφάνειαν. 46	
Διὰ τοὺς πνιγμένους εἰς νερόν ψυχρόν, ἢ θερμόν.	48
Διὰ τὴν Ασφυξίαν ὅπου προέρχεται ἀπὸ ψύχραν.	50
Διὰ τὴν Ασφυξίαν, ὅπου προέρχεται ἀπὸ θερμότητα. . .	51
Διὰ τὸν Κεραινόν, ἢ Αστροπελέκιον.	52
Διὰ τοὺς Καπνοὺς.	54
Διὰ ταῖς Μεμφυτίδες, διὰ ταῖς Ἀμάραις, ἢ τόπου; βρομεραῖς, καὶ διὰ ταῖς βαρέαις μυρωδίαις.	ιδία
Διὰ τὸ Γλαῦκος, ἢ Μοδστον.	55
Διὰ τὰ Πάθη τὰ Βίαια.	ιδία
Διὰ τὴν ὑστέρησιν τῶν Καταμνηνίων, καὶ διὰ τὰ ἀπογελέσματα τῶν πλυσισιπαρέχων Ἐκκενώσεων. . . .	56
Διὰ ταῖς Πесоματίαις.	ιδία
Διὰ ταῖς Συγκοπαῖς.	57

ΤΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

